

SUSIREPRESENTAATION POLITIIKKA
Kehysanalyysi susia käsittelevistä lehtiteksteistä
paikallislehti Kuhmolaisessa

Kirsi Moilanen
Maisterintutkielma
Sosiologia
Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Tekijä Kirsi Moilanen	
Työn nimi Susirepresentaation politiikka. Kehysanalyysi susia käsittelevistä lehtiteksteistä paikallislehti Kuhmolaisessa	
Oppiaine Sosiologia	Työn tyyppi Maisterintutkielma
Aika 23.5.2022	Sivumäärä 69 + liitteet
Ohjaaja Tapio Litmanen	
Tiivistelmä <p>Tässä maisterintutkielmassa tutkitaan sitä, millaista on susirepresentaation politiikka vuonna 2014 julkaistuissa paikallislehti Kuhmolaisen lehtiteksteissä. Tutkimus on laadullinen ja aineistolähtöinen. Tutkimusmetodina on käytetty kehysanalyysiä.</p> <p>Kehysanalyysin keinoin aineistosta löytyy neljä tulkintakehystä, jotka esiintyvät limittäin susia ja susireviirillä asuvien arkea käsittelevissä lehtiteksteissä. Tulkintakehyyksiä ovat sudet luonnonrikkautena, turvattomuus, elinympäristön hallinta ja yhteistyö. Sudet luonnonrikkautena -kehyksessä sudet kuvaillaan positiivisessa valossa arvokkaana suurpetona ja tärkeänä osana luontoa sekä luontoturismin mahdollistajana. Turvattomuuden kehyksessä käsitellään sitä, kuinka sudet haastavat asukkaiden elämää. Turvattuutta tuovat liian lähelle asuin- ja elinympäristöä, ihmisiä ja metsästyskoiria tulevat sudet. Susia kerrotaan myös olevan liikaa. Elinympäristön hallinnan kehyksessä puhutaan suden aiheuttamista ongelmista, haitoista ja häiriöistä ratkaisunäkökulmasta eli siitä, miten vähentää susihaittoja. Julkaisuihin käsitellään susi- ja suurpetopolitiikkaa ja erityisesti käsillä olevaa susikannan hoitosuunnitelman päivitystä ja kannanhoidollista metsästystä, eli susikannan hallintaa ja säätelyä. Yhteistyön kehyksessä käsitellään suurpetopolitiikan teemaa paikallisten ja viranomaisten yhteistyön, luottamuksen, osallisuuden ja päätöksenteon näkökulmista. Lehtitekstien vallitsevana teemana on susikannan hoitosuunnitelman päivitystyö sekä yhteistyö erityisesti paikallisten ja viranomaisten välillä. Kehyksessä nostetaan vahvasti esille paikallisten tyytymättömyys siihen, etteivät he koe pääsevänsä riittävästi mukaan susipoliittiseen päätöksentekoon. Myös viranomaistahot peräivät hyvän yhteistyön ja paikallisten mukaan ottamisen tärkeyttä. Se on avain susikannan hoidon ja suojelun menestyksekkääseen toteuttamiseen.</p> <p>Kaiken kaikkiaan susia koskevat lehtitekstit representoivat sangen ongelmallista todellisuutta kuhmolaisen arjesta. Rinnakkaiselo susien kanssa koetaan Kuhmossa haastavana. Paljon palstatilaa annetaan paikallisasukkaille ja metsästysharrastajille kertoa susiin ja susipoliittikkaan liittyvistä ajatuksistaan, toiveistaan ja tarpeistaan. Paikallisilla on halu tulla paremmin kuulluiksi, ja päästä myös itse vaikuttamaan alueensa asioihin. Myös viranomaistahot painottavat paikallisvaikuttamisen merkitystä ja muun muassa vuonna 2015 päivitettävän susien kannanhoidosuunnitelman käytäntöjen ajatellaan parantavan asukkaiden susipoliittista osallisuutta.</p>	
Asiasanat susi, susipoliittikka, paikallisuus, hallinta, osallisuus, susikonflikti, eläinsuojelu	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

KUVIOT

KUVIO 1 Analyysin vaiheet	29
---------------------------------	----

TAULUKOT

TAULUKKO 1 Susia käsittelevien lehtitekstien luokittelu.....	32
TAULUKKO 2 Lehtiteksteissä käsitellyt aihealueet.....	33
TAULUKKO 3 Lehtiteksteissä esitellyt tahot.....	34
TAULUKKO 4 Yhteenveto tutkimusaineiston kehyksistä	35
TAULUKKO 5 Sudet luonnonrikkautena -kehys (kehys 1)	38
TAULUKKO 6 Turvattomuuden kehys (kehys 2)	41
TAULUKKO 7 Elinympäristön hallinnan kehys (kehys 3)	46
TAULUKKO 8 Yhteistyön kehys (kehys 4)	53

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
1.1 Suurpeto- ja susipolitiikka Suomessa	8
1.2 Suomalaisten suhtautuminen susiin	10
1.2.1 Susiasenteiden taustaa	10
1.2.2 Tutkimuksia suomalaisten suhtautumisesta susiin	12
1.3 Susikonfliktit	14
1.3.1 Susikonflikteja aiheuttavat tekijät	14
1.3.2 Onko susikonfliktille olemassa ratkaisukeinoja?	15
2 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA SUSIUUTISOINNEISTA SUOMESSA	18
3 TUTKIMUSKYSYMYKSET JA TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT	20
3.1 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoite	20
3.2 Tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä sosiaalinen konstruktionismi	20
4 TUTKIMUSMENETELMÄ, -AINEISTO JA TUTKIMUKSEN KULKU	23
4.1 Tutkimusaineiston kvalitatiivinen kehysanalyysi	23
4.2 Tutkimusaineiston kuvaus, rajaus ja keruu	25
4.3 Tutkimusanalyysin eteneminen	28
4.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	30
4.5 Susia käsittelevät lehtitekstit paikallislehti Kuhmolaisessa	31
5 SUSIA KÄSITTELEVIEN LEHTITEKSTIEN KEHYKSET	35
5.1 Sudet luonnonrikkautena	36
5.2 Turvattomuuden kehys	38
5.3 Elinympäristön hallinnan kehys	41
5.4 Yhteistyön kehys	47
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	54
6.1 Sudet ja susialueella asuvien ihmisten arki	54
6.2 Sudet arvokkaana osana luontoa	55
6.3 Sudet, ihmiset ja susikonfliktit	56
6.3.1 Sudet turvattomuuden tuojina	56
6.3.2 Paikallisasukkaat susipoliittisella kentällä	57
6.3.3 Susikonfliktit ja ratkaisuja ongelmatilanteeseen	58
7 POHDINTA	60
7.1 Tutkimuksen arviointi	61
7.2 Tutkimuksen rajoitukset	63
7.3 Jatkotutkimuskysymykset	64
LÄHTEET	65

LIITTEET	70
LIITE 1: Tutkimusaineistona käytetyt paikallislehti Kuhmolaisen susiaiheet lehtitekstit vuonna 2014	70
LIITE 2: Tutkimusaineiston kehysten teemasisällöt paikallislehti Kuhmolaisen lehtiteksteissä.....	73

1 JOHDANTO

"Kuhmon mielestä vastuu Suomen susikannasta on jaettava tasapuolisesti maan eri osien kesken, koska Kuhmon nykyinen osuus maan susikannasta on valtuuston mielestä liian suuri. Haittaa aiheuttavien susiyksilöiden poistossa tulee lupakäytäntöä Kuhmon mielestä nopeuttaa." (Paikallislehti Kuhmolainen 4.11.2014)

Suomessa erittäin uhanalaisten susien hallinnasta ja kannan koosta on käyty tiukkaa poliittista ja oikeudellista taistoa useita vuosia. Sudet jakavat voimakkaasti mielipiteitä. Susi on yksi poliittisimmista sekä eniten tunteita ja keskustelua herättävistä eläimistä. Keskustelua poliittisella kentällä ja mediassa on käyty muun muassa susikannan hoidosta, susipopulaation epätasaisesta levittäytymisestä Suomessa, susien tekemistä karja- ja koiratuhoista sekä ihmisasutusten läheisyyteen tulemisesta. Lisäksi susien suojelu ja siitä johtuva susialueilla elävien ihmisten toiminnan rajoittaminen on puhuttanut kansalaisia. On myös käyty keskustelua siitä, kuinka ihmisten ja koko yhteiskuntamme tulisi susien kanssa toimia ja elää rinnakkain.

Susikeskustelu on Suomessa siis vilkasta, ja aktiivista se on ollut myös paikallislehti Kuhmolaisessa. Kuhmo¹ on lapsuuden kotipaikkakuntani ja olen kiinnostuneena seurannut paikallislehti Kuhmolaisen susi- ja suurpetoteemaista kirjoittelua jo monen vuoden ajan. Paikallislehti on tärkeä informaation lähde alueen asukkaille ja sitä luetaan tarkkaan. Lehtitekstit on tuotettu tietyssä sosiaalisessa ja poliittisessä kontekstissa. Puhutaankin representaation politiikasta. Lehtiartikkeleiden voidaan uskoa muokkaavan, merkityksellistävän ja muuntavan lukijoiden käsityksiä susista. Tarkoitukseni on tässä tutkielmassa tarkastella, millaista kuvaa 2014 julkaistuissa paikallislehti Kuhmolaisen lehtiteksteissä representoidaan susista ja susien vaikutuksesta ihmisten arkeen syrjäseudulla. Lisäksi tarkastelen lehtiteksteissä esitettyjä ratkaisumalleja kuhmolaisten asukkaiden osallisuuskokemusten ja mielipiteiden kuulemisen kehittämiseksi, susitilanteen ratkaisemiseksi sekä yhteistyön tiivistämiseksi susipoliittikan kentällä toimivien tahojen kanssa. Olen toteuttanut tutkimusta aineistolähtöisesti ja laadullisen kehysanalyysin menetelmällä ja näin pyrkinyt pureutumaan syvälle siihen sosiaaliseen todellisuuteen, jota paikallislehden tekstit lukijalle välittävät.

Vaikka tutkimusaineistoni on vuodelta 2014, on tutkimusaihe yhä hyvin ajankohtainen. Susipoliittisella agendalla näyttävät yhä vuonna 2022 olevan samat teemat kuin viime vuosikymmenellä, eikä konsensusta tunnuta saavan aikaiseksi. Kuten vuonna 2014, esiintyy ristiriitoja yhä erityisesti susihaittojen, susikannan hoidon ja säätelyn suhteen. Susialueiden asukkaiden mielestä susia on liikaa ja populaatiota tulisi pienentää, kun taas susia suojelevat tahot ovat huolissaan susien suotuisan suojelun ta-

¹ Kuhmo on Kainuun maakunnan kaakkoisosassa sijaitseva kaupunki. Kaupungin pinta-ala on 5 456,87 km² ja asukasluku on 7927 ihmistä.

son ylläpitämisestä. Aktiivinen keskustelu susien puolesta ja vastaan ei osoita laantumisen merkkejä.

Tutkielma etenee seuraavasti: Johdantoluvussa taustoitan susiuutisointeihin liittyvää tutkimusaiheittani, eli sitä, millaisia susiin liittyviä asenteita, lainsäädännöllisiä ja poliittisia aspektoja meillä Suomessa on taustalla vaikuttamassa siihen, millaista yhteiskunnallista keskustelua susista käydään. Luvussa 2 käyn läpi työni kannalta relevantteja aikaisemmin tehtyjä tutkimuksia Suomen susiuutisoinneista. Luvussa 3 käyn läpi tutkimuskysymykset ja tutkimuksen lähtökohdat. Luvussa 4 kerron tutkimusmenetelmästä, -aineistosta ja tutkimuksen kulusta. Luvussa 5 käyn läpi tutkimustulokset ja luvussa 6 esitän johtopäätöksiä. Luvussa 7 pohdin tutkimusaihetta ja omaa tutkimusprosessiani.

1.1 Suurpeto- ja susipolitiikka Suomessa

Susi on poliittinen eläin ja herättää ihmisissä monenlaisia tunteita. Suden suojelun tiukentuminen Suomen liittyessä Euroopan unioniin 1990-luvulla on tuonut mukanaan uusia velvoitteita ja sitä myötä haasteita suurpetopolitiikkaan sekä susien ja ihmisten rinnakkaiseloon. Se on voimistanut tarvetta tutkia ihmisten ja susien suhdetta monitieteellisesti. Suomessa susiaihetta on tutkittu monesta näkökulmasta. Outi Ratamäki (2009) tarkastelee väitöskirjassaan susien ja ihmisten välillä ilmenneitä haasteita yhteiskunnallisen kestävyuden näkökulmasta 1990-luvulta 2000-luvun alkuun. Suvi Borgström (2011) lähestyy samaa ajanjaksoa ekologis-juridisesta näkökulmasta. Jukka Bisi (2010) analysoi maantieteen väitöskirjatutkimuksessaan susikonfliktia viime vuosikymmenen vaihteessa. Suomalaista susipolitiikkaa ja susien kanssa elämisen haasteita 2000-luvulla ovat tarkastelleet myös esimerkiksi Mari Pohja-Mykrä ja Sami Kurki (2013), Taru Peltola (2015), Jani Pellikka (2014) ja Outi Ratamäki (2013), Juha Hiedanpää (2013) ja Pertti Rannikko (2012). Heta Lähdesmäki (2011) on tutkinut ihmisen ja suden välistä suhdetta vallan näkökulmasta 1900-luvun lopulla.

Kuten muissakin maissa, myös Suomen suurpetopolitiikkaa ohjaavat kansainväliset ja kansalliset lait ja säädökset (mm. globaali biodiversiteettisopimus, CITES-yleissopimus ja Bernin sopimus), joilla pyritään turvaamaan luonnon monimuotoisuus maailmanlaajuisesti. (Pohja-Mykrä & Kurki 2013, 13.) Merkittävä, ellei jopa merkittävin suurpeto- ja susipolitiikkaa ohjaava säädös tulee EU-tasolta. Suomen liittyessä Euroopan unioniin vuonna 1993, tuli Suomelle velvoite noudattaa Euroopan unionin luontodirektiiviä (92/43/ETY). EU-jäsenyyden myötä Suomi on sitoutunut suden suojelun tason säilyttämiseen Suomen poronhoitoalueen ulkopuolella. Koska susi on EU-jäsenyyden myötä määritelty riistaeläinlajiksi, tulee sen metsästystä rajoittaa voimakkaasti suden suojeluelvoitteen vuoksi. Tämä direktiivi luo puitteet maamme suurpetolainsäädännölle, kantojen suojelulle ja hallinnoimiselle ja kansallisten sää-

dösten on toimittava luontodirektiivin antamissa puitteissa. (Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, 114-158.)

Koska maamme suurpedot luokitellaan riistaeläimiksi, susikantaa hallinnoidaan maa- ja metsätalousministeriön kautta. Kun käsiteltävät asiat koskevat luonnonsuojelulainsäädäntöä ja siinä määriteltyä suden suotuisaa suojelun tasoa, osallistuu ympäristöministeriö päätöksentekoon. Myös alueellisilla ympäristökeskuksilla on paikallisesti merkittävä rooli hallinnoimisessa. Kunnallisen tason hallinto osallistuu suurpetopolitiikkaan vahingonkorvausasioissa. Suomen riistakeskus toimii maa- ja metsätalousministeriön alaisuudessa kehittäen ja edistäen metsästystä ja riistanhoitoa, ohjaten ja valvoen alaisuudessaan olevien riistanhoitopiirien toimintaa ja suorittaen ministeriön tai muita lain sille määräämiä tehtäviä. (Luke 2021)

Julkishallinto kontrolloi ja hallinnoi maamme suurpetopolitiikkaa. Sen vastuuna on turvata riistakantojen elinvoimaisuus, riistavaran monipuolisuus ja kestävän käytön turvaaminen riistatalouteen liittyvien erilaisten odotusten yhteensovittamisesta. Riistahallinnon toimijat toimeenpanevat suurpetojen kannanhoitotoimia (riistanhallintolain säädös 158/2011) relevantteihin kannankoon määrityksiin pohjautuen.

Koska maamme suurpedoista erityisesti susi on vaatinut aika ajoin kannanhoitosuunnitelmien ja niiden toteutuksen uudelleen arviointia, on suurpetopolitiikan sijaan monesti puhuttu susipolitiikasta (Ratamäki 2009, 15). Tässä tutkielmassa käytetään susipolitiikan ja suurpetopolitiikan termejä kontekstia mukaillen. Susista on käyty aktiivista ja joskus konfliktistakin julkista keskustelua esimerkiksi hallinnon ja paikallisväestön sekä luonnonsuojelun ja muun luonnon käytön välisistä suhteista sekä EUpolitiikasta. Keskustelu on luonteeltaan poliittista ja arvolatautunutta. Susipoliittisen kentän toimijoita ovat hallinto, tiedontuottajainstituutiot, kansalais- ja etujärjestöt sekä paikalliset asukkaat.

Sidosryhmiä ja kansalaisia on pyritty sitouttamaan suurpetopolitiikkaan julkishallinnon ohjauksellisin keinoin, joita ovat esimerkiksi pyynti- ja poikkeusluvut sekä suurpetojen aiheuttamista vahingoista vastaaminen kontekstin (määrällinen ja ajallinen aspekti) sallimissa kohtuullisissa puitteissa. (Pohja-Mykrä & Kurki 2013, 12-13) Oikealaatuisen kannanhoidon perustana on tarkka tieto susikannan laajuudesta. Kannankoon määrittäminen perustuukin suurpetohavaintoihin, jotka on tehty jälkihavaintojen perusteelta petoyhdyshenkilöiden toimista aina vuodesta 1978 lähtien.

Vuodesta 1997 saakka tehdyt susihavainnot on merkitty karttaan ja seuranta on tehostettu lähetin- ja lumijälkiseurannan keinoin. Vaikka kannanarviointitoiminta on avointa ja myös tietoa tuloksista jaetaan sidosryhmille ja kansalaisille, on suhtautuminen kannankokoon epäileväistä. Metsästäjien etujärjestö on tyrmännyt jo vuosien ajan Luken (entinen Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos eli RKTL) virallisia susikantarvioita. Epäluottamus virallisia laskentoja kohtaan on ajanut susialueiden asukkaat

ja metsästäjät tekemään omia suurpetolaskentojaan eri puolilla Suomea. Epäluottamusta virallisiin laskentatuloksiin ovat osoittaneet myös suojelijatahot siksi, että heidän mukaansa arviointi on pitkälti metsästäjiltä saadun tiedon perusteelta laadittua. (Lähdesmäki 2011.) Ratamäki (2009) toteaa suurpetoja koskevan tiedon olevan poliittisesti latautunutta, jonka vuoksi eri toimijaryhmät pyrkivät puuttumaan tiedon tuottamisen prosesseihin. Onkin kyse ryhmien välisistä valtakysymyksistä. Tämä toimijoiden välinen valtapeli kaikkine erimielisyyksineen kannankoosta vaarantaa kantojen tehokkaan hallinnon. Vaikka tutkijoilla on käytettävissään tarkat kannanmittausmetodit, ilman luottamuksellista ilmapiiriä toimijaryhmien kesken on kanta-arvioista haastavaa saada vastaamaan todellista tilannetta.

1.2 Suomalaisten suhtautuminen susiin

1.2.1 Susiasenteiden taustaa

Ihmisten ja susien välinen suhde on kautta aikain ollut ristiriitainen. Sudet viehättävät, onhan suden perhekeskeisessä elämäntavassa jotain kaukaisesti yhteistä ihmisten elämänmuotojen kanssa. Susia myös vihataan ja pelätään sekä koetaan turvallisuusuhkaksi. Susi on ihmisen tavoin nisäkäs, joka on älykäs ja sosiaalinen eläin ja siihen liitetään monenlaisia ominaisuuksia; myyttisiä, biologisia, ekologisia, sosiaalisia, kognitiivisia ja moraalisia. Sutta käytetään hyvän ja pahan vertauskuvana sekä vahvuuden ja hedelmällisyyden symbolina. (Vilkkä 2002, 280–281.)

Ymmärtääksemme paremmin Suomessa vallitsevia susiasenteita, on tarpeellista tarkastella ensin maamme lähihistoriaa. Suden hyökkäys on aiheuttanut ihmishengen menetyksen Suomessa todistettavasti viimeksi 1800-luvulla. Sudet kajoavat ajoittain kotieläimiin kohtalokkain seurauksin. Susilajin määrittely haittaeläimeksi johti taannoin siihen, että susia alettiin vihaamaan ja laji tapettiin sukupuuttoon useimmissa Euroopan maissa 1800-luvun lopussa, niin myös Suomessa. Myös asenne susia kohtaan muuttui negatiiviseksi. Negatiivista susiasennetta on vahvistettu ja siirretty seuraaville sukupolville monenlaisten susitarinoiden voimin. (Ratamäki 2009, 40; ks. myös Pulliainen 1974)

Maamme susikanta elpyi merkittävästi 1990-luvulla EU:hun liittymisen myötä. Susien palattua suomalaisen luontoon ja samalla osaksi monien maaseutukyläiden arkea, herätti se uudelleen eloon susiin liittyvät ristiriitaiset asenteet. Susialueilla asuville susikannan kasvu aiheutti pelkoa ja halua suojautua susia vastaan, kun taas luonnonsuojelijayhteisöissä heräsi halu suojella sutta. (Pulliainen 1974; Bisi 2010 15; Borgström 2011.) RKTL (2015) arvioi, että vuoden 2015 alussa Suomessa oli noin 220-245 sutta, kun vuonna 2014 susia arvioitiin olevan 140-155. Suurin muutos susien määrässä tapahtui itäisen Suomen kannanhoitoalueella, jossa vuonna 2015 arvioitiin olevan 130-140 sutta, kun vuonna 2014 susia arvioitiin olevan 70-75. Susikanta on vuosien mit-

taan kasvanut ja sen arvioidaan olleen vuonna 2021 suurempi kuin 120 vuoteen - noin 300 yksilöä ja 35 laumaa. Suomessa susikanta on ollut vahvasti itäpainotteista, mutta lähtenyt leviämään myös läntiseen Suomeen. Vuonna 2017 sudet olivat levittäytyneet samassa määrin itään ja lähteen. Nykyisin sudet näyttävät levittäytyvän entistä vahvemmin läntiseen Suomeen (Heikkinen ym. 2021, 13.)

Sudet puhuttavat kansalaisia ja se ilmenee polarisoituneena keskusteluna niin susien suojelun puolesta kuin vastaan. Tämä ei suinkaan ole ainoastaan maassamme ilmenevä kansallinen ilmiö, vaan vastaavanlaista keskustelun kärjistymistä esiintyy globaalisti siellä, missä susia on. Ihmiset jakautuvat susien vastaisiin ja niitä puolustaviin joukkoihin. Kummallakin osapuolella on myös omat näkemyksensä ja ratkaisuehdotuksensa ja -keinonsa susirintamalla esille nouseviin kysymyksiin (Bisi & Kurki 2005, 11). Susiin suhtautuminen siis vaihtelee eri toimijoiden välillä. Toisille susi on suojelun kohde. Susialueella asuvien paikallisten yhteisöissä ja niiden toiminnassa susi taas voidaan kokea turvallisuusuhkana tai kilpailijana riistasta. Joillekin susi on arvokas tutkimuskohde ja osa alkuperäisluontoa. Toiset näkevät suden tuntevana olentona. Törmäyskurssilla ovat monenlaiset toimintakulttuurit ja luontosuhteet.

Ihminen on vuosien saatossa ottanut ympäröivää luontoa omaan haltuunsa. Tämän myötä myös ihmisen ja suden välinen suhde on muuttunut epätasa-arvoisempaan suuntaan, kun ihmiset ovat ottaneet käyttöönsä susien elintilaa. Kun ihmiset ovat ottaneet maata hyötykäyttöön, on eläimiä ruvettu luokittelemaan hyöty- ja haittaeläimiin. Erityisesti metsästäjät luokittelevat suden haittaeläimeksi, joka verottaa ihmisen omaisuutta, kuten laiduneläimiä, riistaa ja metsästyskoiria. Ekologit sen sijaan luokittelevat suden suojeltavaksi ja harvinaiseksi, arvokkaaksi eläinlajiksi. Biologiasta näkökulmasta katsottuna susi nähdään petoeläimenä, jonka suojeluarvo löytyy sen uhanalaisuudessa. Sutta käytetään hyvän ja pahan vertauskuvana ja sutta on käytetty vahvuuden ja hedelmällisyyden symbolina. Raamatussa susi on ollut pahan symboli, raatelija. Tämä susikuva elää vahvasti vielä nykyajan tiedotusvälineissä. (Vilkkä 2002, 280–281)

Kun susia tarkastellaan eläinten oikeuksien näkökulmasta, on susi itseisarvoinen olento. Sitä tulee kunnioittaa yksilönä ja persoonallisuutena ja sillä on oikeus elämään, hyvinvointiin ja lisääntymiseen. Sudella on oltava oikeus elää luonnonvaraista laumaelämäänsä ja saada tarpeellista ravintoa (riista) ja olla rauhassa ihmisten vainolta. Suomen eläinsuojelulain mukaan (4.4.1996) susia on suojeltava parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta. Lajina susi on ollut maassamme sorron kohteena kautta aikain ja se on kategorisoitu haittaeläimeksi. Tuotantokeskeisestä ajattelunäkökulmasta katsottuna susi on haittaeläin siksi, että sillä ei ole taloudellista tai tuotannollista arvoa. Päinvastoin sudesta on haittaa, koska se hyödyntää muiden, kuten metsästäjien ja karja-/porotalouden, luonnon resursseja omaan käyttöönsä. Antroposentrisessä luontoasenteessa korostetaan luonnon hyötyjä ihmisille, eli luonto on olemassa ihmisiä varten. Näin ollen luonnon ja eläinten hyväksikäyttämi-

nen on suvaittavaa, kun sitä toteutetaan inhimillisesti arvokkaalla tavalla. Ihminen tarvitsee luontoa virkistys- ja harrastuskäyttöön. Susia käytetään luontoelämysten lähteenä, josta hyvänä esimerkkinä on luontoturismi, jossa suurpetoja hyödynnetään tarjoten ihmisille metsästyksen sijaan mahdollisuuden vaikkapa susien ja karhujen tarkkailuun (kojut). Kyse onkin ihmiskeskeisestä luontonäkemyksestä. Ihmiskeskeisessä tavassa suhtautua suteen eläimen tietoisuutta ei sinällään kiistetä, mutta sille ei myöskään anneta erityisarvoa. Eläimet myös mielletään ihmisiä vähempiarvoisiksi. Biosentrisen luontonäkemyksen mukaan luonto on itseisarvoinen asia sinänsä ja sudella on samanlainen oikeus kuin ihmisillä elää ja olla erämaassa. Ihminen, siinä missä eläinkin, on osa luontoa ja näin ollen ihmisen hyvinvointi on sidoksissa kaiken elollisen hyvinvointiin. (emt, 287-291)

Kuten aiemmin on todettu, susikanta elpyi Suomessa 1990-luvulla ja eläinlaji levittäytyi elämään myös sellaisille alueille, joissa sitä ei ollut aikoihin nähty. Se herätti keskustelua susikannan koosta ja sen säätelystä ja on vaikuttanut vahvasti suomalaisten susiasenteisiin. Vahvistunut susikanta on aiheuttanut erimielisyyksiä eri intressiryhmien, kuten esimerkiksi metsästystä ja luonnonsuojelua harjoittavien tahojen välille. Erityisesti Suomen susireviirialueilla on käyty kiivasta keskustelua susista, sillä susia koetaan pääsääntöisesti olevan liikaa ja arki susien rinnalla koetaan vaaralliseksi. Huolta aiheuttaa metsästysharrastuksen turvattomuus, kun sudet ovat tappaneet metsästyskoiria. Myös susialueilla asuvien pienten lasten turvallisuus on puhuttanut: onko heidän turvallista leikkiä pihalla ja kulkea koulumatkoja? Susialueilla tilanne on kärjistynyt konflikteiksi ja ratkaisuksi on esitetty jopa susien kannanhoidollista metsästystä. (esim. Bisi 2010; Liukkonen, 2010.) Susiin on suhtauduttu ongelmakeskeisesti ja keskustelu susista on ollut kärkeästä. (Bisi & Kurki 2005, 6, 11).

1.2.2 Tutkimuksia suomalaisten suhtautumisesta susiin

Ratamäki (2009) on tutkinut väitöskirjatyössään susipoliittisia toimijoita ja niiden välisiä suhteita, suomalaisen yhteiskunnan suhdetta suteen ja susipolitiikan ristiriitaisuuksia. Hänen tutkimustulostensa mukaan susiin suhtaudutaan valtaosin negatiivisesti ja susia tarkastellaan ongelman lähtökohdista. Sudet aiheuttavat pelkoa, joka on lähtöisin aina 1800-luvun susitarinoista ja saduista. Susipeloista puhuvat etelä- ja länsisuomalaiset kansalaiset pohjoissuomalaisia enemmän. Sudet luovat turvallisuusuuhkaa metsästyskoirien metsästyskäytölle ja kotieläinten suojelulle. Nämä ongelmat lisäävät negatiivista suhtautumista susiin. Susien suojelijat sen sijaan ovat huolissaan maassamme tapahtuvasta susihysterian lietsonnasta, jonka he katsoivat lähtevän metsästäjien puheista. Susien suojelua perustellaan ajatuksella luonnon itseisarvosta ja suden oleellisesta roolista osana ekosysteemin toimintaa. Suojelutahot osoittavat epäluottamusta riistanvalvojiin ja pitävät tärkeänä sitä, että suurpetoasioita hallinnoitaisiin vahvemmin myös ympäristöhallinnon kautta.

Vikström (2000) on tutkinut pro gradu -tutkielmassaan poronhoitoalueen ulkopuolella asuvien suomalaisten susiasenteita. Vastaajia oli 1050 ja he edustivat maamme 22 eri kuntaa. Vastaajista 56 % oli sitä mieltä, etteivät sudet saa elää oman asuinympäristön läheisyydessä. 44 % ei pitänyt suurpetojen aiheuttamia vahinkoja hyväksyttävänä. 13 % vastaajista toivoi, ettei susia olisi Suomessa ollenkaan, kun taas enemmistö kaikista vastaajista toivoi susia olevan vähemmän kuin 100 yksilöä. Lumiaro (1997) on pro gradu -tutkielmassaan tarkastellut suomalaisten suhtautumista suteen. Tutkimuksen mukaan 52 % suomalaista suhtautui susiin positiivisesti, 27% negatiivisesti ja 21 % ei osannut sanoa kantaansa. Vikströmin (2000) ja Lumiaron (1997) tutkimustulosten mukaan vanhempien henkilöiden susiasenteet olivat negatiivisempia kuin nuorempien, ja aikuisväestöstä maanviljelijät olivat muita aikuisia negatiivisimpia asenteiltaan. Huomionarvoinen seikka on myös se, ettei 2000-luvun taitteen molemmin puolin merkittäviä eroja itä- ja länsisuomalaisten susiasenteissa ollut. Vielä nykyisinkin maamme itä- ja länsiosassa elävien ihmisten asenteista löytyy samankaltaisuuksia, sillä molemmilla puolilla Suomea sudet herättävät paljon keskustelua, joka on usein negatiivissävytteistä.

Tarkasteltaessa susiasenteita, kertovat myös asenteet metsästämistä kohtaan omaa, paljastavaa kieltään. Taloustutkimus Oy teki kyselytutkimuksen vuonna 2004, jossa selvitettiin suomalaisten suhtautumista metsästykseseen. Jopa 82 % kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, että suurpetokantoja on voitava säädellä metsästyksen keinoin. Säätelyn kannalla olivat 60 vuotta täyttäneet itä- tai pohjoissuomalaiset miehet. 9 % vastaajista ei ottanut kantaa asiaan. Näin ollen vain 9 % vastaajista vastusti suurpetokantojen säätelyä. Vastustajat olivat pääasiassa alle 30-vuotiaita pääkaupunkiseudulla asuvia korkeakoulututkinnon suorittaneita naisia.

SusiLIFEn ²(2021) vuosien 2014 ja 2020 kartoitustulosten koosteen mukaan 6 % suomalaisista koki suden vaikuttaneen omaan ulkoiluun ja 4-6 % marjastukseen tai sienestämiseen. Suden mahdollinen läsnäolo rajoittaa monien luontoharrastusta. Yksin tai koiran kanssa metsään ei uskalleta mennä ja jos mennään, mukaan otetaan jokin puolustautumisväline. Myös metsästysharrastukseen suden kerrottiin vaikuttavan. Noin 30-37 % aktiivimetsästäjistä (vähintään 6 kertaa vuodessa metsästävä) koki, että sudet jollain tapaa vaikuttavat metsästykseseen. Suomalaisista 6 % koki susien tuottavan vähintään pientä turvallisuusriskiä lapsille, mutta suurempina riskeinä pidettiin esimerkiksi tieliikennettä, sairauksia ja tapaturmia.

Taloustutkimuksessa vuonna 2018 kartoitettiin suomalaisten suhtautumista metsästykseseen ja tässä yhteydessä käsitettiin myös susiin liittyviä asioita. 50 % vastaajista ker-

² SusiLIFE on Luonnonvarakeskuksen koordinoima EU-rahoitteinen hanke, jonka tavoitteena on välittää tietoa sudesta ja sen käyttäytymisestä. Lisäksi hankkeessa pyritään edistämään paikallistasoista vuorovaikutusta. Hanke tarjoaa työkaluja ennaltaehkäisemään susihaittoja ja -vahinkoja (<https://www.susilife.fi/>).

toi pelkäävänsä karhuja ja susia. Vaikka susien salametsästystä ei sinällään hyväksytty, 50 % vastanneista piti hyväksyttävänä suurpetojen tappamista silloin, kun se tulee pihapiirin. (MMM 2019)

1.3 Susikonfliktit

1.3.1 Susikonflikteja aiheuttavat tekijät

Kun puhutaan susista, puhutaan usein susiin liittyvistä ristiriidoista eli susikonflikteista. Mitkä asiat konflikteja aiheuttavat? Suurpetoja pelätään. Pohja-Mykrän ym. (2013, 33) mukaan suurpetopelko kulminoituu juuri suteen ja se johtuu suden ainutlaatuisesta suhteesta ihmiseen. Susi on myös maamme suurpedoista ainoa, joka voi aktiivisesti hakeutua ihmisen ja koirien läheisyyteen saalistamistarkoituksessa.

Susikonfliktin yhtenä perimmäisenä syynä onkin pidetty susien metsästyskoirille aiheuttamaa uhkaa. Lisäksi konfliktimaista tilannetta on edesauttanut suden aiheuttama huoli ja pelko turvallisuudesta. Pohja-Mykrä ym. (2013, 33) toteavat, että ne ihmiset, jotka asuvat susialueilla ja ovat metsästäjiä ja/tai metsästyskoiran omistajia, suhtautuvat susien suojeluun kielteisimmin. Myönteisemmin susien suojeluun suhtautuvat sen sijaan ne ihmiset, jotka asuvat kauempana susialueilta. Muita konfliktin aiheita ovat olleet susien aiheuttamat porovahingot Lapin poronhoitoalueella. Myös susien aiheuttamat laiduneläinvahingot, kuten lampaiden surmaamiset, ovat synnyttäneet ajoittain kiivastakin keskustelua. (Hiedanpää ym. 2011, 53.)

Susikannan koon määrittäminen on aiheuttanut ristiriitaa mm. metsästäjien ja viranomais- tahojen välillä metsästäjien etujärjestöjen kyseenalaistaessa kanta-arvioiden oikeellisuutta. Myös kansalaiset ovat suhtautuneet kanta-arvioihin epäillen. Susien suojelijat taas ovat kyseenalaistaneet kanta-arvioita sen vuoksi, että niiden perustana on käytetty metsästäjien laskelmia ja havaintoja. (Pohja-Mykrä ym. 2013, 12.) Rattamäki (2009) toteaa suurpetoihin liittyvän tiedon olevan poliittisesti latautunutta, kun edellä mainituilla toimijaryhmillä on kullakin oma halu ja motiivinsa puuttua susiin liittyvän tiedon tuottamiseen. On kyse susipoliittisella kentällä tapahtuvasta valtataistelusta. Susikonfliktinen tilanne on johtanut muun muassa siihen, että susia salametsästetään. Salametsästyksen takia susikanta pienenee entisestään ja lajin suojelu on haasteellista. Susia kohtaan koetut viha ja pelko aiheuttavat kansalaisissa turhautumista susitilanteeseen ja sitä kohdistetaan niihin viranomaisiin ja tutkijoihin, jotka säätelevät susikantaa. (Pohja-Mykrä ym. 2013, 104–105.) Suoraa näyttöä susien sala- kaadoista saadaan kuitenkin vain harvoin (Borgström 2011, 118).

1.3.2 Onko susikonfliktille olemassa ratkaisukeinoja?

Mitä voitaisiin tehdä susikonfliktien ratkaisemiseksi? Ratamäen (2009) mukaan suomalainen susipolitiikka tarvitsee vuorovaikutteista sosiopoliittista strategiaa, jossa luodaan ja ylläpidetään toiminnan suunnittelua ja sen mahdollistavia rakenteita. Myös Borgströmin (2011, 110) mielestä susisuojelelun hyväksyttävyyden vahvistamiseksi tarvitaan aikaista vuorovaikutteisempia, kannustavampia ja adaptiivisempia ohjauskeinoja. Hän esittää keinoksi ekosysteemipalvelun näkökulman, jolla tarkoitetaan aineellisia ja aineettomia hyötyjä, joita ihminen voi luonnosta saada. Ekosysteemipalvelun näkökulmassa korostuu ihmisen ja luonnon välinen vuorovaikutteisuus ja tietynlainen riippuvuus. Suden voidaan ajatella tuottavan esimerkiksi sellaisia ekosysteemipalveluja, jotka säätelevät hirvieläinkantoja ja toisaalta taas tarjoavat mahdollisuuden luontomatkailuun.

Monet suurpetopoliittiset tavoitteiden asetelut esimerkiksi suden suojeleluun liittyen asetetaan susireviirialueille sen ulkopuolelta. Asetettujen tavoitteiden mukaista toimintaa kuitenkin toteutetaan konkreettisesti paikallistasolla eli siellä, missä suurpetopoliittisia toimia tarvitaan. (Ratamäki 2009, 73). Suurpetokonfliktit yleisesti ja susikonfliktit erityisesti ovat luonteeltaan paikallisia. Konflikteihin vaikuttavat suurpetojen esiintyminen tietyllä alueella sekä se, millaisia riistavaroja, alueellista elinkeinorakennetta sekä infrastruktuuria sekä perinteitä ja kulttuuripääomaa alueella on. (Pohja-Mykrä ym. 2013, 8.)

Siinä missä susi aiheuttaa kansalaisissa vahvoja tunteita, niin tekee myös susikonfliktinen tilanne itsessään. Konfliktitilanne aiheuttaa muun muassa turhautumista susipolitiikkaan. Pohja-Mykrä ja Kurki (2013, 32) luokittelevat turhautumisen yhdeksi vihan muodoksi. Heidän tutkimustulostensa mukaan henkilöt kokevat turhautumista susipolitiikassa ennen kaikkea lainsäätäjiä ja riistahallinnon toimijoita kohtaan. Valitsee tunne, että lainsäätäjien ja hallinnoijien ajamat ja toimeenpanemat kannanhoidolliset toimet kyseenalaistavat susialueille turvallisen elämän, harrastukset ja elinkeinon harjoittamisen eikä heitä kuunnella päätöksenteossa. Tämä viha kanavoituu lain ottamisena omiin käsiin ja ilmenee äärimmillään susien salakaatoina. Kun koetaan, ettei julkishallinto vastaa ihmisten tarpeisiin, vastataan asiaan itse laittomin keinoin. Salakaadoissa on kyse myös kostotoimenpiteistä; kostetaan toisaalta itse suuredolle aiheutuneista vahingoista, mutta teko on myös merkki turhautumisesta viranomais toimintaan, ja vaikkapa heikoksi koettuun susien metsästyksen poikkeuslupajärjestelmään. Viha kanavoituu myös metsästäjien ja viranomaisten väliseen yhteistyöhön heikentäen sen laatua.

Hiedanpää ym. (2011, 140–142) toteaa, että susikiistan taustat ja potentiaaliset ratkaisut saattavat jäädä piiloon, kun kiistoissa monesti tarraudutaan faktatiedolliseen puoleen. Esimerkiksi viranomaiset toimivat useimmiten tieteellisen tiedon pohjalta, mutta aina ei vaikkapa numeerinen tieto susikannasta ratkaise kiistoja ja anna avaimia susi-

kannan hyvälle hallinnalle. Susikysymys on paljon moninainen kokonaisuus, jossa tulee ottaa huomioon eri tahojen tavoitteet ja arvot. Susia kohtaan koettu pelko saataisi vähentyä, jos kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksia parannettaisiin ja luottamusta asukkaiden ja viranomaisten välillä kasvatettaisiin. Susipolitiikan pitäisi pystyä tarjoamaan paikallisasukkaille vaikuttamismahdollisuuksia sekä sosiaalisia, taloudellisia ja kulttuurisia hyötyjä.

Susikonfliktin taustalla on yleensä syviä ristiriitoja, joiden ratkaisemiseksi eivät ainoastaan perinteiset keinot, kuten haittakorvaukset ja tiedon lisääminen, riitä. Tarvitaan uusia toimintatapoja, jotka tuottavat asianosaisille hyötyjä entistä helpommin ja näin pikkuhiljaa sujuvoittavat susien ja ihmisten rinnakkaiselo. Esimerkiksi Lounais-Suomessa on otettu käyttöön susisovittelija, joka operoi puolueettomasti susikiistan eri osapuolten välissä. (Pellikka & Salmi 2014, 35–37.) Muutoksen tulee lähteä ihmistoinnasta, sillä juuri ihminen on vuorovaikutuksessa kulttuuristen ja yhteiskunnallisten rakenteiden kanssa. Me siirrämme oppimiamme ajatusmalleja todellisuudesta uusille sukupolville. (Berger & Luckmann 1994.) On siis tärkeää kyseenalaistaa olemassa olevia rakenteita ja toimintamalleja myös susipoliittisella kentällä, sillä vain siten saadaan aikaan muutoksia susiasenteissa ja -käytännöissä.

Peltola ja Heikkilä (2015, 145-46) haastavat pohtimaan sitä, kenen vastuulla susien aiheuttamat vahingot ovat. Koko syyn vierittäminen yksistään kenenkään tahon harjoille – paikallisasukkaiden, metsästäjien, koiranomistajien, yhteiskunnan tai suden – ei liene oikeutettua tai edes tarpeellista. Voitaisiko ihmisiä vastuuttaa tehokkaampaan susivahinkojen ehkäisemiseen ja näin taata esimerkiksi metsästyskoirille susiturvallisempi elämä? Jos omistajan suhde koiraansa on hyvinkin rakastava ja tunnepitoinen, tuntuisi luontevalta, että omistaja tekee kaikkensa kotipihallaan estääkseen suden tekemät koiravahingot. Tarjolla on paljon tietoa ja käytäntöjä koiran turvaamiseksi tarhaamisen tai kodinsisäisin keinoin. Koiravahingoista haetaan valtiolta korvauksia. Peltola ym. (2015) esittävät mielenkiintoisen ehdotuksen, että korvauksia ei saisi, jos koiran turvaamistoimet eivät olisi riittäviä. Kannustaisiko se parempaan susivahinkojen ennaltaehkäisyyn? Lisäksi he nostavat esille aiheellisen kysymyksen: onko järkevää harrastaa metsästystä alueilla, jotka tiedetään susien elinpiiriksi? Oliko aika oppia sietämään susien olemassaolo ja ihmisten mukauttaa arkeaan siten, että rinnakkaiselo sujuu mahdollisimman turvallisesti?

Vuonna 2015 maa- ja metsätalousministeriön vahvistamassa Suomen susikannan hoitosuunnitelmassa ehdotettiin susivahinkojen ehkäisyksi aikaisempaa joustavampaa suden kannanhoidollista metsästystä. Kokeilu toteutettiin vuosien 2015 ja 2016 talvena ja yhteensä 78 sutta tapettiin, mukana myös alfasusia, joiden tappamista oli tarkoituksena välttää. Maa- ja metsätalousministeriö teki arvion kokeilun onnistumisesta. Ministeriön mukaan metsästys oli vuoden 2015 talvena onnistunut. Sen sijaan vuoden 2016 talvella tapettiin runsas määrä alfayksilöitä ja näin ollen tämän kokeilun mukainen metsästys ei välttämättä ollutkaan laadultaan kestävä ja metsästyksen vaikutuk-

sia susikantaan on ollut vaikea ennakoida. Maa- ja metsätalousministeriö nosti esille myös vuosien 2014 ja 2016 taloustutkimuksen tulokset, joiden mukaan joustavammalla susien metsästyksellä olisi positiivisia vaikutuksia ihmisten susiasenteisiin. (MMM, 2016.) Eikö susien metsästyksen pitäisi olla viimeinen keino susihaittojen ehkäisyssä ja susikonfliktin ratkaisussa?

2 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA SUSIUUTISOINNEISTA SUOMESSA

Tiedontuottajainstituutiot ovat susipoliittisen kentän merkittäviä toimijoita. Media on yksi tiedontuottajista ja sen jakamalla tiedolla on keskeinen rooli ja konkreettisia vaikutuksia susiin kohdistuviin toimenpiteisiin. (Ratamäki 2009, 19.) Tästä hyvä esimerkki löytyy jo 1800-luvun lopulta Suomesta, jolloin maassamme oli pyrkimys hävittää sudet sukupuuttoon. Tätä tavoitetta tuki lehdistön voimallinen uutisointi susien aiheuttamista vahingoista. (Mykrä & Pohja-Mykrä 2005, 20–22.)

Susista keskustellaan julkisuudessa paljon. Väliverronen (2013) on todennut, että mitä enemmän susista kirjoitellaan, sitä enemmän kirjoitukset voivat myös nostaa ihmisissä pelkoja ja muita tunteita pintaan. Hän toteaa medianäkyvyyden tekevän ilmiön ikään kuin todelliseksi riippumatta siitä, pitääkö se lopulta paikkansa. Näin olen susien nouseminen puheenaiheeksi myös herkistää kansalaisia susihavaintoihin ja niistä myös ilmoitetaan esimerkiksi lehdistölle aktiivisemmin. Täten lähes kaikki sellaiset havainnot, jotka jollain tavoin voivat liittyä susiin, saattavat kelvata lehtijuttujen aineistoksi, olipa kyse suden tassunjäljistä pihamaalla tai koirien pelokkaasta käyttäytymisestä metsästyksireissuilla.

Monesti mediassa nostetaan esille susien vaarallisuus aikaisempina vuosisatoina ja niitä muistellaan yhä mediassa erityisesti silloin, kun suden ja ihmisen rinnakkaiselosta uutisointi on jostain syystä ajankohtaista. (esim. Lappalainen 2005). Pellikan ja Hiedanpään (2020) mukaan susiuutisointeja ja julkista yhteiskunnallista keskustelua seurataan maassamme aktiivisesti, ja tiedotusvälineet ovat osaltaan luomassa ja vahvistamassa susiin kohdistuvaa negatiivista asennoitumista. Vaikka myös internetin susikeskustelupalstoja seurataan aktiivisesti, ovat sanomalehdet yhä susimediaista seuratuimpia ja uutisointeja pidetään luotettavina. Aiheina susi ja susikanhoito kiinnostavat kansalaisia laajasti ja ne saavat runsaasti näkyvyyttä suomalaisissa tiedotusvälineissä.

Vuonna 2019 alkanut SusiLIFE-projekti on toteuttanut verkkomediaseurantaa susia ja niiden kannanhoitoa käsittelevistä tai aiheetta sivuavista uutisista. Heinäkuun 2019 ja kesäkuun 2020 välisenä aikana aiheista löytyi uutisointeja kansallisissa verkkomedioidissa jopa yli 2400 kappaletta. Myös tiedotusvälineiden seurantatietojen mukaan susiuutiset kiinnostavat lukijoita ja niitä luetaan aktiivisesti. (Pellikka & Hiedanpää 2020, 7.) Sanoma- ja aikakauslehdissä julkaistuihin artikkeleihin, uutisiin ja mielipidekirjoituksiin tulisi suhtautua Paartolan (2005, 24) mukaan kriittisesti, sillä lehtien toimitus ja yksittäiset toimittajat vaikuttavat siihen, mitä lehdissä julkaistaan ja millä tavoin asioista kirjoitetaan.

Ahlholm (2021) on tutkinut suurpetouutisointia Suomessa ja Ruotsissa aina 1990-luvulta 2010-luvulle. Hänen tutkimusaineistonaan ovat levikiltään suurimmat suomenkieliset, suomenruotsalaiset ja ruotsalaiset päivälehdet (suomenkielistä Helsingin Sanomat ja Kainuun Sanomat, suomenruotsalaisista lehdistä Hufvudstadsbladet ja Vasabladet ja ruotsalaisista lehdistä Dagens Nyheter ja Nya Wermlands-Tidningen). Hänen tutkimustulostensa mukaan susista on ruvettu puhumaan vuosien mittaan myönteisemmin. Kuitenkin susien puolustuspuheenvuorojen lisääntyessä myös susikonflikti on uutisointien perusteella pahentunut. Kiistanaiheita ovat olleet susikannan koko, metsästys, susien geeniperimän puhtaus sekä salametsästyksen laajuus. Ahlholmin mukaan susiuutisoinneissa ääneen ovat useimmiten päässeet viranomaiset ja tutkijat. Otsikoissa on useimmiten siteerattu eläintenomitajia, metsästäjiä ja poliiseja. Otsikoihin ovat harvemmin päässeet tutkijat, ympäristöjärjestöjen edustajat ja viranomaisista muut kuin poliisit. Susia vastustavat ja puolustavat tahot ovat molemmat äänekkäitä, mutta useimmiten haastatellut tahot eivät ole ottaneet kantaa susipolitiikkaan. Osa haastatelluista myös ilmoitti ymmärtävänsä sekä susia puolustajia, että vastustavia tahoja.

Lähdesmäki (2020, 194, 209-210) on tutkinut suomalaista lehtiutisointia ja tehnyt mielenkiintoisia havaintoja, joista nostan nyt esille muutaman. Sudet on nostettu suomalaisessa uutisoinnissa aiheeksi muun muassa koirien tappajan roolissa. 1990-luvulla lehdet kertoivat susien tappaneen koiria pihoilta ja metsältä. Esimerkiksi Helsingin Sanomien uutisissa ja mielipidekirjoituksissa koirien tappamisen esitettiin johduttavan esimerkiksi susien luontaisen ravinnon vähäisyydestä. Koirien tappajiksi epäiltiin myös yksinäisiä susia, joille kerrottiin olevan vaikeaa tappaa isoja saaliseläimiä. Koiranomistajien toimintaa ei juurikaan kritisoitu. Sudet herättivät lehtikirjoitusten perusteella pelkoa 1980- ja 1990-luvuilla. Susikeskusteluissa nousi muun muassa huoli siitä, että susi hyökkäisi ihmisen kimppuun. Lehdet eivät aina sukupuolittaneet susipelkoa ja usein totesivat yleisesti ihmisten niitä pelkäävän. Joissakin lehtikirjoituksissa susipelko kuitenkin liitettiin naiseen ja lapsiin. Susien ja ihmismiesten kohtaamisista kertovissa uutisissa ei korostettu pelkoa ja miesten kerrottiin usein lähtevän itse susien perään, mikäli heillä oli mukana ase, tai jahtaavan sutta aseensa hakemisen jälkeen. 1900-luvun lopulle asti nimenomaan miehet metsästäivät. Miesten kerrottiin kuitenkin pelkäävän metsästäyskoirien ja lasten puolesta.

3 TUTKIMUSKYSYMYKSET JA TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

3.1 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoite

Tutkin tässä maisterintutkielmassa, millaista on susirepresentaation politiikka vuonna 2014 julkaistuissa paikallislehti Kuhmolaisen lehtiteksteissä. Tarkastelen tutkimusaihetta seuraavien tutkimuskysymysten avulla:

Millaista on susirepresentaation politiikka paikallislehti Kuhmolaisen lehtiteksteissä?

1. Millaisia tulkintakehyksiä paikallislehti Kuhmolaisessa esiintyy susia koskevissa lehtiteksteissä?
2. Millaisia tulkintakehyksiä paikallislehti Kuhmolaisen lehtiteksteissä käytetään susireviirillä asuvien arjesta kirjoitettaessa?
3. Millaisia ratkaisumalleja lehdessä tuodaan esille suden ja ihmisen rinnakkaiselon parantamiseksi?

3.2 Tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä sosiaalinen konstruktioismi

Tässä tutkimuksessa on teoreettisena viitekehyksenä sosiaalinen konstruktioismi. Sosiaalisessa konstruktioismissa todellisuus ja tieto nähdään rakentuvan sosiaalisesti ja prosessin keskeisessä roolissa ovat kieli ja vuorovaikutus. Olen valinnut tämän teoreettisen viitekehyksen siksi, että tutkimuskohteenani ovat paikallislehtitekstit ja olen kiinnostunut siitä, kuinka lehdet voivat osaltaan luoda sosiaalista todellisuutta artikkeleiden kielellisin ja aiheiden kehystämisen keinoin. Käyn seuraavaksi läpi sosiaalisen konstruktioismin perusajatuksia ja käsittelen sen jälkeen mediaa ja erityisesti sanomalehtiä sosiaalisen todellisuuden rakentajina.

Sosiaalinen konstruktioismi on tieteenfilosofinen suuntaus, jonka mukaan tieto ja todellisuus niiden rakenteineen ja ilmiöineen muodostuu sosiaalisessa ja kielellisessä vuorovaikutuksessa. Tämä teoreettinen suuntaus on kytköksissä 1960-70-luvulla tutkimusmaailmassa tapahtuneeseen kielelliseen käänteeseen, jolloin ajateltiin, että kieli keskeisesti rakentaa sosiaalista todellisuutta. (Saaranen-Kauppinen ym. 2006). Berger ja Luckmann (1994) tarkastelevat yhteiskuntaa ihmisten sisäisten ja ulkoisten todellisuuksien vuorovaikutuksena. Heidän mukaansa yksilöt ovat sosiaalisten rakenteiden tuotteita ja toisaalta myös tuottavat sosiaalista todellisuutta. Jokapäiväinen elämä voi näyttäytyä meille subjektiivisena todellisuutena, mutta siinä esiintyvät asiat ja tapah-

tumat on nimetty kulttuurisesti jo ennen meitä. Me myös tulkitsemme tekemiämme havaintoja karttuneen elämänhistoriamme valossa.

Sosiaalisessa todellisuus rakentuu ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Vuorovaikutus tapahtuu merkkijärjestelmän välityksellä. Ihmisten käyttämä tärkein merkkijärjestelmä on kieli ja täten kielellä on keskeinen rooli sosiaalisen konstruktionismin teoriassa. Kieli ja sen käyttö eivät ainoastaan kuvaa todellisuutta, vaan yhdessä tehtyjen havaintojen kanssa myös rakentavat sitä (Burr 2015, 52). Kun ajattelemme maailmaa tai puhumme siitä, alamme välittömästi sitä myös representoimaan, eli kuvailemme maailmaa puheen avulla. Kielellisesti jäsenämme ja yhdistämme todellisuuden eri alueet yhdeksi kokonaisuudeksi. Pystymme todellistamaan maailmaa ilman, että meidän pitäisi sitä aktuaalisesti olla näkemässä tai kokemassa. Kielenkäytön myötä subjektiiviset kokemukset objektivoidut. Sanallistetusta kokemuksesta tulee objektiivista tietoa, jonka kaikki voivat saavuttaa. Kategorisoidessamme kokemuksia tulee niistä osa sosiaalisesti jaettuja luokkia ja laajoja merkityskokonaisuuksia, jotka ovat kollektiivisesti tiedossa. (Berger & Luckmann 1994, 48–50, 82, 172-173.)

Sosiaalisen konstruktionismin teoriassa katsotaan myös yhteiskunnan instituutioiden edustuksen toimivan kielen käytön kautta (Berger & Luckmann 1994, 89). Kieli ei kuitenkaan ole selkeä ja läpinäkyvä ajatusten ja tunteiden ilmaisumuoto. Kielessä käytetyt sanat, joilla todellisuutta kuvataan, ovat syntyneet vuorovaikutuksessa luotujen merkitysten, selitysten ja kuvausten myötä. Koska vuorovaikutus on kaksisuuntaista, voi käytetyllä kielellä olla ajatteluun ja maailman jäsentämiseen merkittävä ja sitä myös muokkaava vaikutus. (Burr 2015, 54, 57–58.)

Joukkoviestimillä on toimintaa ohjaava tehtävä, sillä esimerkiksi uutiset eivät pelkästään pyri kuvaamaan todellisuutta, vaan myös luovat sitä. Toimittajat ovat tärkeässä roolissa tuodessaan julki uutisoitavia asioita ja tapahtumia. Esimerkiksi uutistekstejä tuottaessaan journalistit tekevät jatkuvia valintoja ja luovat teksteillään subjektiivista kuvaa ympäröivästä sosiaalisesta todellisuudesta asioita häivyttäen ja korostaen. (Karvonen 2000)

Kielellistynyt sosiaalinen todellisuus rakentuu arvojen ja näkökulmien varaan. Näin ollen neutraaliltakin vaikuttava puhe tai teksti esimerkiksi sanomalehtiutisoinnissa pitää sisällään yllättäviä tapahtumia, vastakkaisten pyrkimysten jännitteitä, menestymisiä ja tappioita. Juuri tällainen sisältö luo tekstisisällölle sen kiinnostavuuden, saa lukijat tarttumaan esimerkiksi sanomalehteen. Lukijan on kuitenkin myös koettava tekstin sisältö jollain tavoin arvokkaaksi, eli tunnistaa esimerkiksi uutisjutussa esiintyvien subjektien näkökulmat. Nämä subjektiiviset arvot ja näkökulmat motivoivat yleisöä toimimaan tekstin asettamien päämäärien puolesta ja synnyttävät niitä kohtaan myös intohimoja. (Sulkunen ym. 1997, 72)

Joukkoviestintä ja taloudellinen valta kietoutuvat yhteen yhteiskunnan ja median keskinäisissä suhteissa. Tiedotusvälineet ovat aitiopaikalla säätelemässä sitä, kenellä on pääsy osallistua tekstien ja sitä kautta sosiaalisen todellisuuden tuottamiseen. Uutistekstit ovat kuin monenlaisten vaihtoehtojen kokoelmia, joissa jotkut asiat valitaan esitettäväksi ensisijaisina, toiset toissijaisina, toisia asioita esitetään, toisia jätetään pois. Nämä valinnat vaikuttavat siihen, miten asioita joukkoviestimissä kuvataan ja miten niitä merkityksellistetään. Valtaa pitävät tietolähteet ja puhujat saavat eniten tilaa mediassa ja niillä on täten myös vaikutuksia ympäröivään yhteiskuntaan. Näin ollen tiedotusvälineet osallistuvat osaltaan valtasuhteiden uusintamiseen. Toisin sanoen mediassa julkaistut tekstit luovat sosiaalisesta todellisuudesta omia muunnelmiaan, joihin ovat vaikuttaneet tekstejä tuottavien tahojen oma yhteiskunnallinen asema ja päämäärä. Sosiaalisesta todellisuudesta syntyy näin erilaisia muunnelmia. (Fairclough 1997, 10, 136; 1989, 52, 58–59)

Uutisartikkelit on siis tuotettu tietyssä sosiaalisessa ja poliittisessä kontekstissa. Tiedotusvälineiden voidaan uskoa muokkaavan, merkityksellistävän ja muuntavan käsitteiksi esimerkiksi susista. Tutkimusaineistona käyttämässäni paikallislehti Kuhmolaisen susia käsittelevissä lehtiteksteissä on vääjäämättä mukana kannanottoa, joka jollain tapaa heijastaa toimituksen tai kirjoittajan omia näkemyksiä tapahtumista ja tapahtumien lähtökohdista. Deweyn (1994, 12-13) mukaan asiat tulevat julkisiksi niiden muodostuessa yhteisiksi ongelmiksi, ja kun ihmiset alkavat puhumaan näistä ongelmiksi muodostuneista asioista tai ilmiöistä julkisesti. Julkisuus syntyy siinä vaiheessa, kun julkisuudessa käsiteltävät asiat ovat ihmisille jollain tapaa merkityksellisiä oman elämänsä kannalta. Esimerkiksi julkisuuteen nostetuissa susia käsittelevissä lehtiartikkeleissa dominoivana lähtökohtana on usein kokemus susien tuomasta vaarasta asukkaiden omassa elinympäristössä. Artikkeleita luetaan, ne saavat huomiota ja herättävät keskustelua. Susiteksteillä on julkisuusarvoa.

4 TUTKIMUSMENETELMÄ, -AINEISTO JA TUTKIMUKSEN KULKU

4.1 Tutkimusaineiston kvalitatiivinen kehysanalyysi

Tutkimusta on toteutettu aineistolähtöisesti ja kvalitatiivisella otteella. Tutkimusotteeni on kvalitatiivinen eli laadullinen siksi, että tutkimuksen tavoitteena on syventää susiasenteiden ymmärrystä, eikä etsiä tilastollisia yhteyksiä. Lähtökohtana kvalitatiivisessa tutkimuksessa on moninaisen todellisen elämän, ainutkertaisten ihmisten ja inhimillisten kokemusten tutkiminen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tarkastellaan aineistoa yksityiskohtaisesti ja tutkittava kohdejoukko on valittu tarkoituksenmukaisesti. Laadullinen tutkimus ei ole koskaan täysin objektiivista, jonka takia kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä toteutettu tutkimus on väistämättä aina joiltain osin tutkijan näköinen. (Hirsjärvi ym. 2012, 152, 155; ks. myös Alasuutari 2011)

Aineistolähtöisyydellä tarkoitetaan sitä, että tutkimuksen pääpaino on aineistolla. Näin ollen analyysiyksiköitä ei määritellä ennakkoon ja teoria rakennetaan aineistolähtökohtaisesti. Tutkimus etenee siis induktiivisesti, eli yksittäisistä havainnoista kohti yleisempiä väitteitä. Tällöin teoriaa tai hypoteesia ei pyritä testaamaan, eikä tutkija ennalta myös määritä sitä, mikä tutkimuksessa on tärkeää. (Eskola & Suoranta 1998, 83.) Kun tutkimusaineistoa analysoidaan aineistolähtöisesti, pyritään aineistoa ymmärtämään tutkittavan kohteen omasta näkökulmasta. Tutkimuksessa edetään aineistosta kohti käsitteellistä näkemystä tutkittavasta aiheesta. Asetettuun tutkimusongelmaan vastataan yhdistelemällä käsitteitä ja vertailemalla tuloksia aiheeseen liittyvään aikaisempaan tutkimusteoriaan. (Tuomi & Sarajärvi 2020.) Aineistolähtöistä tutkimusta tehdessään ja aineistoa analysoidessaan tulee tutkijan pysyä tiukasti tutkimusaineistossa ja pyrkiä sulkemaan omat ennakkokäsityksensä ja teoriat aiheesta. Aineistolähtöinen analyysi voi vaikuttaa jopa sattumanvaraiselta. Luotettavaan lopputulokseen pyrkiessään tutkijan tulee pohtia tutkimuksen toteuttamisen eri vaiheita ja tuoda tekemänsä valinnat myös esille. (Hirsjärvi ym. 2012, 155.)

Käytän tässä tutkielmassa tutkimusmetodina Erwin Goffmanin (1974) teoriaan pohjautuvaa kehysanalyysia. Metodina on käytetty yhteiskuntatieteissä ja mediatutkimuksessa, kun tarkastellaan yhteiskunnallisten asioiden ja ilmiöiden eri puolia ja erilaisista näkökulmista käsin. Tutkin tässä työssä kehysanalyysin keinoin sitä, millaisia tulkintakehyksiä paikallislehti Kuhmolaisen journalistit ja muut kirjoittajat tuottavat susia koskevissa lehtiteksteissä, millaisia näkökulmia nostetaan esille ja mitkä näkökulmat jätetään pois.

Goffmanin kehysanalyysin lähtökohtana on sosiaalisen tilanteen määritelmä, jossa vastaamme ”Mitä tässä on meneillään?” -kysymykseen. Toisin sanoen pystyäksemme

toimimaan tilanteen edellyttämällä tavalla, meidän täytyy tietää meneillään olevan tilanteen luonne (Karvonen 2017, 2). Kehyksen termillä (engl. frame) tarkoitetaan kulttuurisesti määrittäytyneitä tapoja, joilla havainnoidaan, tulkitaan ja nimetään asioita sekä tapahtumia ja toimitaan niissä. Kehystettäessä tapahtumia tai asioita, ne jäsenyvät mielellämme helposti ymmärrettäviksi kokonaisuuksiksi. (Goffman 1974, 197.) Nämä tulkintakehykset auttaa meitä jäsentämään yksittäisiä tapahtumia helpommin ymmärrettäviksi kokonaisuuksiksi muodostaen jonkinlaisen kertomuksen tai ajallisen jatkumon. Lisäksi ne voivat paljastaa asian tai tapahtuman kulttuurisia peruspiirteitä. (Väliverronen 2007, 51-52.)

Karvonen (2000) puhuu tulkintakehyksistä, joita media osaltaan luo. Hänen ajattelunsa perustuu Goffmanin teoriaan. Mediamaailmaan sovellettuna tulkintakehykset syntyvät toimittajien luomien tilannemääritelmien pohjalta. Ne ovat malleja, jotka jäsentävät ympäröivää todellisuutta niin median kuluttajille kuin journalisteille itselleen. Tulkintakehykset tai -kehikot ovat tärkeitä työkaluja toimittajille, joita he voivat käyttää tiedonkäsittelytyössään tehokkaasti ja rutiinin tavoin. Koska tulkintakehikot ovat jatkuvasti käytössä, täytyy esimerkiksi lehtiartikkeleita tutkiessa pystyä analysoimaan, mitä kehikkoa uutisessa käytetään ja miksi kyseinen kehikko on valittu jonkun toisen sijaan. On nimittäin niin, että esittämällä ja kehystämällä asioita haluamallaan tavalla, toimittaja voi joko tietoisesti tai tiedostamattaan suostutella yleisönsä ajattelemaan asiasta jollakin tavoin. Kun joitain asioita nostetaan esille ja joitain häivytetään, muuttuu esitetyn asian merkitys sen mukaisesti. (Karvonen 2000, 78-84.) Se, miten esimerkiksi paikallisten susihavaintoja kehystetään susia käsittelevissä lehtiteksteissä paikallislehti Kuhmolaisessa, ohjaa lukijaa lukemaan artikkelia tietyllä tavoin. Jos tekstissä ei anneta aiheita epäillä susihavainnosta kertovaa paikallisasukasta, miksi lukija epäilisi lukemansa asian totuudenmukaisuutta? On tärkeitä analysoida sitä, mitä havaitut kehykset sanavalintoineen kertovat yhteiskunnasta ja kulttuurista, vallitsevista ajattelutavoista ja toimijoiden välisistä suhteista yhteiskunnassa. (Väliverronen 2014, 150.) Keskustelu esimerkiksi susiongelmasta saattaa kertoa jostain muusta sanomattomasta asiasta tai ilmiöstä, kuin itse susista. Kun ymmärtää tämän, ymmärtää paremmin susikonfliktiksi nimetyn ilmiön yhteiskunnallista luonnetta

Kun asiat saadaan näyttämään toimittajan tietoisten tai tiedostamattomien valintojen kautta halutuilta, ei vaikkapa sanomalehtiartikkeleissa kuvattu asia tai ilmiö aina vastaa täysin reaalityodellisuutta. Toimittajat toimivat portinvartijoina julkiselle keskustelulle. He päästävät ääneen valitsemansa toimijat ja julkaisevat asioista valitsemistaan näkökulmista, eli kehystävät mediatekstejä. (Nieminen & Pantti 2004; ks. myös Kune-
lius 2003.) Tekemillään valinnoilla toimittajat sulkevat pois osan näkökulmista ja lähteistä. Näin he itse määrittävät rajat, joiden puitteissa keskustelua käydään (Mörä 1996.) Tehtyjä valintoja voidaan sanoa poliittisiksi, koska ne esittävät aina asian jonkun ja joidenkin kannasta käsin (Karvonen 1998, 39.). Esimerkiksi susia käsittelevät lehtiartikkelit on tuotettu tietyssä sosiaalisessa ja poliittisessä kontekstissa. Tiedotusvälineiden voidaankin uskoa muokkaavan, merkityksellistävän ja muuntavan käsi-

tyksiä susista. Lehtiartikkeleissa voi olla mukana kannanottoa, joka heijastaa kirjoittajan omia näkemyksiä tapahtumista ja tapahtumien lähtökohdista. Tarkoitukseni on tässä tutkielmassa kuvata sitä, kuinka lehtiartikkeleilla voidaan representoida tietynlaisia kuvia susista ja susien vaikutuksista ihmisten arkeen syrjäseudulla.

Kehykset antavat merkityksen asioille, tilanteille ja toiminnalle. Kehystämällä teksti, kuten esimerkiksi lehtiartikkeli, asemoituu se osaksi laajempaa ilmiötä. (Väliverronen 2012.) Entmanin (1993, 52) mukaan kehystämisessä on kyse puolien valitsemisesta ja näennäisesti objektiivisetkin tekstit saattavat osaltaan uusintaa vallitsevaa tulkintakehikkoa ja tekstin vastaanottaja ei saa esitetystä asiasta objektiivista kuvaa. Tuntiessaan kehysten vaikutukset yleisöön, voi tekstintuottaja myös ottaa ne huomioon ja hyödyntää tietoa kirjoittaessaan.

Kehysanalyysi soveltuu hyvin yhteiskunnallisen keskustelun tutkimiseen ja varsinkin silloin, kun tutkittavan keskustelun osapuolet edustavat erilaisia intressiryhmiä erilaisine asioiden määrittelyineen ja toimenpiteiden esittelyineen omista näkökulmistaan käsin. Monesti yhteiskunnallista keskustelua käyvät osapuolet pyrkivät kukin saamaan julkista tukea ja kannatusta ajamilleen asioille. Käsitellyille aihepiireille luodaan merkityksiä omasta näkökulmasta käsin. Puhutaan yhteiskunnallisesta määrittelykamppailusta, jossa kilpailua käydään siitä, kenen kehys keskustelua jostain aihepiiristä hallitsee ja kenen määrittelmästä tulee vallitseva. (Väliverronen 2012.) Mistä tässä on kyse? Ymmärrän määrittelykamppailun siten, että toimijat pyrkivät itse vaikuttamaan tiedotusvälineissä julkaistujen keskustelujen ja uutisointien aiheisiin ja painotuksiin. Oman mausteensa soppaan tuovat toimittajat, jotka pystyvät omilla aihe- ja kehystämivalinnoillaan tuottamaan julkaisuistaan tietynlaisen.

Kehysanalyysi ei ole systemaattisen tarkka tutkimusmetodi, vaan ennemminkin lähestymistapa. Näin menetelmä antaa myös tutkijalle jonkin verran omaa määrittelyvaltaa, mitä puolia korostetaan ja miten asioita tulkitaan. (Puroila 2002, 47.) Kehysanalyysi on saanut kritiikkiä siitä, että se on pitkälti tutkijasta riippuvaista, mitä asioita ja yksityiskohtia kehysanalyysin keinoin nostetaan esille. (Entman 2009, 5.) Mielestäni tämä kritiikkiä saanut piirre kehysanalyysissä on juuri kyseisen metodin rikkaitaus. Esimerkiksi samaa aineistoa operoidessaan tutkijat voivat kukin nostaa esille erilaisia näkökulmia ja näin tutkimusaiheesta saadaan monimuotoisempia näkökulmia ja laajempaa tietoa ympäröivästä sosiaalisesta todellisuudesta. (ks. esim. Puroila 2002,48).

4.2 Tutkimusaineiston kuvaus, rajaus ja keruu

Suomalaiset ovat aktiivisia lehdenlukijoita. Nykyisin lehtiä julkaistaan ja luetaan yhä enemmän verkossa. Vuonna 2020 yli 15-vuotiaista jopa 95 % luki sanomalehtiä joko painetussa muodossa tai verkossa. (KMT 2021.) Suomessa sanomalehtien lukeminen

on liitetty kansalaisuuteen kuuluvaksi piirteeksi ja lehti on nähty kaikille yhteisenä, demokratiaa ja sananvapautta yhdistävänä tekijänä (Kunelius 2003, 111).

Tässä tutkimuksessa tutkimusaineistona on käytetty Kuhmon kaupungissa julkaistavan paikallislehti Kuhmolaisen susiaiheisia lehtitekstejä vuodelta 2014. Paikallislehti Kuhmolainen on kaksi kertaa viikossa ilmestyvä lehti, jossa uutisoidaan Kuhmon paikallisasioita. Lehden tavoitteena on ajaa kannanotoillaan Kuhmon etua yleisesti niin Kainuussa kuin kansallisella tasolla. Kuhmolaisessa arvioidaan myös paikallishallintoelinten päätöksentekoa kriittisellä otteella. Lehti on perustettu vuonna 1959. Vuonna 2014 paikallislehti Kuhmolaisen päätoimittaja oli Pekka Lassila ja lehden levikki oli 5174.

Paikallislehtitoiminta on oleellisesti muuttunut vuosikymmenten saatossa. Lukijoiden huomiota täytyy nykyisin tavoitella aivan toisella tavoin kuin ennen lukijoiden huomion jakautuessa niin moneen suuntaan ja monenlaiseen mediaan. Uutta on myös se, että paikallislehtien omistajuus on siirtynyt pitkälti yksityisomistuksesta kansallisille tai kansainvälisille mediamarkkinoille. (Ojajärvi 2014.) Kokkolalainen KPKT-yhtiöt omistaa tätä nykyä paikallislehti Kuhmolaisen. Kuhmolaisen lisäksi Kainuun maakuntalehti Kainuun Sanomat, Ylä-Kainuu sekä kainuulaispaikkakunta Sotkamon paikallislehti Sotkamo-lehti muodostavat eräänlaisen kainuulaislehtiperheen KPKT:n lehtivalikoimassa.

Paikallislehdiksi kutsutaan yhden tai useamman kunnan alueella ilmestyviä tilattavia sanomalehtiä, joissa keskitytään paikallistason uutisointiin ja tiedonvälitykseen (Kurrunmäki 1995, 44). Suomalaisen paikallislehden ydintehtävänä on kansalaisten kiinnittäminen paikkakunnalle, paikallisidentiteetin rakentaminen ja paikallisyhteisön kiinteyden ylläpitäminen. Ydintehtävät ovat merkittävä peruste sille, miksi paikallislehdet ylipäätään ovat yhä 2000-luvullakin olemassa. (Ojajärvi 2014.) Paikallislehti muun muassa tiedottaa, eli välittää tietoa lukijoilleen. Lehti toimii myös foorumina, eli julkaisee erilaisia mielipiteitä ja näkökulmia tarjoamalla areenan julkiselle keskustelulle. Lisäksi paikallislehti tulkitsee asioita ja tapahtumia oman paikkakuntansa näkökulmasta ja nostaa esille paikkakunnan toimijoita sekä liike- ja yritystoimintaa. (Rautio 1990, 16-24.)

Paikallislehti Kuhmolainen on noin 20-sivuinen lehtijulkaisu, jonka pääosioita ovat Mielipide-, Puheenaiheet- ja Elämänmeno-osiot. Joskus lehdessä on mukana myös teemaliite ja Keskustele-nostoja päivän polttavista aiheista. Kuhmolaisen verkkosivuilla julkaistaan aktiivisesti printtilehdessä julkaistuja uutisointeja (www.kuhmolainen.fi). Kuhmolaisen verkkosivuilla artikkelit kerääntyvät pääsääntöisesti Uutiset-osioon, josta arkistoa on helppoa ja saavutettavaa selata.

Paikallislehtijournalismi on ihmisläheistä toimintaa. Lehti tiedottaa lukijoitaan merkittävistä, kiinnostavista asioista ja nostattaa kotiseutuhenkeä. Kansalaisia aktivoidaan yhteiskunnallisesti käsitellen paikallisia askarruttavia ja kipakkaakin keskusteluvia herättäviä asioita. Paikallislehtien tekijät ovat sitoutuneet seuraamaan paikallisten elämänmenoa ja myös vaikuttamaan siihen. Paikkakunnan ilmiöitä ja ihmisten kokemuksia kuunnellaan herkäällä korvalla ja niistä myös aktiivisesti paikallislehtien sivuilla uutisoidaan. Näin lehtikirjoituksissa saadaan aikaiseksi tunne, että paikkakunnasta ja sen asukkaista välitetään vahvistaen samalla yhteisöön kuulumisen tunnetta. Paikallislehti ottaa kantaa alueelliseen päätöksentekoon ja on myös kuntapäätäjien asialla. Se kertoo alueen asioista lämpimällä otteella. Lukijasuhteet ovat kiinteitä ja läheisiä. Paikallislehtiä luetaan tarkkaan. Monesti lehden toimitus sijaitsee paikkakunnan keskeisellä paikalla. Paikallislehden toimittajat ovat usein myös tuttuja kasvoja paikkakunnalla. Paikallislehden toimitus jalkautuu konkreettisesti paikallistalolle ja näin onnistuu sukeltamaan syvemmälle paikallisten maailmaan kuin muiden medioiden edustajat. (Ojajärvi 2014, 8-12, 49, 57-58.) Paikallislehtien juttujen laatua on joskus kyseenalaistettu, koska paikallislehti ja kriittisyys on nähty ikään kuin toistensa vastapoleina (Hämäläinen 2008).

Paikallislehti Kuhmolaisessa uutisoidaan pääasiassa Kuhmon alueen tapahtumista. Kuhmolaisessa on julkaistu runsaasti paikallisten ajatuksia ja ruohonjuuritason kokemuksia susista. Se voi selittyä sillä, että Kuhmossa asuu runsaasti metsästyksen harrastajia ja alueella on moniin muihin Suomen alueisiin verrattuna tiheämpi susipopulaatio. Susikanta kasvoi vahvasti 2000-luvulla, jonka myötä susikirjoittelu ja keskustelu aiheesta paikallislehdessä aktivoitui ja on pysynyt vireänä näihin päiviin saakka.

Tutkimusaineistoni lehtitekstit vuodelta 2014 käsittelevät susiaihetta kokonaisuudessaan tai jonkun muun uutisoidun asian yhteydessä. Aluksi tarkoitukseni oli ottaa tarkastelun kohteeksi kaikki vuoden 2000 alusta lähtien julkaistut paikallislehti Kuhmolaiset. Jo tuossa vaiheessa arvelin, että tutkimuksen raja-alue voisi olla haasteellista. Kävikin ilmi, että susista oli kirjoitettu paikallislehti Kuhmolaisessa niin runsaasti, ettei usean vuoden artikkelimateriaalia ollut mielekästä maisterintutkielman puitteissa lähteä kahta läpi. Päätin tehdä katsauksen lehtitekstien annista vuonna 2014. Vuoden 2014 uutisoinnit kiinnostavat minua aineistona siksi, että vuonna 2015 toteutetun susikannan hoitosuunnitelman päivityksen valmistelutyötä tehtiin vuonna 2014 ja viranomaiset jalkautuivat susialueille kuulemaan kansalaisten mielipiteitä susien ja ihmisten rinnakkaiselon helpottamiseksi. Keskustelua käytiin muun muassa viranomaisten ja paikallisasukkaiden yhteistyön parantamisesta sekä susikannan hoidosta. Vaikka monissa medioissa on viime vuosina käyty aktiivista keskustelua suurpetopolitiikan teemoista, rajaan tässä tutkimuksessa tarkasteluni perinteiseen mediaan, eli tässä tapauksessa paikallislehden. Haluan tutkia paikallislehtiartikkeleita siksi, että paikallislehdellä on merkittävä rooli lukijoiden tiedottajana sekä mielipiteiden ja asenteiden muokkaajana. Ihmisillä on taipumus uskoa painettuun tekstiin ja luoda aiheesta sen perusteelta omia näkemyksiään. Tiedotusvälineillä on siis mel-

koinen valta-asema käyttäjiinsä nähden. Yleisellä mielipiteellä taas on suurtakin vaikutusta siihen, kuinka esimerkiksi uutisoitua tilannetta yritetään parantaa.

4.3 Tutkimusanalyysin eteneminen

Tutkimukseni on laadullinen ja aineistolähtöinen. Laadullisella otteella pääsen tarkastelussani syvemmälle tasolle. Kehysanalyysi mahdollistaa lehtitekstien syvärakenteiden analyysin ja kokonaisuuksien hahmottamisen, jollaista määrällisen analyysin avulla olisi vaikeampi toteuttaa. Aineistolähtöisyys tarkoittaa tässä tutkimuksessa sitä, että kehykset hahmottuvat aineistosta, eikä kehyksiä ole etukäteen määritelty jonkun aikaisemman kategorisoinnin mukaisesti. (Väliaverronen 1996; Luhtakallio 2005.)

Aloitin tutkimusaineiston keräämisen vuoden 2014 ja 2015 aikana ja täydensin sitä vielä vuonna 2021. Aineiston keräysvaiheessa selasin läpi jokaisen vuonna 2014 julkaistun paikallislehti Kuhmolaisen. Lehtiä oli yhteensä 102 ja luin jokaisen varteenotettavan artikkelin. Susia käsitteleviä lehtitekstejä oli vuoden 2014 paikallislehti Kuhmolaisen julkaisuissa yhteensä 70, näistä 40 painetussa lehdessä ja 30 sähköisessä versiossa. Sähköisen lehden artikkelit olivat pääosin samoja, jo printtilehdessä julkaistuja juttuja, mutta julkaisuihin oli monesti pieniä otsikko- tai leipätekstipäivityksiä. Tehtyjen päivitysten vuoksi oli tutkimusaineistoksi tärkeitä sisällyttää sekä sähköiset että painetut versiot julkaisuista. Kopioin ja tallensin tietokoneelleni kaikki susia käsittelevät lehtitekstit myöhempää tarkastelua ja mahdollista rajausta varten. Kirjoitin kaikki artikkelit tekstitiedostoiksi sekä tein niistä synopsikset. Lisäksi koostin lehtiteksteistä taulukkomuotoiset työversiot myöhempää luokittelua ja teemoittelua varten. Taulukot helpottivat tutkimusprosessin kehysanalyysivaihetta.

Olen havainnut, että monesti susikirjoitukset ja -tutkimukset aloitetaan kertomalla siitä, kuinka susi herättää ihmisissä voimakkaita tunteita. Tämä tekemäni havainto johdatteli minut tutkimukseni alkuun. Tutustuessani aineistoon pyrin aluksi saamaan yleistä mielikuvaa siitä, kuinka paljon susista oli kirjoiteltu ja käsiteltiinkö susia tai niitä sivuavia aiheita lehden sivuilla negatiivisesti, neutraalisti tai positiivisesti. Aloitin analyysin aineistoa kvantifioimalla, luokittelemalla ja teemoittelemalla. Selvitin, miten paljon susia koskevia lehtitekstejä on vuonna 2014 paikallislehti Kuhmolaisessa julkaistu, ketkä ja kuinka usein eri toimijat pääsevät jutuissa ääneen sekä mistä aihealueista ja miten paljon niistä on puhuttu.

Pistin heti merkille joitakin teemoja, jotka nousivat aineistosta selkeästi ja toistuvasti esiin. Tällaisia teemoja olivat arkielämä susialueella, luontomatkoilu, salametsästys, susi- ja suurpetopoliitikka, susi- ja suurpetotutkimus, sudet luonnonrikkautena, susien aiheuttamat turvallisuusuhat sekä yhteistyö paikallisten ja viranomaisien välillä. Valitsin ja korostin tiettyjä teksteistä nousevia puolia, näkökulmia ja ominaisuuksia.

Sen jälkeen pureuduin teksteihin syvemmin tehden havaintoja ja etsien asioiden välistä yhteyksiä, joista sitten nostin esille omia tulkintoja, arviointeja ja ratkaisuja. Käsitellessäni yhden vuosikerran antia ei aineistossa ollut havaittavissa kylläntyneisyyttä. Sain jokaisesta lehtiartikkelista analysoitavaksi oleellista, hyödyllistä tietoa. Kylläntynyttä aineisto on silloin, kun se ei enää tuota uutta tietoa tutkimustehtävien kannalta ja saman tyyppiset havainnot alkavat toistua (Eskola & Suoranta 2001, 62–63).

Väliverronen (1996) on käyttänyt kehysanalyysia ympäristötutkimuksessaan ja käyttäen soveltaen hänen vaiheittaisesti etenevää metodiajatteluaan (KUVIO 1). Aluksi kuvailen tutkimusaihetta ja lehtitekstien tunnuspiirteitä ja etsin teksteistä yleistasolla teemoja ja toimijoita. Pyrin löytämään susikeskustelun tunnuspiirteet, eli mistä aiheista ja teemoista puhutaan ja mitä tai ketä toimijoita jutuissa nostetaan esille ja kuka pääsee ääneen. Tämän jälkeen teen teemojen ja toimijoiden tarkempaa erottelua ja kuvaan systemaattisesti keskustelujen tunnuspiirteitä, joita ovat sanavalinnat, metaforat, fraasit, iskulauseet, esimerkit ja moraaliset väitteet. Sitten luokittelen tarkemmin aineistosta teemoja ja toimijoita, sanavalintoja, iskulauseita, fraaseja ja kielikuvia, esimerkkejä, moraalisia väittämiä sekä keskustelun yhteiskunnallista ja kulttuurista kontekstia. Tämän jälkeen erottelen kehukset ja kuvailen kehystämisen ja perustelun keinot. Lopuksi tulkitseän hahmottamani kehukset, kontekstoin ne ja teen johtopäätökset.

Suorat tekstiotteet artikkeleista teemojen esittelyjen yhteydessä on sisennetty. Lainauksen perässä on lehden nimi, lehtitekstin järjestysnumero aineistossani ja julkaisupäivämäärä, joiden perusteella artikkeli voidaan paikallistaa liitteestä (Liite 1). Jos olen esittänyt useita tekstiotteita peräkkäin samasta artikkelista, olen sijoittanut otteiden väliin seuraavan merkin: (- -).

VAIHE 1	Tutkimusaiheen kuvaileminen ja lehtitekstien tunnuspiirteiden, teemojen ja toimijoiden etsiminen yleistasolla (mistä puhutaan, ketkä puhuvat)
VAIHE 2	Teemojen ja toimijoiden tarkempi erottelu, ilmiöiden ja keskustelujen tunnuspiirteiden (sanavalinnat, metaforat, fraasit, iskulauseet, esimerkit, moraaliset väitteet) systemaattinen kuvaus, keskustelun yhteiskunnallisen ja kulttuurisen kontekstin hahmottaminen
VAIHE 3	Kehysten erottelu ja kuvaus (kehystämisen keinot, perustelun keinot)
VAIHE 4	Kehysten tulkitseminen ja kontekstoiminen ja johtopäätösten tekeminen

KUVIO 1: Analyysin vaiheet

4.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Olen käyttänyt tutkielmassani tutkimusmetodina kehysanalyysiä. Menetelmänä kehysanalyysi on joustava. Kehysanalyysiä on siksi myös kritisoitu. Esimerkiksi Reese (2007) on sanonut monien tutkijoiden tekevän pakollisen valinnan käyttää kehysanalyysin tutkimusmenetelmää ja sen teorioita, mutta silti tekevän tutkimuksessaan sitä, mitä olisi myös ilman kehysanalyysin viitekehystä tehnyt. Lisäksi hänen mukaansa kehyksen käsitettä käytetään myös silloin, kun yhtä hyvin olisi voitu käyttää teeman tai otsikon käsitettä. Tutkimuksen luotettavuuden parantamiseksi olen merkinnyt tutkimusaineistona käyttämäni lehtiartikkelit yksittäin ja kehyksittäin tekstin oheen ja liitteisiin, jotta tutkimusta, sen luotettavuutta ja eettisyyttä pystyy arvioimaan ja aineistoa halutessaan etsimään ja tarkastelemaan.

Tutkimuksessa tulee pyrkiä objektiivisuuteen, mutta on väistämätöntä, että tuottaessaan tietoa tutkia on aina jollain tasolla subjektiivinen. Se, mitkä ovat tiedon tuottamisen tavoitteet taas vaikuttavat siihen, kuinka tutkimusta suunnittelemme, toteutamme ja raportoimme. Näin ollen tutkimustulokset ja niiden tulkinnat ja tehdyt johtopäätökset ovat vääjäämättä yhteydessä tiedon tuottajan, eli tutkijan arvoihin, maailmankatsomukseen, tutkimuskäytäntöihin ja -pyrkimyksiin. Tärkeätä tutkimuksen eettisyyden kannalta onkin tunnistaa, tiedostaa ja pohtia omia tiedonintressejä (Saaranen-Kauppinen ym. 2006)

Aineiston hankintaan ei liity eettisiä ongelmia, sillä lehtitekstien sisällöt ovat kaikille julkista tietoa ja avoimesti tai maksua vastaan käytettävissä. Näen tutkimusaiheen ja -aineiston kannalta tutkimuseettisiä haasteita ja riskejä, jotka minun tulee ottaa huomioon tutkimusta tehdessä. Ne liittyvät tulenarkaan tutkimusaiheeseen ja omaan kykyyni tehdä mahdollisimman objektiivista laadullista tutkimusta tästä aiheesta sekä paikallislehtijournalismin erityispiirteisiin. Eettiset kysymykset liittyvät tutkimuksessani erityisesti tutkimuksen analysoinnin ja raportoinnin prosessiin, joita seuraavaksi lyhyesti avaam.

Olen kerännyt aineiston pienen paikkakunnan paikallislehdestä. Sudet herättävät ihmisissä voimakkaita tunteita ja susista kirjoitetut lehtitekstit kiinnostavat lukijoita. Susista myös puhutaan voimakkain sanoin, niin myös paikallislehti Kuhmolaisessa. Kuhmolaisen susia käsittelevissä lehtiteksteissä ovat muun muassa paikallisasukkaat monesti päässeet ääneen, sillä usein heitä on haastateltu ruohonjuuritason susikokemusten yhteydessä (esimerkiksi susihavainnot). Mielestäni on eettisesti tärkeätä, että lehdessä haastateltujen tai siteerattujen ihmisten nimet jätetään tutkimukseni raportoinnista pois. Jos kuitenkin raportoinnin kannalta on oleellista, mainitsen jutussa käsitellyn tai haastatellun tahon edustaman organisaation, eturyhmän tai tittelin. Näin pidän osaltani huolta siitä, etteivät haastatellut tule identifioituksi suoraan tutkimukseni kautta ja näin joutu alttiiksi häirinnälle, kuten esimerkiksi vihapuheen kohteeksi. Mainitsen sellaisten henkilöiden nimet, jotka ovat oletetusti julkisen asemansa takia

lukijoiden tiedossa. Tällaisia tahoja ovat esimerkiksi ministerit ja muut korkeat virkamiehet ja -naiset. Jätän myös mainitsematta lehtitekstien kirjoittajien nimet ja nimeän heidät yleisemmin esimerkiksi paikallislehti Kuhmolaisen toimittajina tai toimituksena. Tarkoitukseni on välttää kaikkea tarpeetonta tutkimusaineistossa esiintyvien henkilötietojen esille tuomista.

Susi on poliittinen eläin ja herättää monissa ihmisissä paljon tunteita, niin myös minussa. Susiasiat ovat monesti kiistankohteena ja asiasta myös keskustellaan tunneltautuneesti. Julkisuudessa susikeskustelu on vahvasti polarisoitunutta. Niin susien suojelijat, kuin susia vastustavat tahot tuottavat julkisuuteen vahvasanaisia, joskus jopa provosoivia puheenvuoroja tuodessaan esille näkemyksiään. Minun täytyy tunnistaa omat mahdolliset asenteeni susia kohtaan ja ottaa ne huomioon kirjoituseettisten seikkojen näkökulmasta. Minun on pyrittävä mahdollisimman objektiiviseen tutkimusaineiston käyttämiseen ja näin tavoitella luotettavaa analyysiprosessia. On siis tärkeätä olla arvottamatta aineiston tekstejä ja suhtautua kaikkeen käyttämäni dataan tasa-arvoisesti. Jos lehtiteksti esimerkiksi välittää aihe- ja sanavalinnoillaan susiasenteita, jotka sotivat omaa arvomaailmaani vastaan, en voi lähteä näitä havaintoja omassa analyysitekstissä arvottamaan. Minulla on eettinen velvollisuus raportoida tulokset puolueettomasti ja ilman tunnelatausta. Tästä näkökulmasta katsottuna valitsemani tutkimusaihe tulee haastamaan minut tutkijan roolissa. Minun tulee hillitä omat tunteet lukiessani ajoittain varsin räiskyvin sanamuodoin ilmaistuja lehtitekstejä susista ja analysoidessani tekstiä.

4.5 Susia käsittelevät lehtitekstit paikallislehti Kuhmolaisessa

Susi- ja suurpetoasioista on kirjoitettu runsaasti paikallislehti Kuhmolaisessa vuonna 2014. Painettua lehtiversiota julkaistiin vuoden aikana 102 numeroa ja verkkouutisointi oli jatkuvaa. Tämän tutkielman tutkimusaineistoksi valikoitui yhteensä 70 julkaisua, joista 40 on julkaistu lehden painetussa versiossa ja 30 lehden verkkosivuilla. Verkkosivuilla julkaistut tekstit oli useimmiten julkaistu myös printtilehdessä, mutta julkaisuissa saattoi olla joitain päivityksiä otsikko- tai leipätekstissä.

Aloitin tutkimusaineiston analyysin luokittelulla. Luokittelun tarkoituksena on antaa yleiskäsitys tutkimusaineiston aiheisällöistä ja luokittelu toimii pohjana laadullisen kehysanalyysin toteuttamisessa. Halusin aluksi saada yleiskuvan siitä, millaisella äänensävyllä susista ja arjesta susialueella paikallislehti Kuhmolaisessa puhuttiin (TAULUKKO 1). Luokittelin susista kertovat lehtiartikkelit positiivisiksi silloin, kun susi kuvailtiin tekstissä luonnonrikkautena ja suojelunarvoisena suurpetona sekä itseisarvoisena eläinlajina. Luokittelin susiuutisoinnit neutraaleiksi silloin, kun jutussa susia tai suurpetopolitiikkaa ei nostettu esille negatiivisesti tai positiivisesti, vaan uutisointi oli luonteeltaan tiedottavaa ja asioita toteavaa ilman arvolatautunutta tekstiä. Luokittelin susista kertovat lehtiartikkelit negatiivisesti susista kertoviksi silloin, kun

susi kuvailtiin julkaisussa jollain tavoin haitalliseksi, ongelmalliseksi, vaaralliseksi tai uhkaavaksi eläimeksi. Susiasioita sisältävät tai aiheetta sivuavat lehtiartikkelit paikallislehti Kuhmolaisessa olivat susiasenteeltaan useimmiten negatiivisia (68,6 %). Positiivisesti susista sen sijaan kerrottiin 18,6 % jutuissa ja neutraalisti 12,8 % lehtiartikkeleista.

TAULUKKO 1 Susia käsittelevien lehtitekstien luokittelu

Negatiivisesti susia käsittelevä	Neutraalisti susia käsittelevä	Positiivisesti susia käsittelevä
68,6 % (n=48)	12,8 % (n=9)	18,6 % (n=13)

Olen aluksi luokitellut susia käsittelevät lehtitekstit karkeasti yhdeksään laajaan teemaan (TAULUKKO 2). Teemoja ovat arki susialueella / susihavainnot (9 julkaisussa), luontomatkailu (3 julkaisussa), salametsästys (5 julkaisussa), susi- ja suurpetopoliitiikka (27 julkaisussa), susi- ja suurpetotutkimus (8 julkaisussa), susi luonnonrikkautena (9 julkaisussa), susi uhkana (17 julkaisussa) ja yhteistyö (23 julkaisussa). Lehtitekstien teemat liittyvät monesti toisiinsa, joten samassa julkaisussa saatetaan käsitellä useampaa luokiteltua teemaa. Esimerkiksi käsiteltäessä suurpeto- ja susipoliittikan aiheita, puhutaan samassa artikkelissa monesti myös susien aiheuttamasta turvallisuusuhasta sekä yhteistyöstä eri susipoliittisen kentän toimijoiden kesken. Yhteen linkittymistä esiintyi myös puhuttaessa elämästä susialueella ja susien aiheuttamasta uhasta. Vaikka kussakin lehtitekstissä voi olla viitteitä moniin eri aihealueisiin, on tekstit luokiteltu artikkeleissa pääasiallisesti käsiteltyjen teemojen mukaisesti. Luokittelu on toiminut pohjana kehysanalyysille, jossa teemat on sisällytetty laajempiin kehyksiin. Erittelen ja analysoin aineistoa tarkemmin kunkin kehyksen puitteissa kappaleessa 5.

TAULUKKO 2 Lehtiteksteissä käsitellyt aihealueet

Käsitelty aihealue	Julkaisussa (n)	Prosenttia (%)
Arki susialueella / susihavainnot	9	8,9 %
Luontomatkailu	3	3 %
Salametsästys	5	4,9 %
Susi- / suurpetopolitiikka	27	26,7 %
Susi- tai suurpetotutkimus	8	7,9 %
Susi luonnonrikkautena	9	8,9 %
Susi uhkana	17	16,9 %
Yhteistyö (paikalliset ja viranomaiset)	23	22,8 %
Yhteensä	101	100 %

Vuonna 2014 paikallislehti Kuhmolaisen susia käsittelevissä tai susia sivuavissa julkaisuissa on esiintynyt yhteensä 99 eri tahojen edustajaa, jotka olen luokitellut edustavan yhdeksää eri päätahoa: viranomaistaho, paikallisasukkaat, kolmas sektori, tutkimustaho, paikallislehti Kuhmolaisen toimitus, ammattitaho, luontoharrastaja, turisti ja poliitikko (TAULUKKO 3). Tahot olen luokitellut sen mukaan, missä asemassa kukin henkilö on uutisoinnissa nimetty tai esitelty.

Useimmiten lehden sivuilla esiintyvät tai jutussa käsitellään viranomais- tai päättäjätahoja (37 kertaa), joiksi luokittelen ministeriöiden (maa- ja metsätalousministeriö) edustajat (8 kertaa), Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (nykyinen Luonnonvarakeskus) (6 kertaa), Suomen riistakeskuksen (7 kertaa), Kainuun alueen riista-alan toimijat (3 kertaa), eurovaaliehdokkaat (2 kertaa), paikallistason päättäjät (4 kertaa) ja poliisivirkailijat (7 kertaa). Paikallisten ääni on susiasioissa nostettu usein esille (30 kertaa). Luokittelen paikallisiksi Kuhmossa asuvat kansalaiset (21 kertaa) ja Kuhmossa asuvat metsästysharrastajat (9 kertaa). Myös kolmannen sektorin edustajien näkemyksiä susista on julkaistu suhteellisen usein (13 kertaa). Järjestöistä Suomen Luonnonsuojeluliitto ja Luonto-Liitto nostettiin esille (4 kertaa) susien suojelun näkökulmasta, kun taas Kuhmon alueen riistanhoitoyhdistys, Suomen Metsästäjäliitto, Sotkamon Riistanhoitoyhdistys ja Metsästyskoiraharrastajat ry nostettiin esille metsästysnäkökulmasta (8 kertaa). Kainuun Koneyrittäjien ja Koneyrittäjien liiton edustajat tuotiin esille susihavainnoista uutisoitaessa. Tutkimuksellista näkökulmaa susista on julkaistu vuoden mittaan 8 kertaa. Julkaisuissa susista puhuvat Riista- ja Kalatutkimuslaitoksen petotutkija (RKTL), biologi, suurpetotutkijaksi itseään tituleeraava tutkija Petroskoin yliopistosta sekä ympäristötutkija. Myös paikallislehden toi-

mittajien näkemyksiä susista on tuotu esille 5 kertaa. Luontoharrastajista kerrotaan kolmessa jutussa luontokuvauksen näkökulmasta ja luontomatkoilijoista on uutisoitu 2 kertaa. Ammattitahojen edustajiksi luokittelee Kainuun luontomatkoiluhankkeen koordinaattori, jota on haastateltu yhdessä suurpetomatkoiluun liittyvässä uutisoinnissa.

TAULUKKO 3 Lehtiteksteissä esiintyvät tahot

Artikkeleissa esiintyvät tahot	Lehtitekstissä esillä (n=kertaa)	Prosenttia (%)
Viranomais- tai päättäjätahot	37	37,4 %
Paikalliset (susialueen asukkaat ja metsästysharrastajat)	30	30,3 %
Kolmas sektori	13	13,3 %
Tutkimustahot	8	8 %
Paikallislehti Kuhmolaisen toimitus	5	5 %
Luontoharrastaja	3	3 %
Turisti	2	2 %
Ammattitahon edustaja	1	1 %
Yhteensä	99	100 %

5 SUSIA KÄSITTELEVIEN LEHTITEKSTIEN KEHYKSET

Esitän tässä luvussa kehysanalyysillä saadut tutkimustulokset. Pyrin kehysten avulla hahmottamaan, analysoimaan ja esittämään sitä, millaisia näkökulmia susista kirjoitettaessa nostetaan esille, eli miten susia ja susialueen arkea käsittelevissä paikallislehti Kuhmolaisen lehtiteksteissä kehystetään. Analyysi sisältää runsaasti lainauksia, koska kielenkäyttö ja kehystämisen yleispiirteet niissä oleellisella tavalla havainnollistuvat.

Kehyksillä tarkoitetaan tulkintakehyksiä, jotka auttavat meitä havainnoimaan ja tunnistamaan sekä tulkitsemaan ympäröiviä tilanteita, asioita ja toimintaa. Toimiesamme tuotamme todellisuudesta erilaisia variaatioita. Se, miten todellisuutta kuvataan, kertoo jotain sosiaalisen todellisuuden kuvaajasta itsestään sekä siitä kulttuurillisesta kontekstista, jossa hän operoi. (Väliveronen 1996, 108.) Mediat kehystävät niin yksittäisiä tapahtumia, kuin laajempia ilmiöitä ymmärrettäviksi kokonaisuuksiksi. Asiat näyttäytyvät eri tulkintakehyksistä käsin erilaisina. Lisäksi kehykset rajaavat sitä, miten kulloinkin voidaan tapahtumasta tai ilmiöstä puhua (Goffman 1974; Väliveronen 2012.)

Tutkimusaineistosta hahmottuu neljä erilaista kehystä, joilla susia eläiminä ja arkea susialueella kehystetään. Kehyksiä ovat sudet luonnonrikkautena (12 julkaisua), turvattomuus (15 julkaisua), elinympäristön hallinta (34 julkaisua) ja yhteistyö (23 julkaisua) (TAULUKKO 4; Liite 2). Nämä analyysissä käytetyt kehykset eivät kerro koko totuutta lehtiteksteissä käsitellyistä asioista, vaan edustavat minun tapaan hahmottaa tätä tutkimuskohdetta.

TAULUKKO 4 Yhteenvedo tutkimusaineiston kehyksistä

Kehys	Lehtitekstissä (n)	Prosenttia (%)
Sudet luonnonrikkautena	12	14 %
Turvattomuus	17	20 %
Elinympäristön hallinta	34	39 %
Yhteistyö	23	27 %
Yhteensä	86	100 %

Tutkimuksessani kehykset toimivat laajempina puitteina sille, kuinka susista ja arkielämästä susialueella paikallislehti Kuhmolaisessa kirjoitetaan. Joistain lehtiteksteistä voidaan löytää limittäin useampi kehys. Esimerkiksi turvattomuuden, hallinnan ja yhteistyön kehykset nivoutuvat joskus yhteen. Näin ollen joitain tutkimusaineiston artikkeleita käsitellään monessa kehyksessä eri näkökulmista käsin. Käyn seuraavaksi läpi kehysanalyysin tulokset kehyksittäin ja kappaleessa 6 pohdin tarkemmin kehyksiä ja niiden välisiä suhteita.

5.1 Sudet luonnonrikkautena

Sudet luonnonrikkautena -kehyksessä sudet kuvaillaan positiivisessa arvokkaana suurpetona ja tärkeänä osana luontoa. Tällaisia julkaisuja on vuoden 2014 aikana kaikkiaan 12 (TAULUKKO 5). Käsitellyt teemat liittyvät luontomatkailuun, luontoharrastukseen sekä susien suojelun tarpeeseen. Erityispiirteensä tämän kehyksen kirjoituksissa on muihin kehyksiin verrattuna se, että susialueella asuvien paikallisasukkaiden puheenvuorot jäävät vähälle (2 julkaisua). Luontoharrastajista kerrotaan kolmessa jutussa luontokuvauksen näkökulmasta ja luontomatkailijoista uutisoidaan 2 kertaa. Luontomatkailuhankkeen koordinaattoria on haastateltu suurpetomatkailuun liittyvässä uutisoinnissa.

Luontomatkailu Kuhmossa nostetaan kansainvälisen tason valttikortiksi ja susista rakentuu kuva erityisesti ulkopaikkakuntalaisia houkuttelevana luonnonrikkautena. Mahdollisuus nähdä suurpetoja houkuttaa luontomatkailijoita ja herättää kansainvälistä kiinnostusta. Kuhmolainen luonto tarjoaa ainutlaatuisia bisnesmahdollisuuksia syrjäseudulle ja harvinaislaatuisia luontokokemuksia turisteille.

“Kainuulaiset eläintenkatselyritykset ovat 20 vuotta edellä muun muassa ruotsalaisia ja suomalaiset ovatkin tehneet pioneerityötä erilaisten katselekojujen kehittämisessä. Kainuuseen eläimistä kiinnostuneet matkailijat tulevat, kun pingviinit ja tiikerit on jo nähty.”(Kuhmolainen 57_21.11.2014)

Kuhmossa suurpetoja on mahdollista päästä tarkkailemaan ja kuvaamaan piilokokuun, joka on sijoitettu lähelle eläinten ruokintapaikkoja, eli haaskoja. Haaskojen funktiona on houkutella suurpetoja kojun lähelle. Toiminta on matkailuyrittäjien organisoimaa. Haaskanpito on herättänyt Kuhmossa keskustelua ja myös paikallislehti Kuhmolaisessa asiana on käsitelty useaan otteeseen. Aiheesta rakentuu lehden sivuilla riskitaitainen kuva - haaskanpito jakaa tunteita. Kuhmossa on järjestetty haaskaseminaari, jossa on ollut tarkoitus pohtia haaskanpitoon liittyviä säätelyjä tulevaisuudessa. Susiin viitataan tässä uutisoinnissa kertomalla susikannan pienuudesta ja susien uhanalaisuudesta. Asiasta puhutaan kontekstissa, jossa todetaan susien vähyyden tuovan haasteita luontoharrastukselle. Onko Kuhmossa kohta enää susia, joita katsella? Myös Kuhmolaisen toimitus on ottanut kantaa suurpetomatkailuun. Kolumnissa korostetaan, että suurpetomatkailu on ulkomaalaisten suosiossa.

“Luontoharrastajalle ja -valokuvaajalle on Kuhmossa varmasti odotettavissa unohtumattomia hetkiä. (- -) Luontomatkailussa piilee Kuhmossa potentiaalia, jota ei ole vielä täysin otettu käyttöön” (Kuhmolainen 21_8.7.2014)

Myös kansainvälisesti tunnustettu luontokuvaus on saanut palstatilaa suomalaisten luontokuvaajien saadessa kunniamainintoja italialaisessa Asfericon 8. -luontokuvaus-

kilpailussa. Yksi kunniamaininnan saaneista on kuhmolainen Lassi Rautiainen, joka kuvasi voittoisan talvisuden Kuhmossa jouluna 2010 Kuhmossa sijaitsevasta kojus- taan. Lisäksi käsitellään Rautiaisen menestyksestä luontokuvausuraa, sillä hän saa- nut myös esimerkiksi Vuoden luontokuva -palkinnon vuonna 2007. Luontokuvausta arvostetaan.

Susien suojelun puolesta puhujana tuodaan esille valtakunnallinen luonnonharras- tus- ja ympäristöjärjestö Luonto-Liitto. Tekstissä nostetaan esille Luonto-Liiton Euroo- pan komissiolle luovutetussa vetoomuksessa esitetyt ongelmakohdat Suomen susipo- litiikassa: laaja susien salametsästys, johon ei Suomessa tehokkaasti puututa sekä li- sääntymiskykyisen susikannan muodostumisen estäminen poronhoitoalueella. Artik- kelissa tuodaan selkeästi esille myös Luonto-Liiton susiryhmän kanta huonosta susien suojelun tasosta Suomessa. Suomen susipolitiikka on Luonto-Liiton mukaan tois- taiseksi epäonnistunutta ja muun muassa salametsästystä yhä esiintyy. Paikallisiin ve- dotaan tekstissä sanomalla, että susipolitiikan onnistuminen ja salametsästyksen kit- keminen vaatii paikallisasukkaiden näkökulmien huomioimisen. Luonto-Liiton mu- kaan yhteistyötä pitäisi lisätä susialueen asukkaiden ja sudensuojelutahojen välillä. Uutisointia voidaan pitää merkittävänä, sillä vuoden 2014 aikana tämä on ainoa kol- mannen sektorin esittämä vahva kannanotto susien suojelun puolesta, joka on jul- kaistu paikallislehti Kuhmolaisessa.

"Susiryhmän kanta on, ettei EU:n luontodirektiivin edellyttämä suotuisa suojelun taso toteudu suden kohdalla Suomessa. Susi on Suomessa edel- leen erittäin uhanalainen laji, jonka elinvoimaisuutta ei ole kyetty kohen- tamaan, ja jonka levittäytyminen luonnollisille elinympäristöilleen on es- tetty." (Kuhmolainen 19_24.6._2014)

Kuhmolaisen biologin Mervi Laaksosen saamasta vuoden 2014 tiedonjulkistamisen valtionpalkinnosta kirjoitetaan mittavasti ja susia eläimenä arvostavalla otteella. Pal- kittu Susi-kirja ilmestyi vuonna 2013 ja sen kerrotaan palkitun siksi, että teos tarjoaa "kiihkotonta tietoa sudesta ja se perustuu laajaan asiantuntemukseen sekä tutkimus- kirjallisuuteen". Teoksessa kerrotaan perusasioita suden biologiasta ja käyttäytymi- sestä sekä suden kulttuurisesta asemasta. Lehtitekstin sanavalinnat ovat rauhallisia ja kuten palkittu teos, susien itseisarvoisuuteen kiihkottomasti vetoavaa.

"Laaksonen kehottaa katsomaan maailmaa suden silmin ja hyväksymään suden sellaisena kuin se on. Suden luonnollinen elämäntapa aiheuttaa väistämättä ristiriitatilanteita, silloin kun saaliksi joutuu ihmisen kan- nalta hyödyllinen eläin. Vaikka Laaksonen ei peittele suden luontoa, hän osoittaa kuitenkin lukijalleen, että suteen liittyvät myyttiset pelot ovat yli- mitoitettuja, todetaan palkinnon myöntämisperusteluissa ja jatketaan: Laaksonen ei inhimillistä sutta eikä lietso susivihaa: hän tarkastelee eläintä ja siihen liittyviä yhteiskunnallisia ilmiötä rauhallisesti. Tietokir- jailija Laaksosen viesti susikeskusteluun on se, että keskustelijoiden tulee

ymmärtää paremmin syitä, jotka johtavat erilaisiin asenteisiin sutta kohtaan." (Kuhmolainen 42_26.9._2014)

TAULUKKO 5 Sudet luonnonrikkautena -kehys (kehys 1)

KEHYS 1: Sudet luonnonrikkautena (12)³	
Teemat	susi arvokkaana eläimenä, suden oikeudet ja -suojelu, luontomatkailu
Kehystämisen keinot: metaforat, fraasit, sanavalinnat ja iskulauseet	"ynnä muita häntyreitä voi tuijotella" "voittoisa talvisusi" "susi on Suomessa edelleen erittäin uhanalainen laji" "Kainuuseen eläimistä kiinnostuneet matkailijat tulevat, kun pingviinit ja tiikerit on jo nähty. " "ei inhimillistä sutta eikä lietso susivihaa"
Esimerkit	omat kokemukset, faktatiedot
Perustelujen keinot: syiden ja seurausten esittäminen ja moraaliset väittämät	"Susiryhmän kanta on, ettei EU:n luontodirektiivin edellyttämä suotuisa suojelun taso toteudu suden kohdalla Suomessa. Susi on Suomessa edelleen erittäin uhanalainen laji, jonka elinvoimaisuutta ei ole kyetty kohentamaan, ja jonka levittäytyminen luonnollisille elinympäristöilleen on estetty." "Suurpetoja: karhuja susia ynnä muita häntyreitä voi tuijotella katselukojuista. Luontoharrastajalle ja -valokuvaajalle on täällä varmasti odotettavissa unohtumattomia hetkiä. Luontomatkailussa piilee Kuhmossa potentiaalia, jota ei ole vielä otettu täysin käyttöön." "Vaikka Laaksonen ei peittele suden luontoa, hän osoittaa kuitenkin lukijalleen, että suteen liittyvät myyttiset pelot ovat ylimitoitettuja, todetaan palkinnon myöntämisperusteluissa ja jatketaan: Laaksonen ei inhimillistä sutta eikä lietso susivihaa: hän tarkastelee eläintä ja siihen liittyviä yhteiskunnallisia ilmiötä rauhallisesti."

5.2 Turvattomuuden kehys

Turvattomuuden kehykseen sisältyy 17 susia tai susia sivuavaa julkaisua (TAULUKKO 6). Julkaisuissa käsitellään susihavaintoja, susialueen arkielämän turvattomuutta, susipelkoa sekä susien aiheuttamaa vaaraa ja uhkaa Kuhmossa. Kritiikkiä annetaan erityisesti susikannan koolle ja haaskanpidolle Kuhmossa. Julkaisuissa korostetaan sitä, kuinka jokapäiväistä elämää susialueella tulisi muuttaa turvallisemmaksi Kuhmossa asuville ihmisille ja ennen kaikkea metsästyskoirille. Äänessä ovat pääsääntöisesti paikallisasukkaat. Metsästäjien huoli koiristaan nousee tässä kehyksessä vahvasti esille ja valtaosa julkaisuista myös kyseistä asiaa käsittelee.

³ Tarkempi erittely löytyy kohdasta Liite 2.

Turvattomuutta tuovat liian lähelle asuin- ja elinympäristöä, ihmisiä ja metsästyskoiria tulevat sudet. Susia kerrotaan myös olevan liikaa. Äänensä saavat tehokkaasti esille susireviirin asukkaat, metsästyksen harrastajat, mutta myös turistit. Tehtyjä susihavaintoja kuvaillaan tässä kehyksessä erittäin tarkasti, metaforia ja värikästä kieltä käyttäen. Julkaisuissa rakennetaan ongelmallista kuvaa rinnakkaiselosta suden kanssa. Tehtyjä susihavaintoja ei uutisoinneissa kyseenalaisteta, vaikka kuvia uutisoiduista tapahtumista ei juuri ole näyttää. Kuitenkin näköhavaintoja susista on uutisten mukaan tehty ja niistä kertovat tekstit sisältävät värikkäitä, vahvojakin ilmaisuja ja metaforia.

"Joensuulainen nainen säikähti sutta kesämökkinsä pihassa Kuhmossa Lammasjärventien varressa lähellä Häkkilän kylää. Hän teki havaintonsa torstaina aamulla kello 7. Nainen oli palaamassa käymälästä pihan halki mökille, kun aivan mökin pihametsässä jolkutteli susi. Havaintopaikkaan on Lammasjärventien alkupäästä 11 kilometriä. (- -) Olin vielä unisena ja luulin näkemääni aluksi hetken joiksikin pieniksi vasoiksi, mutta sitten näin, että se olikin pitkähäntäinen susi. Luonto oli aivan hiljaisena. (- -) Kuhmoon lomailemaan perheensä kanssa tullut nainen kertoi säikähtäneensä sutta. Hän juoksi auton taakse ja sieltä sisälle mökkiin. (- -) Susi poistui rauhallista vauhtia syvää metsää kohti ja vilkaisi välillä muutama kerran taakseen. Alue on naiselle monelta vuodelta tuttu ja hän on pitkähäntäisen suden tunnistamisestaan aivan varma." (Kuhmolainen 23_24.7.2014)

Susien aiheuttama turvallisuusuhka metsästyskoirille nousee aineistosta selkeästi esille. Kuhmossa metsästysharrastus on suosittua ja se näkyy myös paikallislehti Kuhmolaisen julkaisujen aihepiireissä; metsästys on vahvasti läsnä. Koirista julkaistaan tunnepitoisia, pitkiä ja omakohtaisia tarinoita, joita koiranomistajat kertovat. Teksteissä annetaan korostettu kuva siitä, kuinka susia on liikaa alueella ja ne haittaavat metsästysharrastusta ja luovat hengenvaarallisia tilanteita metsästyskoirille. Susihavainnoista kertovat tekstit ovat hyvin yksityiskohtaisia, kuten seuraavista lainauksista voi huomata.

"Koiran omistaja (nimi poistettu tästä lainauksesta) kuuli koirien haukkua lauontain vastaisena yöllä, kun oli ihan pimeää. Hän epäili, että jäniksiä on tullut pihaan ja koirat haukkuvat niitä. Aamun valjetessa karhukoira taas haukkui ja koiran omistaja (nimi poistettu) meni katsomaan. Jo kaukaa hän näki, että toisen koirahäkin verkko repsottaa auki. Sillä laidalla, mistä verkko oli revitty irti, häkki on betonilaatan päällä. Betonilaattaan oli jäänyt kynnen jälkiä, samaten pihaan, mutta kunnan jälkiä ei teon tekijästä jäänyt. Koiran omistaja harmittelee tilannetta. Hän kuvitteli tehneensä tarpeeksi vankat häkit, joihin pedot eivät pääse. - Harjateräksestäkö ne koirahäkit pitää hitsata, hän ihmettelee." (Kuhmolainen 35_30.8.2014)

"Kun kaksikko oli edennyt maastossa kaikkiaan 1,5 kilometriä, metsästäjä (nimi poistettu lainauksesta) kuuli 2 outoa ulahdusta ja epäili suden olevan koiran kimpussa. Hän juoksi haulikkonsa kanssa ääntä kohti ja näki ensin kookkaan, hyväkuntoisen suden, jonka hän arvioi jälkeensä urosudeksi. – Ehdin nähdä suden vain hetken – noin 5 metrin vilauksen, enkä siinä ehtinyt ampua sitä sutta. Lähemmäksi mennessäni löysin koirani maasta. Susi oli purrut sitä päähän ja keskelle selkää. – Mietin siinä, pitääkö koira lopettaa. Ajattelin ja toivoin, että jospa se vielä selviäisi. Otin koiran syliini ja lähdin kantamaan autolle, minne oli se 1,5 kilometriä matkaa. Välillä piti pysähtyä kannon päähän istumaan ja huilaamaan. Kun olimme tulleet kilometrin, huomasin että koiran voimat heikkenee ja siihen se sitten herkesi hengittämästä. Koira oli suomen pystykorvaa kookkaampi, mutta saman värinen ja pitkäjalkaisempi. Siinä oli neljäsosa karhukoira. – Tuntuu tosi ikävältä. Se oli hyvä koira. Tämä metsästysreissu meni ihan pieleen, mietti koiran omistaja (nimi poistettu lainauksesta) kotiin Iisalmeen ajaessaan. (Kuhmolainen 40_21.9._2014)

TAULUKKO 6 Turvattomuuden kehys (kehys 2)

KEHYS 2: Turvattomuus (17)⁴	
Teemat	turvallisuusuhka ihmisille, turvallisuusuhka metsästyskoirille
Kehystämisen keinot: metaforat fraasit sanavalinnat iskulauseet	"sattui, että sudet olivat kovasti kiinnostuneita metsätyömaasta" "ne pyörivät ihan nurkkajuurissa" "liehuvat merkintänauhat" "luonto oli aivan hiljaisena" "rauhottaa villieläinten hipsittäväksi" "joutuu aina kantamaan huolta" "susitihentymä" "tassutteli hiljalleen ja arkana!" "paisunut hallitsemattomaan tilaan" "koirahäkin verkko repsottaa auki" "sudet pakkautuvat jo pihapiirissä olevaan koirahäkkiin saakka" "tämä metsästysreissu meni ihan pieleen" "reitillä on ollut tuoreet sudenhajut, mikään muu ei käytösmuutosta selitä" "haitallisen vilkasta susialuetta"
Esimerkit	omat kokemukset ja havainnot
Perustelujen keinot: syiden ja seurausten esittäminen ja mo- raaliset väittämät	"Sudenjäljiksi epäillyt jäljet ovat kiertäneet talon koirahäkkiä, minkä jälkeen koira on ollut säikky eikä siitä metsästyskoiraksi vähäksi aikaa ollut, kun se ei uskaltanut lähteä isäntänsä jaloista pois." "Pitkän aikaa talvella sudet liikkuivat jatkuvasti niin lähellä, että koiran kanssa ei menty lenkille ei ilman ladattua haulikkoa - en tietenkään pelännyt, että sudet minun kimppuuni käyvät, mutta alueelta hävinneet koirat ja tiedot koiria muutoinkin lähennelleistä susista aiheuttivat pelon koiran puolesta." "Panostakaa aitauksiin, sen on kuitenkin tarkoitus pitää koira sisällä, ja tunkeilijat ulkona." "Ehdin nähdä suden vain hetken - noin 5 metrin vilauksen, enkä siinä ehtinyt ampua sitä sutta. Alue on naiselle monelta vuodelta tuttu ja hän on pitkähäntäisen suden tunnistamisestaan aivan varma."

5.3 Elinympäristön hallinnan kehys

Millä poistaa susien tuomaa turvattomuuden tunnetta? Miten ylläpitää turvallisuutta ihmisasutuksen liepeillä, kotipihalla tai metsästysreissuilla? Elinympäristön hallinnan kehyksessä on 34 julkaisua (TAULUKKO 7), ja niissä puhutaan suden aiheuttamista ongelmista, haitoista ja häiriöistä ratkaisunäkökulmasta eli siitä, miten vähentää susihaittoja. Julkaisuissa käsitellään susi- ja suurpetopolitiikkaa ja erityisesti käsillä olevan susikannan hoitosuunnitelman päivytystä ja kannanhoidollista metsästystä, eli

⁴ Tarkempi erittely löytyy kohdasta Liite 2.

susikannan hallintaa ja säätelyä. Myös salametsästysepäilyistä on uutisoitu, eli tilanteesta, kun jonkun epäillään hallinneen elintilaa laittomasti. Äänessä ovat paikallisasukkaat, viranomaiset (mm. RKTL), järjestöt (Suomen Metsästäjäliitto) ja tuolloinen maa- ja metsätalousministeri Petteri Orpo, jolle annetaankin uutisoinneissa rooli paikallisten susihuolien kuulijana ja ongelmien ratkaisijana.

Useissa uutisoinneissa tuodaan esille elinympäristön hallinnan keinona susien metsästäminen poikkeusluvilla. Sille kerrotaan Kainuun alueella olevan pikaista tarvetta. Huomio kiinnittyy tuolloisen maa- ja metsätalousministeri Petteri Orpon kommentteihin, jotka ovat ikään kuin nostamassa käsitellyn aiheen painoarvoa ja poikkeuslupien tärkeyttä ja oikeutusta.

”Poikkeuslupia häirikkösusien kaatoon on voitava myöntää rivakammin, sanoo maa- ja metsätalousministeri Petteri Orpo (kok.).- Odotan lupia myöntäviltä viranomaisilta nopeampaa toimintaa. Sotkamon ja Kuhmon valtuustot saivat näin arvovaltaisen tuen vaatimuksilleen, että susista aiheutuvien ongelmatilanteiden hoitamiseen on saatava kaatolupia nopeammin.” (Kuhmolainen 50_3.11.2014).

”Kainuulaisten susihuoli on Orpon mukaan ymmärrettävää. – Susi kuuluu suomalaiseen luontoon, mutta sen paikka ei ole ihmisten pihapiirissä. Jos sudet alkavat liikkua pihalla ja ruokailla koirankopeilla, siihen on puututtava, Orpo katsoo. – Eikä se kuulu tämän päivän Suomeen, että lapsi pitää pedon vuoksi kuskata kouluun. Orpon mukaan ministeriössä on valmistelussa myös pidempiaikainen, kestävä malli susikannan hoitoon Suomessa. – Tarvitaan suurempi kuva siitä, miten susien kanssa tullaan pitkällä aikavälillä toimeen. Ei ole kestävä ratkaisu, että poistetaan vain häirikkösusia, Orpo toteaa.” (Kuhmolainen 50_3.11.2014)

Lehdessä (Kuhmolainen 62_9.12.2014) julkaistaan Metsästäjäliiton julkaiseman tiedotteen sanatarkka referaatti. Myös tässä tekstissä puolletaan susien kannanhoidollista metsästystä. Tiedotteen mukaan suden kannanhoidollinen metsästys on nyt perusteltua siksi, että susien määrä on kasvanut merkittävästi. Susihaittojen kurissapitämiseksi, susikannan elinvoimaisuuden säilyttämiseksi ja ihmisarkuuden ylläpitämiseksi liitto vaatii valikoivan, kestävänsä kannanhoidollisen metsästyksen aloittamista ja tarpeeksi kaatolupia kuluvana talvena. Myös Metsästyskoiraharrastajayhdistyksen laatimasta adressista on julkaisu tiivistelmä. On huomionarvoista, että paikallislehti Kuhmolainen on referoinut näin voimakassanaista, jopa uhkailevaa tekstiä susien tappamisen puolustamisesta.

”...jokaiselle pienimmänkin uhkan metsästyskoirille muodostavalle sudelle tai koirasudelle välitöntä tappolupaa valtakunnallisesti ilman viranomaisvalvontaa tai lupahakemuksia. Adressissa myös todetaan, ettei Suomessa ole sellaista viranomaisverkkoa, joka voisi mitään korpilain käyttöönottajille susialueilla.” (Kuhmolainen 69_29.12.2014)

Huomionarvoista on myös se, että paikallislehdessä ei ole julkaistu ainoatakaan susien metsästystä vastustavaa puheenvuoroa. Palstatilaa annetaan sen sijaan uutisoinneille, kun susi on tapettu poikkeusluvalla. Suden tappamista oikeutetaan muun muassa sillä, että sudet ovat tappaneet tai tulleet liian lähelle pyyntialueen koiria ja liikkuneet lähellä ihmisasutusta. Kirjoituksissa korostetaan, että alueella on tarvetta useammalle poikkeusluvalla siksi, että useiden haastateltavien mukaan susien määrä on kasvanut voimakkaasti ja tilanne uhkaa muun muassa koirien turvallisuutta. Esimerkkejä:

“Poikkeuslupa on sisällytetty ehto, jonka mukaan pyynti voidaan aloittaa vasta sitten, kun susi on tullut päätöksen antamisen jälkeen lähemmäksi kuin 100 metriä asuttua rakennusta tai kun katkeamattomalla jäljityksellä voidaan varmistaa pyynnin kohdistuminen juuri tähän asuinrakennuksen tuntumassa vierailleeseen yksilöön. Pyynti voidaan aloittaa vastaavalla tavalla koiravahinkokohteelta.”
(Kuhmolainen 63_15.12.2014)

"Luvanhaltija kertoi kaadetun suden olleen harvinaisen isokokoisena. -Urossusi painoi 47 kiloa. Säkäkorkeus oli yli 70 senttiä. Tästä eläimestä voi sanoa, ettei tarvitse epäillä rodullista puhtautta. Tämä oli oikea susi. Susi kaadettiin 25 hengen metsästysporukan voimin. Miesajolla ja lippusiimoja apuna käyttäen. - Ei koirilla olisi tuollaisen eläimen kanssa mitään jakoja. Se ottaa koiralta hengen pois yhdellä puraisulla. Susi kaadettiin lähelle asutusta. Sudet liikkuneet seudulla koko viime viikon ajan.”
(Kuhmolainen 68_23.12.2014)

Vuonna 2015 päivitettävää sudenhoitosuunnitelmaa on käsitelty paljon. Lisäksi suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittamisesta on kirjoitettu. Tässäkin yhteydessä ministeri Petteri Orpo pääsee ääneen. Suden kannanhoidollinen metsästys halutaan hänen mukaansa jatkossa sallia ja kullekin susireviirille asetetaan omat tavoitteensa susikannan hoidolle. Se edistää paikallisten toimijoiden osallisuutta ja näin myös susikannan suojelua, kun susialueiden asukkaiden tarpeet tulevat susikannan hoidon suunnittelussa paremmin huomioiduiksi.

Kuhmolaisasukkaan kerrotaan (Kuhmolainen 15_20.5.2014) keskustelleen aktiivisesti sudenhoitosuunnitelman keskustelufoorumilla. Hänen mukaansa suurpetojen haaskaruokinnan myötä eläimet liikkuvat lähempänä ihmisasutusta ja hän toivoo tiukempaa haaskaruokinnan säätelyä. Asukas pitää huonona asiana sitä, että susireviirialueen ulkopuolella asuvat ihmiset osallistuvat susikeskusteluun esittäen myös tiukimpia mielipiteitä aiheesta.

Lehdessä julkaistussa Suomen Metsästäjäliiton Kainuun piirin kannanotossa susilaumojen todetaan kasvaneen ja sen myötä kannanhoitosuunnitelman puitteissa olisi kestävästi mahdollista kaksinkertaistaa metsästettävien susiyksilöiden määrää. Susia myös kuvaillaan oppivaisiksi eläimiksi, ja jos niitä ei tapeta, ne alkavat pitää ihmisiä

vaarattomina ja näin uhkaamaan turvallisuutta. Puheenjohtaja ja toiminnanjohtaja painottavat olevansa huolissaan myös metsäpeurojen tulevaisuudesta.

”Nyt on varsinkin Kainuussa susia niin paljon, että ne ovat lähes päivittäin jonkinlaisessa kontaktissa ihmisten kanssa. Susi on hyvin oppivainen eläin, joka huomattaessaan ihmisen olevan vaaraton, alkaa hyvin pian käyttäytyä sen mukaan. Siksi kaikki asutuksen lähelle tulevat pedot tulee poistaa heti.” (Kuhmolainen 70_31.12.2014)

Kuhmolaisessa on julkaistu lyhyt, ilmoituksenomainen tietoisku siitä, että maa- ja metsätalousministeriö viimeistelee Suomen susikannan hoitosuunnitelmaa, joka julkaistetaan myöhemmin samalla viikolla. Suomen susikannan hoitosuunnitelman valmistelusta on maa- ja metsätalousministeriön johdolla vastannut Suomen riistakeskus yhdessä RKTL:n kanssa. Lisäksi RKTL on toimittanut maa- ja metsätalousministeriöön arvion susikannan tämänhetkisestä koosta, vaikka havaintoja susista on kertynyt sulan maan aikana vähäisesti. ”Susikanta on kuitenkin vahvistunut merkittävästi viimeisestä arviosta”. (Kuhmolainen 64_15.12.2014) Myöhemmin (Kuhmolainen 66_18.12.2014) lehdessä uutisoidaan, että juuri julkaistu sudenhoitosuunnitelma tulevalle kahdelle vuodelle sisältää päätöksen suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittamisesta. Tekstissä kerrotaan, että lupia kohdennetaan ihmisille haittaa aiheuttaviin nuoriin susiyksilöihin. Näiden yksilöiden kaatamisen ei kerrota liiallisesti vaikuttavan koko susilauman elinvoimaisuuteen. Luvan kerrotaan myönnettävän vain silloin, kun muuta ratkaisua hankalaan tilanteeseen ei ole ja metsästyksessä ei vaarana susien suotuisan suojelun tasoa. Jokaisen susilauman elinvoimaisuus pyritään turvaamaan. Suden kannanhoidosuunnitelmaa laadittaessa on kuultu muun muassa paikallisasukkaiden edustajia, karjankasvattajia, metsästäjiä sekä luonnonsuojelijoita. Susien salametsästystä pyritään vähentämään osallistamalla paikalliset suden kannanhoidosuunnitelmaan.

Myös suden salametsästyspäilystä ja rikoksen esitutkinnasta on uutisoitu. Susien salametsästys voidaan nähdä kansalaisen laittomasti ottamasta omankädenoikeudesta hallita radikaalisti elintilaansa tappamalla suden tai susia. Tekstissä painotetaan, että poliisin mukaan kyse on rikospäilystä ja esitutkinnalla yritetään selvittää, mitä on tapahtunut. Myöhemmin uutisoidaan poliisin keskeyttäneen suden salametsästyspäilyyn liittyvän tutkinnan, vaikka maastosta on löytynyt verijäljet ja ne todistevasti kuuluvat kuolleelle pantasudelle, eikä poliisi ole voinut sulkea pois julman rikoksen mahdollisuutta. Hämärän peittoon jää, mitä kuhmolaiset paikallisasukkaat paljon valtakunnallistakin keskustelua herättäneestä salametsästysilmiöstä ylipäättään ajattelevat, koska lehdessä ei sitä käsitellä.

"Poliisi teki valvonnan yhteydessä havaintoja Saarivaaran suunnalta useamman suden jäljistä. Näiden jälkien yhteydessä on havaittu myös verta. Lisäksi on tehty jälkihavaintoja, joiden perusteella sutta olisi seurattu tai ajatettu erilaisilla moottorikulkuneuvoilla. Nämä jäljet täsmäävät yhteen Pohjois-Karjalan alueella liikkuvan pantasuden liikkeisiin." (Kuhmolainen 1_14.2.2014)

"Poliisi ei pystynyt esitutkinnassa sulkemaan rikoksen mahdollisuutta pois. Törkeän metsästysrikoksen osalta suden tahallinen vahingoittamisyrityskin täyttää rikoksen tunnusmerkistön, tiedottaa tutkinnanjohtaja, rikoskomisario. Ketään tiettyä henkilöä tai henkilöitä ei ole ollut rikoksesta epäiltynä asiassa. Tutkinta on näin ollen keskeytetty. Tutkintaa voidaan kuitenkin jatkaa, mikäli asiaan saadaan jotain lisäselvitystä." (Kuhmolainen 10_23.4.2014)

Lehdessä kerrotaan Kuhmossa (Saunajärven laumasta) pannoitetun urospentusuden Seron löydetyn kuolleen Ilomantsissa. RKTL:n tutkijan mukaan suden jäänteistä ei pystytä päättämään kuolinsyytä, koska "metsän elukat olivat ehtineet pyöritellä sitä ja syödäkin. Pojat kyllä keräsi siitä suurimmat kasat tutkittavaksi." (Kuhmolainen 32_22.8.2014) Näin ollen tämänkin suden kohtalo jää paikallislehti Kuhmolaisen lukijoille ainakin tässä vaiheessa arvoitukseksi.

Elinympäristön hallinnan kehyksessä on kirjoituksia, joissa puhutaan myös susien paikantamisesta. Kuhmolaisessa kerrotaan, että RKTL ei ole saanut edellisenä talvena pannoitetuksi susia heikon lumitilanteen vuoksi, jonka vuoksi susinetti ei seuraavan syksyn (2014) ja talven aikana toimi. Susinetti on verkossa toimiva karttapalvelu, josta voi katsoa Suomen pantasusien sijainnin. Susinettitoiminnalle arvellaan tulevan väli-vuosi ja toiminta jatkunee jälleen, kunhan susia saadaan pannoitetuksi. RKTL:n tutkija kertoo uutisoinnissa, että pannoitusta olisi ollut hyvä jatkaa tutkimuksen takia, joten tilanne on harmittava. Tutkijalla ei täten ole nyt tarkempaa tietoa myöskään Kuhmon susitilanteesta tai uusista pentueista.

"Toisaalta mitään sellaistaakaan tietoa ei ole, että susitilanne Kuhmossa olisi muuttunut, hän toteaa." (Kuhmolainen 17_6.6.2014)

Syksyisen metsästyskauden lähestyessä susinetin puutteesta myös muistutellaan Kuhmolaisen verkkosivuilla. Ääneen pääsee RKTL:n tutkija, joka palauttaa mieleen, että susinettiä ei alkavana syksynä voida toteuttaa, koska edellisen talven susien pannoitus vähälumisen talven vuoksi epäonnistui.

"Tutkijoillakaan ei ole nyt tarkempaa tietoa siitä, missä susia on ja missä laumoissa on pentuja. Näitä tietoja ryhdytään selvittämään lumen tultua." (Kuhmolainen 30_21.8.2014)

Sama uutinen on julkaistu myös printtilehdessä (Kuhmolainen 31_22.8.2014). Uutiseen on lisätty tieto, että RKTL on saanut toivomuksia susinetin käynnistymisestä. Myöhemmin (Kuhmolainen 55_14.11.2014) uutisoidaan, että susilaskentaa ollaan tekemässä alkutalven aikana. Uutisessa Kainuun riistapäällikkö kertoo, että susilla on Kainuussa toimivia pantoja vähemmän kuin moneen vuoteen.

TAULUKKO 7 Elinympäristön hallinnan kehys (kehys 3)

KEHYS 3: Elinympäristön hallinta (34)⁵	
Teemat	suden aiheuttamat ongelmat ja haitat, susiongelmien vähentäminen, susikannanhoito, salametsästys
Kehystämisen keinot: metaforat fraasit sanavalinnat iskulauseet	"koiravahinkokohteelta" "se ottaa koiralta hengen pois yhdellä puraisulla" "vaikka on minutkin yllättänyt susikannan räjähtäminen näin nopeasti" "ei siitä luukasasta pysty" "tekevät töitä haltuunoton asialla" "kainuulaisten susihuoli" "jotta susien aiheuttamat haitat pysyvät kurissa"
Esimerkit	omat kokemukset, asiantuntijapuheenvuorot
Perustelujen keinot: syiden ja seurausten esittäminen ja moraaliset väittämät	"Valikoiva, kestävä, kannanhoidollinen metsästys pitää susikannan paitsi elinvoimaisena myös ihmisarkana. "...tulevasta hoitosuunnitelmasta halutaan tehdä selkeä ja konkreettinen toimintamalli, johon paikalliset ihmiset ovat valmiita sitoutumaan, ja joka samalla turvaisi elinvoimaisen susikannan." "Mieli-piteenäni näen, että jopa työni kannalta ja vapaan keskustelun kannalta on hieman haastava tilanne, kun suurpetoasioissa usein asiantuntijoina käytetyt ministeriön, riistakeskuksen ja RKTL:n työntekijät kommentoivat ja tekevät töitä suurpetoalueen haltuunoton asialla." "Minun mielestäni Kuhmossa saa olla petoja, mutta ei täällä kuitenkaan tarvitsisi olla sellaista reservaattia, jossa koko Suomen susikanta kasvatetaan." "Eikä se kuulu tämän päivän Suomeen, että lapsi pitää pedon vuoksi kuskata kouluun." "Nyt on varsinkin Kainuussa susia niin paljon, että ne ovat lähes päivittäin jonkinlaisessa kontaktissa ihmisten kanssa." "Tietojen vapaa saatavuus ja oikeellisuus sekä konkreettisiin asioihin paneutuva keskustelu paikallisen väestön kanssa antaa siihen parhaat edellytykset." "Susi on hyvin oppivainen eläin, joka huomattessaan ihmisen olevan vaaraton, alkaa hyvin pian käyttäytyä sen mukaan. Siksi kaikki asutuksen lähelle tulevat pedot tulee poistaa heti."

⁵ Tarkempi erittely löytyy kohdasta Liite 2.

5.4 Yhteistyön kehys

Yhteistyön kehyksessä on 23 julkaisua (TAULUKKO 8) ja niissä käsitellään suurpetopolitiikan teemaa paikallisten ja viranomaisten yhteistyön, luottamuksen, osallisuuden ja päätöksenteon näkökulmista. Lehtitekstien vallitsevana teemana on susikannan hoitosuunnitelman päivittytyö sekä yhteistyö erityisesti paikallisten ja viranomaisten välillä.

Kehyksessä nostetaan vahvasti esille paikallisten tyytymättömyys siihen, etteivät he pääse riittävästi mukaan päätöksentekoon susipolitiikan kentällä. Myös viranomaiset peräävät hyvän yhteistyön ja paikallisten mukaan ottamisen tärkeyttä. Se on tekstien mukaan avain susikannan hoidon ja suojelun menestyksekkääseen toteuttamiseen. Halu muutokseen on voimakas.

Suomen riistakeskuksen susikannan hoitosuunnitelman päivittämisen aloittamisesta uutisoidaan antamalla lukijoille tietoa tulevasta. Tekstissä avataan muun muassa sitä, kuinka susialueiden asukkaat pääsevät osallistumaan kannanhoidon toimenpiteiden kehittämiseen keskustelufoorumissa. Se "mahdollistaa kaikkien halukkaiden osallistumisen toimenpiteiden kehittämistyöhön." (Kuhmolainen 3_4.3.2014) Myöhemmin paikallisia tiedotetaan Suomen riistakeskuksen laatimasta kyselytutkimuksesta susikannan hoitosuunnitelman päivittämisen tiimoilta. Helmikuussa 2014 toteutetun kyselytutkimuksen avulla on kartoitettu susialueella asuvien kansalaisten ja sidosryhmien mielipiteitä siitä, kuinka juuri heidän alueellaan tulisi susien kanssa toimia. Kysely on osoitettu susireviiriasukkaiden sidosryhmien edustajille, kuten kunnille, kyläyhdistyksille, luonnonsuojelijoille, riistanhoitoyhdistyksille ja metsästysseuroille. Maaliskuussa 2014 sen sijaan kysely on osoitettu kansalaisille, ja heidän suhtautumistaan susiin on selvitetty, kuten myös sitä, mitä kansalaiset olisivat susikysymyksissä itse tekemään. Lisäksi artikkelissa informoidaan tulevasta hoitosuunnitelman tekoon liittyvistä työpajoista, joihin voivat susireviirien asukkaat syksyllä osallistua.

Syyskuun alussa alkavista työpajoista Kuhmossa informoidaan. Työpajoissa paikalliset toimijat pohtivat keinoja susikannan hoitoon. Tilaisuudet eivät ole avoimia, vaan niihin kutsutaan erikseen eri alojen toimijoita. Avoimet tilaisuudet eivät ole Suomen riistakeskuksen projektipäällikön mukaan osoittautuneet rakentaviksi, mutta nyt hänen kerrotaan olevan toiveikas keinojen ja kompromissien löytämisen suhteen. Nyt tarvitaan hyvää yhteistyötä.

"Susikannan hoito ei onnistu, jos paikalliset eivät ole siinä mukana."
(Kuhmolainen 34_29.8.2014)

Tulevan sudenhoitosuunnitelman lähtökohtana on lisätä paikallisten vaikutusmahdollisuuksia susikannan hoidossa, mutta Suomen riistakeskuksen projektipäällikkö painottaa tekstissä, ettei jonkun alueen susikannan eliminoiminen voi olla vaihtoeh-

tona. Hän kritisoi väitettä, että kuhmolaiset joutuisivat yksin kantamaan vastuuta koko Suomen susikannan kasvattamisesta. Hänen mukaansa sama mielipide on joka paikassa; susia ei haluta omalle paikkakunnalle. Kuitenkin susikantaa tulisi hoitaa susien reviirialueella. Ratkaisuna tilanteeseen julkaisussa nostetaan pienten paikallistyöryhmien järjestäminen, jotka hallinnoisivat paikallistasolla susikannan hoitoa sekä määrittelisi ja panisi täytäntöön tarvittavia toimenpiteitä ja määrittelisivät tarvittaessa myös kannanmäärityskeinoja.

"Paikallisia vaikutusmahdollisuuksia tarvitaan lisää, koska nyt susireviireillä ollaan usein tyytymättömiä suden täysrauhoitukseen. Ei ole riittäviä mahdollisuuksia puuttua vakavia häiriöitä aiheuttaviin yksilöihin, mistä projektipäällikön (nimi poistettu lainauksesta) mukaan kumpuaa laittomuuksia." (Kuhmolainen 34_29.8.2014)

Työpajojen toteuduttua niistä myös uutisoidaan. Tekstissä kerrotaan, että työpajoissa susikannan hoito metsästämyllä on nostettu keinona esille monissa järjestetyistä työpajoista. Kuhmossa järjestetyssä yhteistyöhön kannustavassa työpajassa on koottu erilaisia näkökulmia ja ajatuksia susikannan hoidon toimenpiteisiin paikallisista lähtökohdista käsin. Tavoitteena on ollut löytää sellaisia ratkaisuja, joilla voitaisiin vastata ihmisten kokemuksiin suden aiheuttamiin huoliin ja vahinkoihin ja samalla turvata susikannan säilyminen. Työpajaan on osallistunut kutsuttuina kaupungin, metsästäjien, metsäalan, kyläyhdistysten, taajamasusiyhdistyksen, luonnonsuojeluliiton ja median edustajia. Työpajan puheenjohtajana on toiminut Suomen riistakeskuksen projektipäällikkö. Uutisessa nostetaan esille hänen toteamuksensa, ettei pitkäkestoinen susien suojele ole tuottanut toivottuja tuloksia valtakunnallisella tasolla ja tarvitaan uusia ratkaisuja. Myös Kuhmon työpajassa on susien metsästys kannanhoidollisena keinona noussut vahvasti esille, vaan ei yksimielisesti. Myös laumojen suojele on saanut kannatusta. Uutisessa ei kuitenkaan kerrota, millaisia keinoja susilaumojen suojelelle on esitetty. Sen sijaan uutisoidaan siitä, että työpajassa on esitetty toive susikannan puolittamisesta kannanhoidollisen metsästyksen keinoin. Tekstissä kerrotaan työpajassa esitetty toteamus, että kun Kuhmossa on osattu nostaa susikannan määrä korkeaksi, osattaneen täällä kannanhoidolliset toimenpiteetkin. Yksittäisten ongelmasusien poistoon Kuhmon työpajassa suhtaudutaan yksimielisen myönteisesti.

Kevään Erä ja luonto -teemaosiossa (Kuhmolainen 9_25.3.2014_Erä ja luonto) kerrotaan Suomen riistakeskuksen ja RKTL:n verkkoon avaamasta keskustelufoorumista kansalaisille. Foorumissa voi kertoa omista kokemuksistaan perustellusti ja näin osallistua susikannan hoidon toimenpiteiden kehittämiseen. Tekstissä huomautetaan, ettei foorumilla voi "harrastaa puskiasta huutelua", vaan keskusteluun on rekisteröidyttävä ja esiinnyttävä omalla nimellään. Foorumin oltua jonkun aikaa avoinna kansalaisille on keskustelun annista julkaistu informoiva lehtiteksti. Artikkelissa on yhteenvetoa Suomen Riistakeskuksen ja RKTL:n toteuttamasta keskustelufoorumista. Kansalaiset ovat nimenneet ongelmiksi mm. suden tottumisen ihmiseen ja tämän vuoksi tulehusten lähemmäksi ihmisasutusta, suden aiheuttamat vahingot poro- ja

karjataloudelle ja koiratapot. Osa vastaajista ei ole nähnyt susien läsnäoloa ongelmallisena, vaan lajin käyttäytymistä normaalina ja ongelmia vähäisinä. Susien haaskaruokintaa ja susilajin rauhoitusta pidettiin syynä susien ongelmalliseen käyttäytymiseen ja perusteluna oli, että susi on näiden toimien takia kadottanut ihmispelkonsa ja tulee siksi liian lähelle. Myös hirvikannan pienuus, susien sairaudet ja geneettinen epäpuhtaus nähtiin ongelmallisena. Ongelmia pitäisi ennaltaehkäistä susikarkottein, petoaidoin sekä rajoittamalla toimintoja, jotka houkuttelevat tai totuttavat susia lähelle ihmisasutusta. Ongelmia tuottavia susia toivotaan voitavan metsästää nykyistä joustavammin. On toivottu myös tehokkaampaa ja tosiasioihin perustuvaa tiedottamista, jotta oikeaa tietoa susien liikkeistä ja niiden käyttäytymisestä sekä Suomen susikannan tilasta saataisiin paremmin. On myös toivottu paikallisten päätöksenteon lisäämistä, jolloin paikallisille annettaisiin oikeuksia ja vastuuta susikannan hoitoon.

Kuhmolaisen päätoimittajan pääkirjoituksessa (Kuhmolainen 4_14.3.2014) otetaan vahvasti kantaa siihen, kuinka RKTL:n ja muiden tutkimuslaitosten tulisi toimia entistä avoimemmin eri tahojen kanssa, sillä vain avoin ja moniarvoinen vuorovaikutus lisää luottamusta. Luottamus luo päätoimittajan mukaan pohjaa kestäväälle luonnonsuojelulle. Toisessa kriittisesti yhteistyön toimivuutta käsittelevässä uutisartikkelissa (Kuhmolainen 8_21.3.2014) Suomen Luonnonsuojeluliiton puheenjohtaja ilmaisee vahvan mielipiteensä siitä, ettei susikannan hoitosuunnitelman päivitystyön puitteissa alueellisiin riistaneuvostoihin ole kutsuttu luontojärjestöjen edustajia ja neuvostot koostuvat lähinnä metsästäjistä. Tämä vaikeuttaa luottamuksen lisäämistä eri kansalaisryhmien välillä ja tarvitaankin foorumeita, joilla yhteistyötä voidaan aidosti kehittää keskustelemalla tasapuolisesti.

Kuhmolaisen toimitus on ottanut kantaa haltuunottotermin käyttöön. Kirjoituksessa (Kuhmolainen 5_14.3.2014) kritisoidaan kärkevin sanoin sitä, että suurpetoalueen haltuunoton asialla käytetään asiantuntijoina ja annetaan ääni suurpetoasioissa usein ministeriön, riistakeskuksen ja RKTL:n edustajille. Hän kohdistaa kritiikkinsä erityisesti maa- ja metsätalousministeriön neuvottelevalle virkamiehelle, joka on käyttänyt termiä haltuunotto YLE:n televisioimassa susikeskustelussa (2013) ja elokuisessa (2013) Haaskaseminaarissa. Haltuunottotermin kritisoinnin taustalla tuntuu tulkintani mukaan olevan kritiikkiä yleisemmin suurpetopolitiikkaa ja sen toteuttamista kohtaan.

Vihreiden EU-vaaliehdokkaat ottavat Kuhmolaisen sivuilla kantaa susialueilla asuvien paikallisten puolesta. Eurovaaliehdokkaana olleen Blandin mukaan "sudesta on tullut herravihan uhri, ja paikallisista voi tuntua siltä, että kaikki muu viedään mutta pedot meille jätetään." (Kuhmolainen 16_23.5.2014) Ehdokas Haapasen mukaan petovihaa on käytetty myös poliittisena välineenä, jolloin pedot katoavat keskustelusta ja jäljelle jäävät vain kiistelijät. Blandin mukaan petoihin liittyvän päätöksenteon tulee liikkua alhaalta ylöspäin, eikä niin, että Brysselissä tai Helsingissä päätetään asiat valmiiksi paikallisten puolesta. Näin saataisiin turha kärjistyminen vähenemään ja petoviha menettäisi merkityksensä. Bland nostaa esille kenttäyhdyshenkilötoiminnan

Köyliössä, joka on hänen mukaansa onnistunutta. Lisäksi Bland ehdottaisi sietorahaa yrittäjille, jotka kärsivät petojen aiheuttamista vahingoista.

Paikallislehdessä (Kuhmolainen 39_19.9.2014) lukijoita informoidaan Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen RKTL:n Tassu-järjestelmään ilmoitettujen suurpetohavaintojen löytyvän netistä (riistahavainnot.fi). Yhteistyön kehityksessä oleellinen huomio on, että havainnot ovat riistanhoitoyhdistysten petoyhdyshenkilöiden, Metsähallituksen, rajavartijoiden ja osittain myös RKTL:n kenttähenkilöstön yhteistyössä tekemiä. Kartasta saa vain suuntaa antavaa tietoa, eikä läheskään yhtä yksityis- ja yksilökohtaista tietoa kuin viime syksyn susinetistä (pantasusien liikkeet). RKTL:n petotutkija toivoo yhteistyötä myös metsästäjien kanssa suurpetohavaintojen kirjaamiseksi. Hän esittää toivomuksen, että järjestelmä motivoisi ihmisiä ilmoittamaan suurpetohavaintojaan petoyhdistysmiehille.

Kuhmolaisessa nostetaan esille myös naapuripaikkakunnan susipolitiikointia. Sotkamon kunnanvaltuusto on ottanut kantaa susien määrään kokouksessaan ja aikonut viedä kannanottonsa myös maa- ja metsätalousministerin tietoon. Sotkamo on pyytänyt Kuhmoa mukaan yhteistyöhön ja mukaan delegaatioon sekä ottamaan Sotkamon tavoin kantaa susitilanteeseen. Sotkamon kunnanvaltuuston kannanotossa todetaan, että lähiviikot ja kuukaudet ovat osoittaneet konkreettisesti sen, että Sotkamon kunnan alueella on poikkeuksellisen runsas susikanta, jonka seurauksia ovat mm. raadelut ja kuolleet metsästyskoirat, taloudelliset menetykset, runsaat näköhavainnot, vähältä piti -tilanteet, pelko syrjäkylien lapsiperheissä ja lasten koulukyyditysten erillisjärjestelyt. Sotkamon kunnanvaltuusto esittää tyytymättömyytensä metsästäjien ja viranomaisten väliseen yhteistyöhön. Myöhemmin paikallislehdessä kerrotaan, että Kuhmon kaupunginvaltuusto on päättänyt jättää oman susikannanottonsa maa- ja metsätalousministeri Petteri Orvolle hänen vieraillessaan tulevilla viikolla Kainuussa. Kuhmon kannanotossa kerrotaan painotettavan, että Kuhmossa on liian suuri osuus maan susikannasta ja vastuuta pitäisi jakaa valtakunnallisella tasolla tasapuolisesti. Lisäksi tulisi vauhdittaa lupakäytäntöjä ongelmasusien poistamiseksi, tuoda päätöksenteko lähemmäs paikallistasoa ja myös lisätä dialogia viranomaisten ja paikallisten välillä. Kehittämistä vaatisi myös petovahinkojen korvausjärjestelmä ja Kainuun susipolitiikassa pitäisi tutkia suurpetojen vaikutusta metsäpeurakantaan. Lisäksi kaivataan metsästykskulttuurin huomioimista susipolitiikassa.

Palstatilaa paikallislehdessä on saanut Turun yliopistossa ympäristötieteen alalta väitelleen Mari Pohja-Mykrän väitöstutkimus. Pohja-Mykrän mukaan salakaatorangais-
tuksien kiristämisen sijaan tulisi antaa suurpetoalueilla eläville ihmisille vaikutusmahdollisuuksia ja avointa tietoa. Hänen mukaansa susikonflikti on hierarkkinen, jossa vallitsee syvä epäluottamus eri toimijoiden välillä. Tämä taas on synnyttänyt sosiopoliittisen rikosaallon, joka näkyy susien salakaatoina ja niiden tukemisena. Kehityskulun kääntämiseksi on ymmärrettävä paikallisten ihmisten asenteita susia kohtaan. Heiltä ei tulisi edellyttää arvomaailmansa muuttamista, vaan hyväksyä heidän

näkemyksensä suurpedoista vahingontekijöinä ja vahvistaa suurpetojen välineellistä roolia paikallisyhteisön resurssina. Tämä voisi murtaa susikäsittejä siten, ettei eläinlajeja nähtäisi vain vahingonaiheuttajana. Pohja-Mykrän mukaan susiin kohdistuva omistajuus on törmäyskurssilla susien suojelijoiden ja metsästäjien välillä. Jotta suden kannanhoidosta saadaan kestävä, täytyy riistahallinnon toimintakulttuuria eri sidosryhmien välisiä suhteita muuttaa. Täytyy tunnistaa ja myös tunnustaa, millä sidosryhmillä ja kellä ihmisillä on vahva rooli toteuttaa onnistunutta kansallista suurpetopolitiikkaa ja toteuttaa sen mukaisesti kannanhoitoa paikallistasolla. Kuhmolaisen toimittaja ottaa kolumnissaan kantaa tutkija Mari Pohja-Mykrän väitöskirjaan, jossa käsitellään susikonfliktia ja jossa hän esittää ratkaisukeinoja konfliktille. Toimitus nostaa esille Pohja-Mykrän tarjoaman ratkaisun, että suurpetoalueilla elävät ihmiset saisivat avointa tietoa susista ja että heille annettaisiin vaikutusmahdollisuuksia susikannan hoitoon. Lehtiartikkelin mukaan myös Kuhmon kaupungin tekemä susikannanotto sisältää toiveen siitä, että susikanta jakautuisi tasaisemmin Suomessa ja paikalliset saisivat enemmän päätäntävaltaa. Toimitus toteaa paikallisten vihreiden ja riistanhoitoyhdistyksen edustajan kommentoineen varovaisen myönteisesti väitöskirjatutkimuksen johtopäätöksiä. Kirjoituksessa arvellaan jopa konsensuksen syntymisen tapahtumista susikannan hoitoon. Toimitus toivoo, että paikalliset saisivat päätäntävaltaa ja kantaisivat vastuutaan hyvin.

Kuhmolaisen sivuilla kirjoitetaan sudenhoitosuunnitelman julkistamisesta ja että sen mukaan Suomessa alkaa suden kannanhoidollinen metsästys, joka kohdistuu nuoriin susiin.

"Uutena asiana halutaan sallia suden kannanhoidollinen metsästys. Susikannan hoidon tavoitteet asetetaan jatkossa erikseen jokaiselle susireviirille. Näin saadaan paikalliset toimijat aiempaa paremmin mukaan susikannan hoidon suunnitteluun. Susikannan suojelu onnistuu vain, jos reviiereillä asuvien ihmisten tarpeet huomioidaan. (- -) Lisäksi susireviirialueille perustetaan yhteistyöryhmiä, jotka arvioivat paikallista susitilannetta ja kannanhoidon onnistumista yhteistyössä riistahallinnon kanssa. Sudenhoitosuunnitelma lähti tänään lausunnoille. Sen tavoite on sovittaa yhteen sudensuojelu ja susireviireillä asuvien ihmisten tarpeet. (- -) Ongelmia aiheuttavia susia saa nykyisin kaataa Suomen riistakeskuksen myöntämällä poikkeusluvalla tai poliisin määräyksellä. Toistuvasti pihoilla vierailevat sudet pyritään ensisijaisesti karkottamaan etäämmäs. Lopettaminen on aina viimeinen vaihtoehto. Susista huolestuneille kansalaisille ei kuitenkaan ole ollut selvää, milloin viranomainen puuttuu asiaan. Yksi hoitosuunnitelman hankkeista pyrkii selkiyttämään tätä." (Kuhmolainen 66_18.12.2014)

Asiasta kirjoitetaan myös printtilehdessä (Kuhmolainen 67_19.12.2014). Lehtitekstiin on lisätty Kuhmon riistanhoitoyhdistyksen toiminnanohjaajan kommentointia asiasta. Hän toivoo, että paikalliset saisivat ajankohtaista tietoa alueen susitilanteesta ja pitää alueellisten vastuuhenkilöiden asettamista tärkeänä kehitysaskeleena yhteistyön parantamiseksi.

"Kuhmon riistanhoitoyhdistyksen toiminnanohjaaja (nimi poistettu) sanoo, että nyt tehdyssä suunnitelmassa on hyviä asioita. Asetettua 29 luvan kiintiötä hän kuitenkin pitää vielä liian pienenä. Hänen mielestään sopiva laumojen määrä voisi olla 10-15 eikä nyt arvioitu 29-41. Kuhmon susilaumat eivät uudessa arviossa ole (nimi poistettu) mukaan edes kaikki mukana. Susikannan tavoitteiden asettaminen reviireittäin on hänestä hyvä asia. Toiminnanohjaaja (nimi poistettu) on toivonut myös susireviirien hoitajia, joilta paikalliset saisivat ajantasaista tietoa alueen susista. Nyt ollaankin perustamassa reviirikohtaisia vastuuhenkilöitä. Hänen mielestään susien karkottaminen pihoilta muuten kuin metsästä-mällä vaikuttaa työläältä. Toiminnanohjaaja (nimi poistettu) epäilee arviota, että salametsästyksen kautta olisi poistunut niin paljon susia, kuin tätä suunnitelmaa tehtäessä on epäilty." (44_Kuhmolainen 67_19.12.2014)

TAULUKKO 8 Yhteistyön kehys (kehys 4)

KEHYS 4: Yhteistyö (23)⁶	
Teemat	paikallisten ja viranomaisten yhteistyö, osallisuus ja vaikuttaminen, päätöksenteko
Kehystämisen keinot: metaforat fraasit sanavalinnat iskulauseet	<p>"ei ole riittäviä mahdollisuuksia puuttua"</p> <p>"kumpuaa laittomuuksia"</p> <p>"hyvin pidättyväinen kertoessaan"</p> <p>"nyt haetaan uusia ratkaisuja"</p> <p>"Sotkamosta lähtivät varsin selkeät terveiset Helsingin kirkolle"</p> <p>"kädenjälki näkyy"</p> <p>"varovaisen myönteisesti kommentoivat"</p>
Esimerkit	omat kokemukset, asiantuntijapuheenvuorot
Perustelujen keinot: syiden ja seurausten esittäminen ja moraaliset väittämät	<p>"Susikannan hoito ei onnistu, jos paikalliset eivät ole siinä mukana."</p> <p>"Siksi pajassa nousi esille yllättäen se, että kun täällä on osattu nostaa susikanta ylös, niin kannanhoitokin osataan kyllä oikein."</p> <p>"Kuhmon mielestä vastuu Suomen susikannasta on jaettava tasapuolisesti maan eri osien kesken, koska Kuhmon nykyinen osuus maan susikannasta on valtuuston mielestä liian suuri."</p> <p>"Paikallisia vaikutusmahdollisuuksia tarvitaan lisää, koska nyt susireviireillä ollaan usein tyytymättömiä suden täysrauhoitukseen."</p> <p>"Lisäksi pitää lisätä viranomaisten ja paikallistason vuoropuhelua sekä tuoda päätöksentekoa lähemmäs paikallista- soa."</p> <p>"Tarvitaan jonkinlainen konsensus siitä, paljonko Suomessa on susia ja missä niitä on."</p> <p>"Hänen mielestään susien karkottaminen pihoilta muuten kuin metsästämisellä vaikuttaa työläältä."</p> <p>"Toiminnanohjaaja (nimi poistettu) on toivonut myös susireviirien hoitajia, joilta paikalliset saisivat ajantasaista tietoa alueen susista."</p>

⁶ Tarkempi erittely löytyy kohdasta Liite 2.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä maisterintutkielmassa oli tavoitteenani tutkia sitä, millaista on susirepresentaa- tion politiikka vuonna 2014 julkaistuissa paikallislehti Kuhmolaisen lehtiteksteissä. Lisäksi olin kiinnostunut siitä, tuodaanko lehtiteksteissä esille ratkaisumalleja kuh- molaisten asukkaiden osallisuuskokemusten kehittämiseksi, susitilanteen ratkaise- miseksi sekä yhteistyön kehittämiseksi suurpeto- ja ennen kaikkea susipolitiikan ken- tällä toimivien tahojen kesken.

Analysoidessani paikallislehti Kuhmolaisen susia koskevia lehtitekstejä vuodelta 2014, tein varsin nopeasti havainnon, että susista kirjoitettiin pääsääntöisesti ongelma- ja konfliktikeskeisesti. Susia käsitellään useimmiten susikannan koon ja säätelyn nä- kökulmista. Nämä ovat aiheita, jotka ovat usein Suomen susikonfliktin taustalla. Muun muassa Pellikka ja Salmi (2014, 37–38) ovat todenneet, että paikallistason susi- konflikteihin liittyy keskeisesti kiista asukkaiden ja muiden tahojen välillä siitä, mikä susiin liittyvä tieto on oikeaa. Kiistaa käydään muun muassa susien määrästä, suden geneettisestä puhtaudesta, salametsästyksen laajuudesta sekä siitä, mitä muita alu- eilla ilmeneviä ongelmia susikonfliktiin voidaan liittää. Tutkimusaineiston lehtitekstit rakentavat sangen vahvasti susikonfliktista todellisuutta kuhmolaisten arjesta ja an- tavat paljon palstatilaa sille, millaisia ajatuksia sudet ja susipolitiikka alueen asuk- kaissa ja metsästysharrastajissa herättävät.

6.1 Sudet ja susialueella asuvien ihmisten arki

Teksteistä välittyy se, että asuminen susireviirialueella tuo mukanaan omat haas- teensa, mutta myös mahdollisuutensa. Sudet kuvataan usein turvallisuusuhkana, ei niinkään spesifisti aikuisille ihmisille, vaan lapsille, metsästyskoirille ja -harrastuk- selle.

Useat kuhmolaiset asuvat maalla, luonnon keskellä. Sudet tuovat heidän arkeensa ar- vaamattomuuden ja pelonkin ulottuvuuksia. Koetaan, että susia on asuinympäris- tössä liikaa. Paikallistason uutisointi saattaa vahvistaa näitä pelon tunteita. Myös ai- kaisempien tutkimusten mukaan suomalaisten syrjäseutujen asukkaat kokevat mo- nesti tullessa syrjäytetyiksi yhteiskunnallisessa ja asuinympäristöään koskevassa päätöksenteossa. (Bisi & Kurki 2005.) Paikallislehti Kuhmolaisen teksteissä nousee vahvasti esille asukkaiden ärsyyntyminen siihen, että ulkopuoliset tahot pyrkivät lain ja säädösten määräämissä puitteissa hallinnoimaan ja päättämään siitä, mitä ”heidän pihallaan” tapahtuu, eli millaista susipolitiikkaa nyky-Suomessa ja täten myös Kuh- mossa harjoitetaan. Paikallisten äänen toivotaan kuuluvan paremmin poliittisella päättäjätasolla ja yhteistyön paikallisten ja päättäjien välillä tiivistyvän. Lisäksi teks- teissä ilmaistaan tarve päätöksenteon keskittämisestä paikallistasolle; koska Kuh-

mossa koetaan, että suuri osa maamme susikannasta elää siellä, toivotaan myös päättävällän mukauttamista kansallisella susipolitiikan kentällä sen mukaiseksi.

Paikallisella tasolla kansainväliset suurpetojen suojelusäädökset voivat tuntua hyvin kaukaisilta. Ympäröivää luontoa kuvaillaan tutkimusaineistossa oman arjen toimintaympäristöksi, omaksi pihaksi, eikä niinkään ulkopuolisten suojelemaksi luonnonkohteeksi. Paikalliset eivät puntaroi mielessään esimerkiksi EU:n luontodirektiiviä ja sen asettamia suden suojelun velvoitteita. Susitilanne näyttäytyy erilaisena paikalliselta ja hallinnollisesta tasolta katsottuna. Ratamäki (2009, 54–56) puhuu susimaisemista. Paikallisten ja viranomaisten susimaisemat poikkeavat toisistaan muun muassa kulttuurin ja tapojen näkökulmasta. Susien aiheuttamat vahingot kohdistuvat monesti paikallisten elinympäristöön. Se, miten susien aiheuttamiin vahinkoihin reagoidaan, liittyy siihen, kuinka vahvoja ovat luonnon omistusoikeudet sekä hallitsemisen ja hyödyntämisen perinteet. Kun susivahinko tapahtuu oman omaisuuden piirissä, katsotaan, että vahingolta suojelemiseen on oltava itsellä oikeus. Koetaan, että ongelmat omaan elinympäristöön tulevat sen ulkopuolelta, ja ongelmien aiheuttajat luistavat vastuutaan korjata, korvata tai ennaltaehkäistä susien aiheuttamia ongelmia. Monesti susivastaisessa puheessa ei olekaan kyse susieläimestä itsestään, vaan susiongelman taustalla olevista tekijöistä. Onkin tärkeätä pyrkiä tunnistamaan, mitä oikeastaan kritisoidaan, kun susista negatiivisesti puhutaan.

6.2 Sudet arvokkaana osana luontoa

Kun susia tarkastellaan eläinten oikeuksien näkökulmasta, on susi itseisarvoinen olento. Sitä tulee kunnioittaa yksilönä ja persoonallisuutena ja sillä on oikeus elämään, hyvinvointiin ja lisääntymiseen. Jo Suomen eläinsuojelulaki sanoo, että sudella on oltava oikeus elää luonnonvaraista laumaelämäänsä ja saada tarpeellista ravintoa (riista) ja olla rauhassa ihmisten vainolta. Susia on suojeltava parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta. Lajina susi on ollut maassamme sorron kohteena kautta aikain ja se on kategorisoitu haittaeläimeksi. Tuotantokeskeisestä ajattelunäkökulmasta katsottuna susi on haittaeläin siksi, että sillä ei ole taloudellista tai tuotannollista arvoa. Päinvastoin sudesta on haittaa, koska se hyödyntää muiden, kuten metsästäjien ja karja-/porotalouden, luonnon resursseja omaan käyttöönsä. (Hiedanpää 2014, 387-390.)

Tässä tutkimuksessa luonnonrikkauksen kehyksessä susi nähdään arvokkaana suurpetona ja tärkeänä osana luontoa. Käsitellyt teemat liittyvät luontomatkailuun, luontoharrastukseen sekä susien suojelun tarpeeseen niiden uhanalaisuuden vuoksi. Kuhmossa tapahtuva suurpetoturismi antaa mahdollisuudet jopa hyötymiseen sudesta luonnonvarana: susia saavutaan ihailemaan kojuille pitkienkin matkojen takaa. Paikallisten puheenvuoroja ei tässä kehyksessä juuri kuulla. Olisiko Kuhmosta

löytynyt useampia tahoja, joilla olisi positiivista sanottavaa susista? Tutkimusaineistossa susien puolesta puhuvat luonto- ja ympäristöjärjestön edustajat ja susitutkijat. Siinä missä järjestöedustajat tuovat esille susia suojelukulmasta, antavat tutkijat objektiivista tietoa susista eläiminä ja niiden käyttäytymisestä. Tämän kehyksen anti jää susia ongelmalliseksi kuvaavien kehysten rinnalla vähäiseksi (12/70 lehtiartikkelissa).

6.3 Sudet, ihmiset ja susikonfliktit

Pääosin tutkimusaineiston lehtiteksteissä (58/70 lehtiartikkelissa) on lähtöajatuksena se, että susia on liikaa ja eläimet tulevat liian lähelle ihmisasutusta tai koiria ja se aiheuttaa ongelmia arkielämään ja metsästysharrastukseen. Tätä asiaa puidaan turvattomuuden, elintilan hallinnan ja yhteistyön kehyksissä eri näkökulmista.

6.3.1 Sudet turvattomuuden tuojina

Turvattomuuden kehyksessä sudesta luodaan kuva konkreettisena uhkana ja haittojen aiheuttajana. Useimmiten äänessä ovat paikallisasukkaat, jotka kertovat konkreettisista susihavainnoista niin pihapiirissä, kuin metsästysharrastuksen parissa. Susia pelätään, ellei jopa vihata. Kuhmolaisen lehtijulkaisuissa kerrotaan rehevin ja yksityiskohtaisin sanailuin susihavainnoista ja kohtaamisista susien kanssa. Sudesta luodaan kuva rationaalisen, pelottavan vaarallisen ja hallitsemattoman toimijana, joka aiheuttaa paljon haittaa ja turvallisuusuhkaa ihmisille. Faktatietoa sudesta, sen käyttäytymisestä, saatikka kuinka asukkaat voisivat suojautua sudelta, ei lehden sivuilta juurikaan löydy.

Pulliaisen (1974) mukaan suurpetoihin kohdistuvassa pelossa on kyse biologisesta reaktiosta, jonka avulla pyritään välttämään vaaratilanteeseen joutumista. Tästä näkökulmasta katsottuna pelon tunteminen on ollut välttämätöntä erityisesti metsästyskulttuurin aikakautena, jolloin ihmiset joutuivat konkreettisesti kohtaamaan petoja metsästystilanteessa ja asuinalueidensa läheisyydessä. Mielestäni niitä pelon tunteuksia, joita susialueiden asukkaat nykypäivänä kokevat, ei voida myöskään väheksyä. On sen sijaan pohdittava, kuinka näihin tunteuksiin voitaisiin vaikuttaa ja saada asukkaat kokemaan arkensa turvallisemmaksi. Sosiaalisen konstruktionismin lähtökohdasta ajateltuna myös ympäröivä kulttuuri ja elinympäristö voivat muokata ihmisten toimintoja siten, että hän oppii käyttäytymään ympäröivän kulttuurin odotusten mukaisesti (ks. esim. Berger ym. 1994). Voisiko pelkokokemuksissa olla kyse tästä ilmiöstä?

6.3.2 Paikallisasukkaat susipoliittisella kentällä

Elinympäristön hallinnan kehyksessä ovat lehtitekstit keskittyneet suurpetopoliitikkaa hallinnoivien viranomaisten ja paikallisten puheenvuoroihin. Esille tuodaan myös EU- ja ministeritason puheenvuoroja vallitsevasta susitilanteesta. Tässä kehyksessä vastakkain ovat syrjäseudun asukkaat ja viranomaiset. Paikallisasukkaat tarkastelevat susiasiaa arkielämän näkökulmasta, kun taas virkamiehet säädösten ja lakien kautta. Paikalliset kokevat omien vaikutusmahdollisuuksien vallitsevaan susitilanteeseen olevan sangen pienet ja annettuun tietoon susikannan koosta ei tunnuta uskovan. Viranomaiset esittävät ratkaisukeinoina susikonfliktiseen tilanteeseen muun muassa susien paikantamisen kehittämisen ja susien kannanhoidollisen metsästyksen toteuttamisen. Käsillä olevaan susikannan hoitosuunnitelman päivitykseen tunnutaan laadattavan paljon odotuksia ja toiveita. Tämä näkyy lehtiteksteissä. Paikallisten osallistamista kannanhoidosuunnitelman suunnittelemiseen ja toteuttamiseen painotetaan useissa julkaisuissa.

Metsästäjät ja metsästysyhteisöä edustavat tahot ovat tutkimusaineistossa näkyvässä asemassa. Metsästäjät edustavat paikallisia syrjäseudun asukkaita ja toisaalta taas perinteistä metsästyskulttuuria. He nostavat keskusteluun kertomuksia susien kohtaamisista ja susihavainnoista, mutta ovat keskusteluissa ja susipoliitikassa mukana myös susikannanhoidollisesta näkökulmasta. Paikallislehti Kuhmolaisen sivuilla metsästäjien näkökulmia ei pahemmin haasteta, eikä rinnalle nosteta toisenlaisia asiantuntijanäkökulmia esittäviä tahoja. Metsästysharrastus nostetaan lehdessä kiinteänä osana Kuhmon syrjäseutujen kulttuuria, jota pitää pystyä toteuttamaan jopa luonnonympäristöä muokaten vastaamaan ihmistarpeita - esimerkiksi susia eliminoiden. Mm. Rannikko (2012) on todennut, että susialueella tapahtuvat susien salakaadot ovat merkki arjen vastarinnasta, jolloin kyse on kiistämisestä kulttuurista EU-vetoista politiikkaa vastaan. Borgströmin (2011) mukaan kannanhoidolliset toimenpiteet tulisi toteuttaa paikallisväestön ehdoilla siten, etteivät ne haittaa elinkeinon harjoittamista, harrastuksia tai totuttua arkea ja toimintakulttuuria. Tämä tarve nousee vahvasti esille myös tutkielmassani. Omaa elinympäristöä ja elämäntapaa halutaan hallinnoida. Syrjäseudun asukkaat tuntevat eriarvoisuutta kaupunkilaisiin nähden. He kokevat, että heidän vaikutusmahdollisuutensa omaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon ovat huonot. Jotta susipoliitikka olisi vaikuttavaa, pitäisi sidosryhmien vuorovaikutusta ja osallistumisoikeuksia päätöksenteossa vahvistaa. Erityisesti omia oikeuksia on vaadittu niissä tilanteissa, kun sudet ovat liikkuneet asukkaiden omassa pihapiirissä. Kritiikkiä on esitetty myös viranomaistahoja, kuten maa- ja metsätalousministeriötä, Euroopan unionia ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitosta (nykyinen Luonnonvarakeskus) kohtaan esimerkiksi susien seurantaan ja susitiedotukseen liittyen. (katso esim. Pohja-Mykrä ym. 2013, 37.)

6.3.3 Susikonfliktit ja ratkaisuja ongelmatilanteeseen

Jos paikallisasukkaiden näkemykset suurpetopoliittisista tavoitteista ja toteutettavista toimenpiteistä eivät ole siirtyneet päätöksentekoon toivotulla tavalla, ilmenee se paikallisten ja hallinnon, maaseudun ja kaupunkien ja tutkijoiden ja maallikkojen välisinä jännitteinä ja luottamuspulana. Puhutaan susikonflikteista. Kansalaiset ovat kyseenalaistaneet suurpetopolitiikan toimenpiteitä, koska luottamus toimenpiteiden toteuttajiin on heikkoa. Tämä näkyy muun muassa epäluottamuksena suurpetohavaintojen tuottamista, kannanmäärityksen menetelmiä, poikkeuslupien myöntämismenettelyä, vahingonkorvauksia sekä vahinkojen ennaltaehkäisykeinojen omaksumista kohtaan. Myös aluerajat ylittäviä ja yli paikallisesti määriteltyjä poliittisia tavoitteita on vaikea toteuttaa ilman paikallista hyväksyntää (Peltola, Pellikka & Ratamäki 2013, 208–223). Pohja-Mykrä ym. (2013, 36) ovat puhuneet tässä yhteydessä suurpetopolitiikan kriisistä. Syynä kriisiytymiseen on heidän mukaansa se, että demokraattinen päätöksenteko ja oikeus turvalliseen asuinympäristöön, harrastuksiin ja arkielämään ja sen toimintakulttuuriin on suurpetojen vuoksi uhattuna ja kyseenalaistettu susialueilla. Tämä kriisiytynyt asetelma heijastuu vahvasti tutkimusaineistosta. Lehdisteiksteissä esiintyvät paikallisasukkaat ja metsästysharrastajat tuovat puheenvuoroissaan voimakkaasti esille tyytymättömyyttään nykytilaan. Sudet tuntuvat tuovan ainoastaan haasteita arkeen ja metsästysharrastukseen. Ulkona on turvatonta liikkuu, mutta keinot hallita tilannetta tuntuvat puuttuvan.

Pohja-Mykrän ym. (2013, 36) mukaan suurpetoja koskevassa päätöksenteossa on pyritty osallistamaan sidosryhmät ja kansalaiset. Kiistat eivät kuitenkaan ole vähentyneet, eikä yhteiskunnallisia suurpetopoliittisia ongelmia ole osallistamista lisäämällä myöskään ratkaistu. Tässä tutkimuksessa yhteistyön kehityksessä korostetaan juuri sitä, kuinka jatkossa tulee panostaa paikallisten parempaan osallistamiseen. Susikannan koosta pyritään tarjoamaan realistisempaa kuvaa ja paikallisten epäluottamusta vähentämään siten, että he itse pääsevät mukaan susikannanhoitoon. Tällä on pyritty vähentämään asukkaiden pelkoja ja luomaan kestävämpää susipoliittikkaa.

Susikysymyksen ratkaisemiseksi on koitettu kehittää uudenlaisia muotoja, kuten esimerkiksi epävirallisia suurpetoneuvottelukuntia, joiden tavoitteena on ollut synnyttää erilaisia näkökulmia edustavien tahojen välille interaktiota ja luottamusta. Esimerkiksi Ratamäki (2009, 149–157) on painottanut keskusteluyhteyden tärkeyttä kansallisen tason ja paikallisen tason välillä. Keskusteluyhteyden tärkeyttä nostetaan valtavasti esille myös tutkimusaineistossa. Paikallisilla on polttava halu tulla kuulluksi, ja myös itse vaikuttaa alueensa susipoliittisiin asioihin.

Paikallislehdessä susien tappaminen susiongelman ratkaisemiseksi nostetaan monesti esille. Rinnakkaiselo susien kanssa koetaan haastavaksi. Ääneen pääsevät paikallisasukkaat, metsästäjät, virkamiestaho ja kolmannen sektorin edustajat. Pohja-Mykrä ym. (2013, 39) sanovat, että susilaumojen reviireillä asuvilla ihmisillä tulisi olla

valta hallita laumoja. Näin ollen he voisivat itse päättää alueellaan asuvien susien määrästä, ottaen huomioon susien aiheuttamat vahingot ja pelot. Heidän mukaansa yhteisöllisen omistajuuden kautta voitaisiin vaikuttaa vihan, pelon ja turhautumisen tunteisiin ja näin löytää reitti susiin liittyviin asennemuutoksiin.

Pohja-Mykrä ym. (2013) väittävät, että yhteiskunta on piittaamattomampi haja-asutusalueen asukkaiden turvallisuutta kohtaan. Rannikko (2013) toteaa, että paikallisasukkaiden elinolosuhteet tulisi ottaa huomioon entistä paremmin, kunnioittaa ja pitää niitä perustana ympäristöpoliittisessa päätöksenteossa. Hiedanpää (2013) painottaa, että susipoliittisessa päätöksenteossa tarkastelun keskiöön tulisi nostaa näkökulmaksi se, miten suden läsnäolo ketäkin häiritsee ja keskustella yhdessä siitä, kuinka ratkaista susien tuomia ongelmia asukkaiden arkeen. Tavoitteeksi susipolitiikassa tulisi asettaa luottamuksen ja vastavuoroisen keskusteluyhteyden rakentaminen eri toimijoiden, päätösten tekijöiden ja susialueilla asuvien ihmisten välillä.

Vaikeisiin konflikteihin on pyritty löytämään ratkaisuja yhteistoiminnan ja maltillisten lähestymistapojen kautta. Eri osapuolten näkökulmia on yritetty lähentää ja löytää yhteisiä intressejä käsiteltävän asian tiimoilta. Joskus kiistaan on vaikea saada kaikkia osapuolia tyydyttävää kompromissia, jolloin keskeiseen asemaan nousevat tilanteen mahdollisimman hyvä hallinta ja yhteistyö, kuten myös käytännöt tiedon tuottamisessa. Myös medialla on vaikutusta siihen, millaista susikeskustelua käydään ja mistä näkökulmista. Asioiden sanoittamisella ja tulkintakehyksillä on merkitystä. On eri asia puhua susikonflikteista ratkaisemattomina kiistoina, kuin vaikkapa haastavina yhteistyön prosesseina, joihin pyritään löytämään ratkaisu. (ks. esim. Pohja-Mykrä & Kurki 2013.)

7 POHDINTA

Jos susista kirjoittelu vuonna 2014 oli paikallislehti Kuhmolaisessa konfliktikeskeistä, näyttää, että keskustelunaiheet eivät ole juurikaan vuosien mittaan muuttuneet. Näyttää, että kuhmolaiset eivät edelleenkään ole asettuneet susien kanssa sovussa samaan kaupunkiin elämään ja asumaan. Tämä ei toki ole vain kuhmolainen ilmiö, sillä sudet koetaan yhä uhkana ja kannan kokoa liian suurena ympäri maatamme. Susikannan arvioidaan olevan vahvempi kuin sataan vuoteen. Vaikka vuonna 2021 on susia arvioitu Suomessa olevan ennätysmäärä, noin 300 yksilöä, ei susien suotuisan suojelun taso maassamme ole lainkaan vakaalla pohjalla.

Olen kuhmolaistaustainen henkilö, enkä ole koskaan nähnyt sutta luonnossa. Uskon, etten tässä asiassa eroa monestakaan kuhmolaisesta. Näin ollen paikallisasukkaiden susihavaintoihin ja -kokemuksiin pohjautuvat lehtitekstit paikallislehti Kuhmolaisessa nousevat hyvin tärkeään asemaan. Useat lehdenlukijat saavat tietoa suden olemassaolosta ja sen käyttäytymisestä toisen käden tiedon, lehdessä julkaistujen tarinoiden kautta. Kun valtaosa lehtiteksteistä luo susista negatiivista ja uhkaavaa kuvaa, ei liene kummallista, että ne vaikuttavat lukijoiden susiasenteisiin. Mutta ajatteleeko valtaosa kuhmolaisista susista negatiivisviritteisesti, kuten lehdessä on kirjoitettu, vai onko toisenlainen näkökulma jätetty pois lehden sivuilta?

Vuoden 2022 alussa aktiivista keskustelua herätti susien kannanhoidollinen metsästyks. Susia haluttiin Suomesta vähentää. Suomen riistakeskus myönsi vuoden 2021 joulukuussa maa- ja metsätalousministeriön antaman susien kannanhoidollisen metsästyksen säädösmuutoksen puitteissa 20 lupaa susien kannanhoidolliseen metsästykseseen Lapin poronhoitoalueen ulkopuolella Suomessa. Yksi luvista haettiin ja saatiin Kuhmoon ns. Saunajärven lauman kannanhoidolliseen metsästykseseen. Kävi ilmi, että susien kannanhoidolliselle metsästykselle Kuhmossa ei ollut minkäänlaisia kannanhoidollisia perusteita. Sudet elävät syrjäisessä erämaassa, eivätkä ole aiheuttaneet minkäänlaista turvallisuushaittaa. Miksi siis tappaa kokonainen kahdeksan suden lauma? Tapaus aiheutti valtavan mediakohun ja useat susien suojelutahot ja kannanhoidollista metsästystä puolustavat poliitikot, järjestöt ja kansalaiset nousivat barrikadeille puolustamaan susien oikeutta elää tai puolustamaan kannanhoidollisen metsästyksen tarvetta. Luvasta valitettiin hallinto-oikeuteen ja sillä tuloksella, että tappoluvan täytäntöönpano peruttiin. Keskustelu jatkui kiivaana tappoluvan raukeamisesta huolimatta. Sudet herättävät siis yhä voimakkaita tunteita.

Susikonfliktit ovat monisyisiä kiistavyyhtejä. Onko edes mahdollista luoda kompromissiratkaisua, jossa niin kansainväliset ja kansalliset suden suojeluelvoitteet ja toisaalta kansalaisten näkökulmat ja toiveet elinympäristön hallinnasta saadaan riittäväällä tasolla toteutettua? Sudet lähes hävitettiin sukupuuttoon viime vuosituhanella. Tätä menoa olemme pian samassa tilanteessa. Vaikka susi on määritelty erittäin uhanlaiseksi eläimeksi ja Suomen pinta-alaan nähden eläimille on maassamme paljon

tilaa, ei se tyydytä kansalaisia. Näyttää siltä, että sudelle ei sallita elintilaa edes syrjäisessä erämaassa, kaukana ihmisasutuksesta. Mitä asialle voisi tehdä? Kuinka saada asennemuutosta aikaiseksi ja suden suojeleu kestävälle tasolle? Voisiko asennemuutoksen apuna olla susista kertovien lehtitekstien ja uutisointien toisenlainen kehystäminen? Olisiko aika lopettaa kertomasta ainoastaan susien aiheuttamista haitoista ja vaaratilanteista ja antamasta valtaosaa mediatilasta susiin negatiivisesti suhtautuville tahoille? Olisiko aika edistää julkista keskustelua, jossa esiin pääsisivät monenlaiset susinäkökulmat ja tuoda enemmän esille kiihкотonta faktaa susista itseisarvoisina eläiminä? Tarvetta olisi myös kasvattaa kansalaisten tietämystä siitä, kuinka elää sualueilla turvallisesti ja lopettaa susivihan lietsonta. Olisi tärkeätä pyrkiä aitoon yhteistyöhön, jossa myös suden näkökulma otettaisiin huomioon. Sudella on oikeus elää myös Suomessa.

7.1 Tutkimuksen arviointi

Olen tässä tutkielmassa tarkastellut paikallislehti Kuhmolaisen susia käsitteleviä lehtitekstejä aineistolähtöisesti. Tutkimuksen teoreettisena lähtökohtana on ajatus tiedon ja todellisuuden rakentumisesta sosiaalisessa ja kielellisessä vuorovaikutuksessa, eli sosiaalinen konstruktionismi (mm. Berger & Luckmann, 1994). Kieli rakentaa sosiaalista todellisuutta, joten tästä näkökulmasta katsottuna susista kertovat lehtiartikkelit paikallislehti Kuhmolaisessa eivät ainoastaan heijasta ja kuvaile ympäröivää maailmaa, vaan myös vaikuttavat todellisuutta koskevien käsitysten muodostumiseen ja muokkaavat sitä. (Fairclough 1997; Burr 2015) Tulkintani mukaan se, miten susista kirjoitetaan, vaikuttaa siihen, millainen käsitys susista paikallislehti Kuhmolaisen lukijoille muodostuu – varsinkin, kun lukijoilla on ehkä harvemmin ollut konkreettisia omakohtaisia kohtaamisia susien kanssa. Lehtiartikkelit, kuten muutkin mediaesitykset, ovat pitkän valintaprosessin myötä syntyneitä rakennettuja esityksiä, eli representaatioita. Puhutaan representaation politiikasta. Toimittaja tuottaa kuvauksia aina jostain tietystä näkökulmasta käsin kertoessaan ympäröivästä maailmasta ja tapahtumista. Vaikka lehdessä pyrittäisiin neutraaliin ja objektiiviseen asioiden kuvailuun, vaikuttavat toimittajan kielelliset valinnat siihen, kuinka todellisuutta esitetään, kuten myös se, mistä puhutaan, kuka puhuu ja mitä jätetään sanomatta. (Seppänen & Väli-verronen 2012.)

Olen käyttänyt tässä tutkimuksessa tutkimusmenetelmänä kehysanalyysia. Metodi pohjautuu Erwin Goffmanin (1974) ajatukseen tarkastelemalla ihmisen vuorovaikutuksellisia kokemuksia analysoimalla tilanteita, joihin kokemukset ovat kiinnittyneet. Ihmiset saavat kokemuksia päivittäin tilanteista, joissa he ovat täyspainoisesti mukana, mutta myös sivustaseuraajina ja välillisesti. Minun työssäni huomio kiinnittyy välilliseen osallistumiseen, sillä sellaiseksi voidaan mm. Puroilan (2002) mukaan luokitella vuorovaikutus joukkotiedotusvälineen kautta. Kyse siinä ei niinkään ole kasvokkaisesta, suorasta ja kohdentuneesta vuorovaikutuksesta, vaan enemmänkin ti-

lanteesta, josta ihmiselle syntyy kokemus, mitä on tapahtumassa. Vaikka Goffman on tutkinut suoraa, kasvokkaista vuorovaikutusta, voidaan kehysanalyysiä käyttää soveltaen analysoitaessa epäsuoria vuorovaikutustilanteita, kuten lehtitekstejä. (ks. Karvonen 2000; Väliverronen 1996, 2012, 2014; Entman 1993) Kehysanalyysin toteuttamiseen ei ole olemassa tarkkaa toteuttamismallia. Tutkimusotteeni on aineistolähtöinen, eli induktiivinen ja tutkimuksen pääpaino on aineistolla. En ole etukäteen määritellyt analyysiyksiköitä ja olen rakentanut taustateorian aineistosta käsin. (Eskola & Suoranta 1998.) Näin ollen en myöskään ole määritellyt etukäteen sitä, mikä tutkimuksessa on tärkeää, ja se on antanut hyvät eväät toteuttaa kehysanalyysia tarkastellen aineiston sisältöä monesta eri kulmasta ja ilman ennakko-oletuksia (Kuvio 1).

Minulle aineistosta hahmottuu neljä erilaista kehystä: susi luonnonrikkautena, turvatomuus, elintilanhallinta ja yhteistyö. Haastavaa aineistoa analysoidessa oli se, että joskus lehtitekstit liikkuivat monen kehysten aihealueilla ja ne saattoivat myös limityä toisiinsa monin eri muunnelmin. Oli syytä pysähtyä miettimään, olisiko toisella tavalla määritellyt kehukset antaneet pääsyn monipuolisemman tulkinnan lähteille. Arvioni mukaan hahmottamani kehukset antavat hyvän kuvan siitä, millaista kuvaa susista ja susialueen arjesta paikallislehti Kuhmolaisessa vuonna 2014 representoidaan, millaiset kehukset lehti on keskustelulle rakentanut ja kenen ääni Kuhmolaisen sivuilla kuuluu. (mm. Väliverronen 1996). Toimittajat kehystävät susiaihetta valitsemalla tiettyjä sanoja ja näkökulmia (Seppänen & Väliverronen 2012, 90). En ole tässä tutkimuksessa ottanut faktuaalisesti kantaa paikallislehti Kuhmolaisessa esitettyihin väitteisiin sinällään. Sen sijaan ole tarkastellut valtasuhteiden representaatiolta, eli tehnyt havaintoja ja pohdintoja siitä, millaisia aiheita susipolitiikan alueelta on lehdessä julkaistu ja ketkä ovat ääneen päässeet (ks. mm. Fairclough 1997).

Kehysanalyysissa ollaan kiinnostuneita siitä laajemmasta kontekstista, johon tutkimusaihe sidotaan. Millaisia yhteiskunnallisia kysymyksiä tutkielmani taustalta löytyy? Suden asema on vuosikymmenten myötä muuttunut vahinkoeläimestä uhanalaiseksi, suojelluksi lajiksi. Suteen liittyvät merkitykset, kuten myös yhteiskunnallinen asema on vuosien saatossa muuttunut. Suojelun myötä susipopulaatio – ja tätä myötä myös susivahingot – ovat lisääntyneet. Tilanne on johtanut susikonfliktiseen tilanteeseen. Toisaalla susia halutaan suojella, toisaalla susista halutaan eroon. Susista käydään vilkasta, jännitteistä yhteiskunnallista keskustelua. (mm. Pohja-Mykrä ym., 2013). Tutkimusaineistossani susiteemaa käsiteltäessä puhutaan useimmiten susipopulaation liian suuresta määrästä ja laajasta levittäytymisestä sekä eläimen uhkaa tuottavasta käyttäytymisestä. Susiin liittyvä yhteiskunnallinen ongelma on kuitenkin monisyisempi. Ongelma on kytköksissä moniin sosiaalisiin, poliittis-taloudellisiin, kulttuurisiin ja eettisiin aspekteihin. Suden muuttunut yhteiskunnallinen status haastaa kansalaisia kulttuurillisessa ja yhteiskunnallisessa mielessä. Ristiriitoja hallinnon ja paikallisasukkaiden välille tuo esimerkiksi se, että susipolitiikkaa tarkastellaan EU- ja paikallistasolla täysin erilaisista näkökulmista. (Bisi 2010, 59). Meneillään on kamppailu siitä, kenellä on oikeus hallita susialueen asioita. Paikallisasukkaat voivat kokea

olevansa syrjässä yhteiskunnallisesta päätöksenteosta. Oman elinympäristön hallitsemattomuuden tunne voi tuoda mukanaan turhautumista ja vihaa, joka kohdistetaan susiin. Ratamäen (2009) mukaan kaikki toimijat ja näkökulmat tulisi huomioida susipolitiikassa ja tarkastella asioita niin maaseutupolitiikan, kuin luonnonsuojelunkin kannalta ja näin löytää kestäviä yhteiskunnallisia ratkaisuja.

Yhteiskunnallisesta näkökulmasta käsin katsottuna susikonfliktinen tilanne on vaikea ja luottamus eri toimijoiden välillä tarvitsee parannusta. Miten ongelmia voitaisiin paremmin hallita? Miten tutkimuksella ja hallinnollisilla toimilla voitaisiin entistä paremmin vastata tähän haastavaan tilanteeseen? Pitäisikö yhteiskunnallisia rakenteita ravistella siten, että paikallisilla olisi entistä vahvempi rooli vaikuttaa elinympäristönsä asioihin, vai olisiko hedelmällisempää, että susipolitiikan kentän toimijat, kuten paikallisasukkaat, viranomaiset ja kolmannen sektorin toimijat, saavuttaisivat keskenään sellaisen keskusteluyhteyden, jossa jokainen näkökulma otettaisiin yhdenvertaisesti huomioon ja yhteistyössä mietittäisiin ratkaisuja susipolitiikan toteuttamista uusien keinoin? Peltola (2015, 194-195) on pohtinut paikallisen tiedon roolia ja funktiota susipolitiikassa äärimmäisen mielenkiintoisesta näkökulmasta, joka on tärkeitä nostaa juuri tässä kohtaa esille. Hän kyseenalaistaa oivallisesti minunkin tutkimuksessani vahvasti nousevaa paikallisuuden korostamista, eli sitä, että paikallisille kuuluisi antaa enemmän päätöksentekovaltaa. Päätöksenteko ei vaikuttamismahdollisuuksia hajuttamalla muutu demokraattisemmaksi. Sen sijaan voidaan Peltolan mukaan hypätä ”paikallisuuden ansaan”. Kun paikallisuutta korostetaan, voikin se olla keino, jolla vain tietyt toimijat pääsevät edistämään omia intressejään. Kiistely ei auta. Tarvitaan aitoa yhteistyötä eri toimijoiden kesken ja yhteisesti määriteltyjä päämääriä. Tutkimuksessani susiongelmiensa ratkaisukeinona nousi vahvasti esille susien metsästäminen. Hyvällä susipoliittisella yhteistyöllä pystytään varmasti löytämään kestävämpiä ratkaisuja susikannan hallintaan luonnon köyhdyttämisen sijaan.

7.2 Tutkimuksen rajoitukset

Tutkimusaiheeni ja -aineistoni on rajallinen. Käsittelen pienen suomalaispaikkakunnan paikallislehden susia käsitteleviä lehtitekstejä vain yhden vuoden ajalta. Tämä ei mahdollista alueellisia eikä ajallisia vertailuja, vaan aineisto antaa puitteet tiukkaan rajatulle aikalaistutkimukselle. Tutkimustulokset eivät myöskään ole yleistettävissä. Tutkimusta on toteutettu aineistolähtöisesti, joten taustateoria on luontevasti rakentunut tutkimusaineistoa mukaillen. Sitä voi kritisoida suppeudesta ja suomalaispaineiteisuudesta. Toisaalta taas taustateoria muodostaa kokonaisuuden, joka tukee täsmällisesti paikallistasolle sijoittuvaa lyhyttä ajanjaksoa tarkastelevaa tutkimusta. Valitsemani ajankohdan aineistossa susia käsitellään vain muutamasta näkökulmasta käsin ja aiheet limittyvät monien kehysten sisälle. Samat teemat toistuvat julkaisuissa ja pääosa esille tuoduista asioista on kielteissävytteistä. En kuitenkaan pidä sitä ainoastaan tutkimuksen rajoitteena. Varmasti esillä olleet näkökulmat susikeskustelussa

kertovat jotain oleellista juuri tuosta ajanjaksosta: rinnakkaiselo susien kanssa on koettu Kuhmossa haastavana.

7.3 Jatkotutkimuskysymykset

Olisi hyvin mielenkiintoista ensinnäkin tutkia paikallislehti Kuhmolaisen susia käsitteleviä lehtitekstejä useilta eri aikakausilta ja tehdä vertailevaa tutkimusta siitä, onko havaittavissa jotain trendejä ja miten ne kytkeytyvät ympäröivään yhteiskuntaan. Olisi myös tarpeellista tutkia susiteemaisia lehtiartikkeleita laajemmalla skaalalla. Millaisia eroja ja yhtäläisyyksiä susiteksteissä on eri maiden kesken ja myös Suomen sisällä? Ketkä pääsevät ääneen ja millaisista aiheista keskustelua käydään? Vertailua olisi tärkeätä myös tehdä eri medioiden kesken, eli tutkia sitä, miten susista eri medioissa puhutaan niin Suomessa, kuin muualla.

LÄHTEET

Ahlholm, A. (2021). Suden ääni. Suurpetodiskurssi suomalaisessa, suomenruotsalaisessa ja ruotsalaisessa lehdistössä 1990-luvulta 2010-luvulle. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 2021, 240 s.

Alasuutari, P. (2011). Laadullinen tutkimus 2.0. Neljäs uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

Berger, P. L. & Luckmann, T. (1994). Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen. Tiedonsosiologinen tutkielma. Suomentanut ja toimittanut Raiskila, Vesa. 5. painos. Helsinki: Yliopistopaino.

Verkkojulkaisu: Bisi, J. & Kurki, S. (2005). Susipuhetta Suomessa – Maakunnalliset ja kansalliset odotukset ja tavoitteet susikannan hoidossa. Helsingin yliopisto, Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus. Saatavilla: <http://www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/pdf/Julkaisu3.pdf>> luettu 27.8.2021.

Bisi J., Liukkonen T., Mykrä S., Pohja-Mykrä M. & Kurki S. (2010). The good bad wolf – wolf evaluation reveals the roots of the Finnish wolf conflict, *European Journal of Wildlife Research* 56 (5): 771–779.

Verkkojulkaisu: Bisi J. (2010). Suomalaisen susikonfliktin anatomia. *Acta Univ. Oul. A* 552, 2010. Oulu: Oulun yliopisto, Luonnontieteellinen tiedekunta, Maantieteen laitos. Saatavilla: <http://herkules oulu.fi/isbn9789514261473/isbn9789514261473.pdf>> luettu 30.8.2021.

Borgström, S. (2011). Iso paha susi vai hyödyllinen hukka? Ekologis-juridinen näkökulma suden suojelun yhteiskunnalliseen hyväksyttävyyteen. *Publications of the Eastern Finland Dissertations in Social Sciences and Business Studies No 20*. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta.

Burr, V. (2015). *Social Constructionism*. 3rd ed London. Routledge

Dewey, J. (1994). *The public and its problems*. Athens: Swallow Press 1994. 6. painos vuoden 1927 teoksesta. New York: H. Holt, 1927.

Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(1), 51–58.

Eskola J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Osuuskunta Vastapaino. ss. 52–59.

Fairclough, N. (1997). *Miten media puhuu*. Tampere: Vastapaino.

Fairclough, N. (1989). *Language and power*. London: Longman.

Fairclough, N. (2003). *Analysing Discourse. Textual Analysis for Social Research*. London: Routledge.

Goffman, E. (1974). *Frame analysis. An essay of the organization of experience*. Harper & Row, New York.

Verkkojulkaisu: Heikkinen, S., Valtonen, M., Härkälä, A., Helle, I., Mäntyniemi, S. & Kojola, I. (2021). Susikanta Suomessa maaliskuussa 2021. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 39/2021. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 114 s. Saatavilla: https://riistahavainnot.fi/static_files/suurpedot/kantaarviot/luke-luobio_39_2021.pdf> luettu 8.1.2022.

Hiedanpää, J., Härkönen, S., Pellikka, J., Rannikko, P., Ratamäki, O. ja Salmi, P. (2011). Kohtaamisia metsässä. Eläinkiistoista yhteistoimintaan. Keuruu: Metsäkustannus.

Hiedanpää, J. (2013). Paikallisuuden paradoksi, s. 224–238. Teoksessa Björn, I., Jokinen, P., Kotilainen, J., Schuurman, N. & Sireni, M. (toim.) *Korppisosiologi(aa)*. Kuopio: University Press of Eastern Finland. Ss. 224–238.

Hiedanpää, J. (2014). Susikonflikti ihmisen ja luonnon myyttisenä erottajana. Teoksessa Knuutila, S. & Piela U. (toim.) *Ympäristömytologia*. Kalevalaseuran vuosikirja 93. Helsinki.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2012). *Tutki ja kirjoita* (15.–17. painos). Helsinki: Tammi.

Hämäläinen, M. (2008). Voiko paikallislehti olla kriittinen? Paikallistoimittajien suhtautuminen kriittiseen journalismiin. *Journalistiikan pro gradu*. Jyväskylän yliopisto.

Karvonen, E. (1998). Ihminen ja kulttuuri eli robinsonit asfalttiviidakossa. teoksessa Kivikuru U. & Kunelius, R. (toim.) *Viestinnän jäljillä*. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Verkkojulkaisu: Karvonen, E. (2000). Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen. *Media & Viestintä*, 23(2). Saatavilla: <<https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/61529>> luettu 13.12.2021.

Lähdesmäki, H. (2011). Hallittu ja hallitsematon susi – Valta ihmisen ja suden välisessä suhteessa poronhoitoalueen ulkopuolisessa Suomessa 1990-luvun lopulla. Pro gradu -tutkielma, Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos. Turun yliopisto. 124 s.

Lähdesmäki, H. (2020). *Susien paikat. Ihminen ja susi 1900-luvun Suomessa*. Turku: Turun yliopisto.

Kansallinen Mediatutkimus. (2021). Tiedote 26.1.2021: Lähes jokainen suomalainen lukee sanomalehtiä. Saatavilla: <<https://www.uutismediat.fi/ajankohtaista/lahes-jokainen-suomalainen-lukee-sanomalehtia/>> luettu 19.9.2021.

Kunelius E. (2003). Viestinnän vallassa. Johdatusta joukkoviestinnän kysymyksiin. 5. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.

Lappalainen, A. (2005). Suden jäljet. Espoo: Metsäkustannus.

Luhtakallio, E. (2005). Kehysanalyysi mediakuvien sukupuolirepresentaatioiden tutkimuksessa. *Sosiologia*, 42(3), 189-206.

Lumiaro, R. (1997). Onko sudella olemassaolon mahdollisuutta Suomessa – ihmisten suhtautuminen suteen. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.

Verkkosivu: Luonnonvarakeskus (2021). Susikannan seuranta. Saatavilla: <<https://www.luke.fi/fi/seurannat/susikannan-seuranta>> seurattu säännöllisesti 08-12/2021.

Verkkojulkaisu: Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) tiedote (2016). Kannanhoidollisen metsästyksen arviointi valmistunut, metsästys jatkuu muutoksin. Julkaistu 31.10.2016. Saatavilla: <<https://mmm.fi/-/susien-kannanhoidollisen-metsastyksen-arviointi-valmistunut-metsastys-jatkuu-muutoksin>> luettu 24.1.2021.

Verkkojulkaisu: Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) 2019. Suomen susikannan hoitosuunnitelma. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2019:24. Maa- ja metsätalousministeriö. Helsinki. Saatavilla: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161865/MMM_2019_24.p>luettu 25.1.2021.

Mykrä, S. & Pohja-Mykrä, M. (2005). Suomen susipolitiikan historiaa – Teoksessa MMM 2005: Suomen susikannan hoitosuunnitelma 2005. Maa- ja metsätalousministeriö 11/2005, Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

Mörä, T. (1996). Journalistit rutiinien verkossa. Teoksessa H. Luostarinen, U. Kivikuru, & M. Ukkola (toim.) *Sopulisilppuri. Mediakritiikin näkökulma*. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus, 105–116.

Neuvoston direktiivi 92/43/ETY (1992). Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, annettu 21 päivänä toukokuuta 1992, luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta. 10.12.2020. Saatavilla: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:31992L0043&from=FI>>

Nieminen, H. & Pantti, M. (2004). Media markkinoilla. Johdatus joukkoviestintään ja sen tutkimukseen. Helsinki: Loki.

Verkkojulkaisu: Ojajarvi, Sanna (2014). Suomalainen paikallislehti. Perhealbumista journalismin uudistajaksi? Viestinnän tutkimusraportteja 1/2014. Viestinnän tutkimuskeskus CRC, Sosiaalitieteiden laitos, Helsingin yliopisto. Helsinki:

Unigrafia. Saatavilla: < <http://helsinki.fi/crc/julkaisut/index/html>> luettu 25.7.2021

Paartola, K. (2005). Susipelon syvät juuret. Pro gradu -tutkielma, Humanistinen tiedekunta, Uskontotieteen laitos. Helsingin yliopisto.

Verkkojulkaisu: Pellikka, J. & Hiedanpää, J. (2020). Kansalaisten susisuhde. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 56/2020. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 30 s. Saatavilla: < <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-020-5>> luettu 7.9.2021.

Pellikka, J. & Salmi, P. (2014). Eläinluonnonvarat ja yhteiskunta muutoksessa. Riista- ja kalatalous. Tutkimuksia ja selvityksiä. 1/2014. Saatavilla myös verkossa: < <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/532872>> luettu 5.11.2021.

Peltola, T. (2015). Kainuun susiteatteri esittää: Susipolitiikan tietoperusta ja lukumääräpelin umpikuja. Teoksessa Hiedanpää, Juha & Outi Ratamäki (toim.). Suden kanssa. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus. 175–196.

Peltola, T. & Heikkilä, J. (2015). Koira suden hampaissa – Monilajinen yhteiselämä, kuolema ja osallisuus. Teoksessa Hiedanpää, J. & Ratamäki, O. (toim.). Suden kanssa. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus. 120–146.

Peltola, T., Pellikka, J. & Ratamäki, O. (2013). Salametsästys ja oikeuttamisen yhteisölliset strategiat. Luonnonvarakeskuksen julkaisut. University Press of Eastern Finland 2013. s. 208-223.

Pohja-Mykrä, M., Kurki, S. (2013). Suurpetopolitiikka kriisissä – salakaadot ja yhteisön tuki. Raportteja 98. Helsinki: Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti.

Pullinen, E. (1974). Suurpetopolitiikka. Helsinki: Otava.

Puroila, A. (2002). Erving Goffmanin kehysanalyysi sosiaalisen todellisuuden jäsentäjänä. Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja. B. Tutkimusraportteja ja selvityksiä. 41. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.

Rannikko, P. (2012). Susien suojelun tragedia: autoetnografinen tutkimus salametsästyksen paikallisesta hyväksyttävyydestä. Alue ja ympäristö 42(2): 70–80.

Ratamäki, O. (2009). Yhteiskunnallinen kestävyys ja hallinta suomalaisessa susipolitiikassa. Yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja nro 94. Joensuun yliopisto, yhteiskunta- ja aluetieteiden tiedekunta. Joensuun yliopistopaino, Joensuu, Finland. Saatavilla verkossa: <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-219-232-5>> luettu 16.8.2021.

Rautio, M. (1990). Paikallislehti, yhteisö ja konflikti: Paikallislehden tehtävien ja sidonnaisuuksien tarkastelu Koillis-Lappi-lehden Vuotos-kirjoittelun pohjalta. Tampereen yliopiston julkaisuja, tiedotusopin laitos Sarja A 70.

Verkkojulkaisu: Reese, S. (2007). The framing project: a bridging model for media research revisited. Journal of communication 57(1), 148-154. Saatavilla:

<https://www.researchgate.net/publication/209410093_The_Framing_Project_A_Bridging_Model_for_Media_Research_Revisited> luettu 4.12.2021.

Verkkosivu: Riistanhallintolain säädös 158/2011. Saatavilla:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110158>> luettu 6.10.2021.

Verkkojulkaisu: Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006). KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere:

Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja].

Saatavilla: <<https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>>. luettu 4.12.2021.

Seppänen, J. & Väliverronen, E. (2012). Mediayhteiskunta. Tampere: Vastapaino.

Sulkunen, P. & Törrönen, J. (1997). 3. Arvot ja modaalisuus sosiaalisen todellisuuden rakentumisessa, 72-95. Teoksessa Sulkunen, P. & Törrönen, J. (toim.). 1997. Semioottisen sosiologian näkökulmia. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Verkkosivu: SusiLife 2021. Saatavilla: <<https://www.susilife.fi>> jatkuva seuranta 09/2021-04/2022.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2020). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Valtonen, M., Helle, I., Kojola, I., Mäntyniemi, S., Harmoinen, J., Nivala, V., Johansson, H., Ponnikas, S., Herrero, A., Heikkinen, S., Kvist, L., Aspi, J., Holmala & K. (2021). Suomen susikannan suotuisan suojelutason viitearvojen määrittäminen: väliraporttisyyskuu 2021. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 66/2021. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 97 s.

Vikström, S. (2000). Suurpetoasenteet poronhoitoalueen eteläpuolisessa Suomessa vuonna 1999. Pro gradu -tutkielma, Maantieteen laitos, Oulun yliopisto.

Vilka, L. (2002). Susi ympäristöetikon silmin. 278-297. Teoksessa Ilomäki, H. & Lauhakangas, O.: Eläin ihmisen mielenmaisemassa. 2002. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 885. Helsinki: Hakapaino Oy.

Väliverronen, E. (1996). Ympäristöuhkan anatomia; Tiede, mediat ja metsän sairaskertomus. Tampere: Vastapaino.

Väliverronen, E. (2007). Geenipuheen lupaus. Biotekniikan tarinat mediassa. Viestinnän julkaisu 13. Helsingin yliopisto. Viestinnän laitos.

Väliverronen, E. (2013). Luonnonsuojelija-lehti 2/2013. Suomen luonnonsuojeluliitto.

Väliverronen, E. (2014). Media-analyysi ympäristötutkimuksessa. 135-150. Teoksessa Massa, Ilmo (toim.) 2014. Polkuja yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen. Gaudeamus Helsinki. University Press.

LIITTEET

LIITE 1: Tutkimusaineistona käytetyt paikallislehti Kuhmolaisen susiaiheiset lehtitekstit vuonna 2014

Otsikko	Lehden osio ja sivunumero
Kuhmolainen_1_14.2.2014 Saunajärven nuorista susista uudet paikannukset	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_2_4.3.2014 Haaskapuhe jatkuu	Puheenaiheet, sivut 4-5
Kuhmolainen_3_4.3.2014 Susialueella asuvia kuullaan	Puheenaiheet, sivu 4
Kuhmolainen_4_14.3.2014 Luottamus tärkeää kansalaisten ja viranomaisten välillä	Keskustele, sivu 2
Kuhmolainen_5_14.3.2014 Susialueen haltuunottoa	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_6_14.3.2014 Susikyselyitä tulossa	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_7_19.3.2014 Susipolitiikka puhuttaa myös Ruotsissa	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_8_21.3.2014 Yhteistyötä suurpetopoliittikaan	Puheenaiheet, sivu 6
Kuhmolainen_9_25.3.2014 Erä ja luonto, 3.	Elämänmeno, sivu 16
Kuhmolainen_10_23.4.2014 Poliisi keskeytti tutkinnan	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_11_29.4.2014 Foorumi: Kansa kaipaa tietoa susien liikkeistä	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_12_29.4.2014 Rautiaisen susi hyppäsi palkinnoille	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_13_1.5.2014Kun koneen takana oli peto	Puheenaiheet, sivu 5
Kuhmolainen_14_1.5.2014 Rautiaisen susi hyppäsi palkinnolle	Elämänmeno, sivu 5
Kuhmolainen_15_20.5.2014 Susireviirillä asuvan ääni keskustelussa	Puheenaiheet, sivu 4
Kuhmolainen_16_23.5.2014 Sudesta on tullut herravihan uhri	Puheenaiheet, sivu 4
Kuhmolainen_17_6.6.2014 Susinettiä ei tule ensi syksyksi	Puheenaiheet, sivu 4
Kuhmolainen_18_24.6.2014 Ahmakanta kaksinkertaistunut	Puheenaiheet, sivu 5
Kuhmolainen_19_24.6.2014 Luonto-Liiton susiryhmä Brysselissä	Puheenaiheet, sivu 7
Kuhmolainen_20_27.6.2014 Hulluutta kesälaitumilla	Keskustele, sivu 2
Kuhmolainen_21_8.7.2014 Susia, karhuja ja se festivaali	Keskustele, sivu 2

Kuhmolainen_22_22.7.2014 Elisabeth Kehrertulee uudelleen	Kuhmo soi -liite, sivu 6
Kuhmolainen_23_24.7.2014 Susihavainto kesämökin pihasta Kuhmossa	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_24_25.7.2014 www.kuhmolainen.fi	Keskustele, sivu 2
Kuhmolainen_25_25.7.2014 Susi jolkotteli mökkipihassa	Puheenaiheet, sivu 5
Kuhmolainen_26_29.7.2014 www.kuhmolainen.fi	Keskustele, sivu 2
Kuhmolainen_27_15.8.2014 Ajokoiraharrastus elpyy	ERÄ 2014, Metsästyksen erikoisliite, sivu 9
Kuhmolainen_28_15.8.2014 Elämää haaskojen keskellä - kaupunkilaisen oppivuodet	ERÄ 2014, Metsästyksen erikoisliite, sivu 13
Kuhmolainen_29_15.8.2014 Haaskat ongelmana. Onko haaskojen pito tarpeellista	ERÄ 2014, Metsästyksen erikoisliite, sivu 15
Kuhmolainen_30_21.8.2014 Susinettiä kaivataan, mutta sitä ei tänä syksynä ole	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_31_22.8.2014 Pantaseurantaa kaivataan	Puheenaiheet, sivu 6
Kuhmolainen_32_22.8.2014 Sero-susi löytyi kuolleena	Puheenaiheet, sivu 6
Kuhmolainen_33_22.8.2014 Metsästäjä on myös riistanhoitaja	Puheenaiheet, sivu 6
Kuhmolainen_34_29.8.2014 Keinoja eloon susien kanssa	Puheenaiheet, sivu 6
Kuhmolainen_35_30.8.2014 Susi vei koiran häkistä Vuosanganvaaralla	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_36_2.9.2014 Susi haki koiran häkistä	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_37_5.9.2014 www.kuhmolainen.fi	Keskustele, sivu 2
Kuhmolainen_38_19.9.2014 Perusteita löytyi susijahteihin	Puheenaiheet, sivu 5
Kuhmolainen_39_19.9.2014 Tassun suurpetohavainnot netissä	Puheenaiheet, sivu 6
Kuhmolainen_40_21.9.2014 Iso susi tappoi metsästyskoiran Kesselin itäpuolella	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_41_23.9.2014 Iso susi tappoi metsästyskoiran	Puheenaiheet, sivu 5
Kuhmolainen_42_26.9.2014 Mervi Laaksoselle valtionpalkinto	Puheenaiheet, sivut 4-5
Kuhmolainen_43_8.10.2014 Nainen näki 5 suden lauman työmatkallaan	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_44_10.10.2014 Lentuan koulu tiedotti koteihin susilaumasta	Puheenaiheet, sivu 4
Kuhmolainen_45_15.10.2014 Metsästäjäliitto vaatii puuttumista susihäiriköintiin	Verkkojulkaisu

Kuhmolainen_46_24.10.2014 Terveiset päättäjille susista	Puheenaiheet, sivu 4-5
Kuhmolainen_47_29.10.2014 Venäjän Karjalan sudet syövät irtokoiria	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_48_30.10.2014 Sotkamo pyytää Kuhmoa mukaan susidelegaatioon	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_49_2.11.2014 Kuhmo luovuttaa oman susikannanottonsa ministerille	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_50_3.11.2014 Orpo: Häirikkösusien kaatolupiin rivakkuutta	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_51_4.11.2014 Kuhmon susikanta ministerin tietoon	Puheenaiheet, sivu 4
Kuhmolainen_52_4.11.2014 Peura ei nurkalla pyörinyt	Elämänmeno, sivu 18
Kuhmolainen_53_7.11.2014 Nopeutta kaatolupiin	Puheenaiheet, sivu 5
Kuhmolainen_54_12.11.2014 Susilaskentaa suunnitellaan Kuhmoon ja Sotkamoon	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_55_14.11.2014 Susilaskenta tulossa alkutalvelle	Puheenaiheet, sivu 4
Kuhmolainen_56_14.11.2014 Riistahavainnot-sivulla nyt myös susien reviirikarttoja	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_57_21.11.2014 Eläinten katselu houkuttelee	Puheenaiheet, sivu 6
Kuhmolainen_58_24.11.2014 Susi- ja ilveslaskenta Kuhmossa lauantaina	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_59_3.12.2014 Väitöstutkimus: Susikonfliktin voisi ratkaista vastuunkantoa rakentamalla	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_60_8.12.2014 päivitetty 9.12._Vastuun kantajia?	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_61_9.12.2014 Suomen susilaumojen määrä on kasvanut	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_62_9.12.2014 Metsästäjäliitto vaatii kannanhoidollisia susien kaatolupia	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_63_15.12.2014 Uusi susilupa Kuhmon ja Sotkamon rajamaille	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_64_15.12.2014 Sudenhoitosuunnitelma pian julki	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_65_16.12.2014 Susilupa Sotkamoon	Puheenaiheet, sivu 6
Kuhmolainen_66_18.12.2014 Susilupia tulossa lisää	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_67_19.12.2014 Lupia tulossa lisää	Puheenaiheet, sivut 8-9
Kuhmolainen_68_23.12.2014 isokokoinen lupasusi kaadettiin Ontojoella	Puheenaiheet, sivu 4

Kuhmolainen_69_29.12.2014 Netissä kiertää adressi: Korpilaki käyttöön ja yhteistyö RKTL:N kanssa päättyy	Verkkojulkaisu
Kuhmolainen_70_31.12.2014 SML huolissaan peurojen tulevaisuudesta.	Verkkojulkaisu

LIITE 2: Tutkimusaineiston kehysten teemasisällöt paikallislehti Kuhmolaisen lehtiteksteissä

Kehys 1: Sudet luonnonrikkautena (12)

Teemat: Susi arvokkaana eläimenä, suden oikeudet ja suden suojeleminen ja luontomatkailu

Susi arvokkaana eläimenä (6):

1. Kuhmolainen 2_4.3.2014: Haaskapuhe jatkuu, Puheenaiheet, s. 4-5
2. Kuhmolainen 12_29.4.2014: Rautiaisen susi hyppäsi palkinnoille, verkkojulkaisu
3. Kuhmolainen 14_1.5.2014: Rautiaisen susi hyppäsi palkinnolle, Elämänmeno, s. 5
(Päivitetty, pidempi versio edellisen kohdan 2. Kuhmolainen 12_29.4.2014 lehtitekstistä)
4. Kuhmolainen 24_25.7.2014: www.kuhmolainen.fi (nosto verkkosivuilta),
Keskustele, s. 2
5. Kuhmolainen 26_29.7.2014: www.kuhmolainen.fi (nosto verkkosivuilta),
Keskustele, s. 2
6. Kuhmolainen 52_4.11.2014: Peura ei nurkalla pyörinyt, Elämänmeno, s. 18

Suden oikeudet ja suden suojeleminen (3)

1. Kuhmolainen 19_24.6.2014: Luonto-Liiton susiryhmä Brysselissä, Puheenaiheet,
s. 7
2. Kuhmolainen 33_22.8.2014: Metsästäjä on myös riistanhoitaja, Puheenaiheet, s. 6
3. Kuhmolainen 42_26.9.2014: Mervi Laaksoselle valtionpalkinto, Puheenaiheet, s.
4-5

Luontomatkailu (3)

1. Kuhmolainen 21_8.7.2014: Susia, karhuja ja se festivaali, Keskustele, s. 2
2. Kuhmolainen 22_22.7.2014: Elisabeth Kehrler tulee uudelleen, Kuhmo soi -liite,
s. 6
3. Kuhmolainen 57_21.11.2014: Eläinten katselu houkuttelee, Puheenaiheet, s. 6

Kehys 2: Turvattomuus (17)

Teemat: turvallisuusuhka ihmiselle, turvallisuusuhka metsästyskoiralle
Turvallisuusuhka ihmiselle (6)

1. Kuhmolainen 13_1.5.2014: Kun koneen takana oli peto, Puheenaiheet, s. 5
2. Kuhmolainen 28_15.8.2014: Elämää haaskojen keskellä – kaupunkilaisen oppivuodet, ERÄ 2014, Metsästyksen erikoisliite, s. 13
3. Kuhmolainen 43_8.10.2014: Nainen näki 5 suden lauman työmatkallaan, verkkojulkaisu
4. Kuhmolainen 44_10.10.2014: Lentuan koulu tiedotti koteihin susilaumasta, Puheenaiheet, s. 4
5. Kuhmolainen 23_24.7.2014: Susihavainto kesämökin pihasta Kuhmossa, verkkojulkaisu
6. Kuhmolainen 25_25.7.2014: Susi jolkotteli mökkipihassa, Puheenaiheet, s. 5

Turvallisuusuhka metsästyskoiralle (11)

1. Kuhmolainen 15_20.5.2014: Susireviirillä asuvan ääni keskustelussa, Puheenaiheet, s. 4
2. Kuhmolainen 27_15.8.2014: Ajokoiraharrastus elpyy, ERÄ 2014, Metsästyksen erikoisliite, s. 9
3. Kuhmolainen 29_15.8.2014: Haaskat ongelmana. Onko haaskojen pito tarpeellista, ERÄ 2014, Metsästyksen erikoisliite, s. 15
4. Kuhmolainen 35_30.8.2014: Susi vei koiran häkistä Vuosanganvaaralla, verkkojulkaisu
5. Kuhmolainen 36_2.9.2014: Susi haki koiran häkistä, verkkojulkaisu
6. Kuhmolainen 37_5.9.2014: www.kuhmolainen.fi (nosto verkkosivuilta), Keskustele, s. 2
7. Kuhmolainen 40_21.9._2014: Iso susi tappoi metsästyskoiran Kesselin itäpuolella, verkkojulkaisu
8. Kuhmolainen 41_23.9.2014: Iso susi tappoi metsästyskoiran, Puheenaiheet, s. 5
9. Kuhmolainen 45_15.10.2014: Metsästäjäliitto vaatii puuttumista susihäiriköintiin, verkkojulkaisu
10. Kuhmolainen 68_23.12.2014: Isokokoinen lupasusi kaadettiin Ontojoella, Puheenaiheet, s. 4
11. Kuhmolainen 69_29.12.2014: Netissä kiertää adressi: Korpilaki käyttöön ja yhteistyö RKTL:n kanssa päättyy, verkkojulkaisu

Kehys 3: Elinympäristön hallinta (34)

Teemat: suurpetopolitiikka ja sen taustalla vaikuttavat aspektit: susikannan säätely ja hoito, susiongelmien vähentäminen ja salametsästys

Susikannan säätely / hoito (17)

1. Kuhmolainen 6_14.3.2014: Susikyselyitä tulossa, verkkojulkaisu
2. Kuhmolainen 7_19.3.2014: Susipolitiikka puhuttaa myös Ruotsissa, verkkojulkaisu
3. Kuhmolainen 9_25.3.2014: Yhteistyötä suurpetopolitiikkaan, Elämänmeno, s. 16
4. Kuhmolainen 15_20.5.2014: Susireviirillä asuvan ääni keskustelussa, Puheenaiheet, s. 4
5. Kuhmolainen 27_15.8.2014: Ajokoiraharrastus elpyy, ERÄ 2014. Metsästyksen erikoisliite, s. 9
6. Kuhmolainen 34_29.8.2014: Keinoja eloon susien kanssa, Puheenaiheet, s. 6
7. Kuhmolainen 38_19.9.2014: Perusteita löytyi susijahteihin, Puheenaiheet, s. 5
8. Kuhmolainen 47_29.10.2014: Venäjän Karjalan sudet syövät irtokoiria, verkkojulkaisu
9. Kuhmolainen 54_12.11.2014: Susilaskentaa suunnitellaan Kuhmoon ja Sotkamoon, verkkojulkaisu
10. Kuhmolainen 55_14.11.2014: Susilaskenta tulossa alkutalvelle, Puheenaiheet, s. 4
11. Kuhmolainen 62_9.12.2014: Metsästäjäliitto vaatii kannanhoidollisia susien kaatolupia, verkkojulkaisu
12. Kuhmolainen 64_15.12.2014: Sudenhoitosuunnitelma pian julki, verkkojulkaisu
13. Kuhmolainen 65_16.12.2014: Susilupa Sotkamoon, Puheenaiheet, s. 6
14. Kuhmolainen 66_18.12.2014: Susilupia tulossa lisää, verkkojulkaisu
15. Kuhmolainen 67_19.12.2014: Lupia tulossa lisää, Puheenaiheet, s. 8-9
16. Kuhmolainen 69_29.12.2014: Netissä kiertää adressi: Korpilaki käyttöön ja yhteistyö RKTL:n kanssa päättyy, verkkojulkaisu
17. Kuhmolainen 70_31.12.2014: SML huolissaan peurojen tulevaisuudesta, verkkojulkaisu

Susiongelmat ja niiden vähentäminen (12)

1. Kuhmolainen 11_29.4.2014: Foorumi: Kansa kaipaa tietoa susien liikkeistä, verkkojulkaisu
2. Kuhmolainen 13_1.5.2014: Kun koneen takana oli peto, Puheenaiheet, s. 5
3. Kuhmolainen 17_6.6.2014: Susinettiä ei tule ensi syksyksi, Puheenaiheet, s. 4
4. Kuhmolainen 30_22.8.2014: Susinettiä kaivataan, mutta sitä ei tänä syksynä ole, verkkojulkaisu
5. Kuhmolainen 31_22.8.2014: Pantaseurantaa kaivataan, Puheenaiheet, s. 6
6. Kuhmolainen 39_19.9.2014: Tassun suurpetohavainnot netissä, Puheenaiheet, s. 6
7. Kuhmolainen 46_24.10.2014: Terveiset päättäjille susista, Puheenaiheet, s. 4-5
8. Kuhmolainen 50_3.11.2014: Orpo: Häirikkösusien kaatolupiin rivakkuutta, verkkojulkaisu
9. Kuhmolainen 53_7.11.2014: Nopeutta kaatolupiin, Puheenaiheet, s. 5
10. Kuhmolainen 56_14.11.2014: Riistahavainnot-sivulla nyt myös susien reviirikarttoja, verkkojulkaisu

11. Kuhmolainen 63_15.12.2014: Uusi susilupa Kuhmon ja Sotkamon rajamaille, verkkojulkaisu
12. Kuhmolainen 68_23.12.2014: Isokokoinen lupasusi kaadettiin Ontojoella, Puheenaiheet, s. 4

Salametsästys (5)

1. Kuhmolainen 1_14.2.2014: Saunajärven nuorista susista uudet paikannukset, verkkojulkaisu
2. Kuhmolainen 10_23.4.2014: Poliisi keskeytti tutkinnan, verkkojulkaisu
3. Kuhmolainen 19_24.6.2014: Luonto-Liiton susiryhmä Brysselissä, Puheenaiheet, s. 7
4. Kuhmolainen 59_3.12.2014: Väitöstutkimus: Susikonfliktin voisi ratkaista vastuunkantoa rakentamalla, verkkojulkaisu
5. Kuhmolainen 66_18.12.2014: Susilupia tulossa lisää, verkkojulkaisu

Kehys 4: Yhteistyö (23)

Teemat: paikallisten ja viranomaisten yhteistyö, osallisuus ja vaikuttaminen, päätöksenteko

Paikallisten ja viranomaisten yhteistyö (9)

1. Kuhmolainen 4_14.3.2014: Luottamus tärkeää kansalaisten ja viranomaisten välillä, Keskustele, s. 2
2. Kuhmolainen 8_21.3.2014: Yhteistyötä suurpetopoliikkaan, Puheenaiheet, s. 6
3. Kuhmolainen 39_19.9.2014: Tassun suurpetohavainnot netissä, Puheenaiheet, s. 6
4. Kuhmolainen 48_30.10.2014: Sotkamo pyytää Kuhmoa mukaan susidelegaatioon, verkkojulkaisu
5. Kuhmolainen 49_2.11.2014: Kuhmo luovuttaa oman susikannanottonsa ministerille, verkkojulkaisu
6. Kuhmolainen 50_3.11.2014: Orpo: Häirikkösusien kaatolupiin rivakkuutta, verkkojulkaisu
7. Kuhmolainen 51_4.11.2014: Kuhmon susikanta ministerin tietoon, Puheenaiheet, s. 4
8. Kuhmolainen 53_7.11.2014: Nopeutta kaatolupiin, Puheenaiheet, s. 5
9. Kuhmolainen 58_24.11.2014: Susi- ja ilveskanta Kuhmossa lauantaina, verkkojulkaisu

Osallisuus ja vaikuttaminen (12)

1. Kuhmolainen 3_4.3.2014: Susialueella asuvia kuullaan, Puheenaiheet, s. 4
2. Kuhmolainen 5_14.3.2014: Susialueen haltuunottoa, verkkojulkaisu
3. Kuhmolainen 6_14.3.2014: Susikyselyitä tulossa, verkkojulkaisu
4. Kuhmolainen 9_25.3.2014: Ei otsikkoa, Erä ja luonto, 3, Elämänmeno, s. 16
5. Kuhmolainen 15_20.5.2014: Susireviirillä asuvan ääni keskustelussa, Puheenaiheet, s. 4

6. Kuhmolainen 16_23.5.2014: "Sudesta on tullut herravihan uhri", Puheenaiheet, s. 4
7. Kuhmolainen 34_29.8.2014: Keinoja eloon susien kanssa, Puheenaiheet, s. 6
8. Kuhmolainen 38_19.9.2014: Perusteita löytyi susijahteihin, Puheenaiheet, s. 5
9. Kuhmolainen 45_15.10.2014: Metsästäjäliitto vaatii puuttumista susihäiriköintiin, verkkojulkaisu
10. Kuhmolainen 60_8.12.2014: Vastuun kantajia? verkkojulkaisu
11. Kuhmolainen 66_18.12.2014: Susilupia tulossa lisää, Puheenaiheet, s. 6
12. Kuhmolainen 67_19.12.2014: Lupia tulossa lisää, Puheenaiheet, s. 8-9

Päätöksenteko (2)

1. Kuhmolainen 11_29.4.2014: Foorumi: Kansa kaipaa tietoa susien liikkeistä, verkkojulkaisu
2. Kuhmolainen 46_24.10.2014: Terveiset päättäjille susista, Puheenaiheet, s. 4-5